

Zpráva o rovnosti žen a mužů za rok 2025 v EU

Spravedlnost a
spotřebitelé

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 7.3.2025
Pracovní dokument útvarů Komise SWD(2025) 67 final.

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE

Zpráva o rovnosti žen a mužů v EU za rok 2025

Dokument připravil Pierre Dieumegard pro [Europe-Democracy-Esperanto](#)

Účelem tohoto "prozatímního" dokumentu je umožnit více lidem v Evropské unii seznámit se s dokumenty vytvořenými Evropskou unií (a financovanými z jejich daní).

Nejsou-li k dispozici překlady, jsou občanské rozpravy vyloučeny.

Tento dokument [existoval pouze v angličtině](#) formátu pdf. Z původního souboru jsme vytvořili odt-file, připravený softwarem Libre Office, pro strojový překlad do jiných jazyků. Výsledky jsou nyní k dispozici [ve všech úředních jazycích](#).

Je žádoucí, aby překlady důležitých dokumentů převzala správa EU. „Důležitými dokumenty“ nejsou pouze právní a správní předpisy, ale také důležité informace potřebné ke společnému informovanému rozhodování.

Aby bylo možné společně diskutovat o naší společné budoucnosti a umožnit spolehlivé překlady, mezinárodní jazyk esperanto by byl velmi užitečný kvůli své jednoduchosti, pravidelnosti a přesnosti.

Kontaktujte nás :

[Kontakto \(europokune.eu\)](mailto:europokune.eu)

<https://e-d-e.org/-Kontakti-EDE>

Obsah

ÚVOD.....	4
ZDARMA od násilí a stereotypů.....	6
Ukončení genderově podmíněného násilí.....	6
Genderově podmíněné kybernetické násilí.....	11
Sexuální obtěžování v práci.....	13
Obchodování s lidmi.....	14
Podpora obětí genderově podmíněného násilí.....	15
Boj proti genderovým stereotypům.....	17
HROZENÍ V ROVNÉ HOSPODÁŘSTVÍ.....	19
Odstranění rozdílů mezi ženami a muži na trhu práce.....	19
Odstranění rozdílů v péči o muže a ženy.....	26
Řešení rozdílů v odměňování a důchodech žen a mužů.....	32
Dosažení rovné účasti napříč různými hospodářskými odvětvími.....	36
Vedení rovným dílem společnosti.....	40
Ženy v politickém rozhodování.....	40
Ženy v ekonomickém rozhodování.....	46
GENDER MAINSTREAMING (HLAVNÍ ŘÍZENÍ ŽEN).....	53
Rovnost žen a mužů v různých oblastech politiky EU.....	53
Začleňování hlediska rovnosti žen a mužů do rozpočtu EU.....	63
Intersekcionalita při provádění politiky rovnosti žen a mužů.....	67
Podpora rovnosti žen a mužů a posílení postavení žen na celém světě.....	70
Ruská útočná válka proti Ukrajině.....	70
Začleňování hlediska rovnosti žen a mužů do vnější činnosti EU.....	72
Globální partnerství EU a mnohostranné úsilí v oblasti rovnosti žen a mužů.....	73
Ukončení genderově podmíněného násilí.....	75
Ženy, mír a bezpečnost.....	77
Rovná účast a posílení hospodářského postavení.....	79
Závěr.....	82
Připomínky.....	83

ÚVOD

Rok 2024 byl důležitým rokem pro rovnost žen a mužů v EU. V květnu byla přijata vůbec první směrnice o boji proti násilí páchanému na ženách a domácímu násilí, jakož i dvě směrnice o posílení úlohy orgánů pro rovné zacházení. První z nich zavedla mimo jiné definice řady trestných činů na úrovni EU, zejména pokud jde o kybernetické násilí. Směrnice provádí, posiluje a doplňuje ratifikaci Istanbulské úmluvy ze strany EU v roce 2023. To je velmi potřebné: z celoevropského průzkumu o genderově podmíněném násilí, který provedl Eurostat, Agentura EU pro základní práva a Evropský institut pro rovnost žen a mužů a který byl zveřejněn v listopadu 2024,¹ vyplývá, že násilí páchané na ženách je stále všudypřítomné: každá třetí žena zažila fyzické (včetně vyhrožování) nebo sexuální násilí v dospělosti, každá šestá zažila sexuální násilí, včetně znásilnění, a každá pátá žena čelila domácímu násilí – konkrétně fyzickému nebo sexuálnímu násilí ze strany svého partnera, příbuzného nebo jiného člena své domácnosti.

Průzkum Eurobarometr o genderových stereotypech² byl proveden souběžně s bleskovým průzkumem Eurobarometr zaměřeným konkrétně na genderové stereotypy v souvislosti s násilím páchaným na ženách.³ Zatímco v některých oblastech (jako je dopad pracovních míst matek na plný úvazek na rodinný život a role žen a mužů) dochází ve srovnání s minulými roky k mírnému zlepšení, není tomu tak plošně (např. pokud jde o přirozenou způsobilost k plnění úkolů v domácnosti). Výsledky rovněž odhalují zvýšenou polarizaci názorů mezi mladými ženami a mladými muži, přičemž mladí muži mají tendenci více souhlasit se stereotypními názory.

Průzkum Eurobarometr o genderových stereotypech ukazuje, že lidé v EU souhlasí s tím, že rovnost žen a mužů je pro společnost prospěšná. Tři čtvrtiny respondentů souhlasí s tím, že z rovnosti žen a mužů by měli prospěch i muži. Stále však existuje značná míra shody se stereotypními výroky. Přibližně jedna čtvrtina respondentů se domnívá, že pro ženy není atraktivní vyjadřovat na veřejnosti silné názory.

Existují i další pozitivní signály. Podle indexu rovnosti žen a mužů z roku 2024 sestaveného Evropským institutem pro rovnost žen a mužů je⁴ skóre rovnosti žen a mužů v celé EU 71 ze 100 bodů, což je od roku 2010 zlepšení o 7,9 bodu, přičemž za poslední rok došlo k malému, ale pozitivnímu pokroku směrem k „Unii rovnosti“. Při současném tempu by proto dosažení rovnosti žen a mužů trvalo přibližně 60 let.

1 <https://ec.europa.eu/eurostat/web/gender-based-violence>

2 Zvláštní průzkum Eurobarometr 545 o genderových stereotypech se zabýval vnímáním rovnosti žen a mužů a obecnými stereotypy o genderových rolích a atributech a přijatelném chování; vnímání genderových stereotypů týkajících se rodinného a profesního života a vnímání genderových stereotypů v politice a na vedoucích pozicích. [K dispozici on-line](#). Poznámka

překladaatele: Poskytnutý odkaz je nesprávný. Originál v angličtině je k dispozici na adrese

<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2974>; strojový překlad do všech úředních jazyků Evropské unie je k dispozici na adrese <https://europokune.eu/article35/2024sp545stergen>

3 Bleskový průzkum Eurobarometr 544 se zabýval genderovými stereotypy v souvislosti s násilím páchaným na ženách. [K dispozici on-line](#)

4 <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2024>

V této souvislosti zpráva o rovnosti žen a mužů v EU pro rok 2025 hodnotí hlavní iniciativy od března 2024 do února 2025 na podporu rovnosti žen a mužů v klíčových oblastech strategie pro rovnost žen a mužů,⁵ konkrétně:

- ukončení genderově podmíněného násilí a zpochybňování stereotypů;
- prosperující v ekonomice založené na rovnosti žen a mužů;
- vedoucí postavení ve všech oblastech společnosti;
- začleňování hlediska rovnosti žen a mužů a financování; a
- prosazování rovnosti žen a mužů a posílení postavení žen na celém světě.

Zpráva se zaměřuje na klíčová opatření a úspěchy orgánů EU a členských států v této oblasti za poslední rok. Rovněž uvádí povzbudivé příklady vnitrostátních iniciativ v oblasti rovnosti žen a mužů a projektů financovaných EU zaměřených na rovnost žen a mužů (v rámečcích).

Toto vydání zprávy je pátou zprávou týkající se strategie EU pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025. Ohlíží se většinou zpět na poslední rok první Komise v čele s předsedkyní von der Leyenovou, ačkoli zahrnuje také první měsíce jejího druhého funkčního období, které začalo dne 1. prosince 2024, s novým sborem komisařů, včetně komisařky pro rovnost paní Lahbibové.

Dne 5. března 2025 plánuje Komise přijmout plán pro práva žen, který je klíčovým výstupem politických směrů předsedkyně von der Leyenové. Plán stanoví klíčové zásady rovnosti žen a mužů pro nadcházející roky. Pomůže formulovat práci na nové strategii pro rovnost žen a mužů a poslouží jako vodítko k větší rovnosti žen a mužů v EU. Dosažený pokrok se odrazí v budoucích vydáních zprávy o rovnosti žen a mužů. Nová strategie pro rovnost žen a mužů po roce 2025 představí konkrétní kroky, opatření a iniciativy, které EU hodlá v příštích několika letech podniknout. Plán i strategie budou příležitostí k zachování dynamiky stále velmi potřebných politických změn, které nakonec umožní, aby se dlouhodobá vize plné rovnosti žen a mužů stanovená v plánu stala skutečností.

5 Viz také portál pro monitorování strategie pro rovnost žen a mužů, který poskytuje snadno dostupné údaje o aktuálním stavu, pokud jde o plnění politických cílů strategie pro rovnost žen a mužů, identifikuje silné stránky a příležitosti a sleduje vývoj v průběhu času: <https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/ges-monitor> Kromě toho viz regionální monitor rovnosti žen a mužů vypracovaný Společným výzkumným střediskem ve spolupráci s GR REGION, který zahrnuje index dosažených výsledků žen (FemAI) a index znevýhodnění žen (FemDI).

ZDARMA od násilí a stereotypů

Jednou z největších výzev naší společnosti zůstává genderově podmíněné násilí. Hrubé případy se i nadále objevují v titulcích novin a mají hluboký ohlas v celé Evropě. Jsou důraznou připomínkou toho, že genderově podmíněné násilí je hluboce zakořeněno v genderové nerovnosti a udržuje ji. Má hluboký fyzický, psychologický a ekonomický dopad na oběti, což brání jejich schopnosti plně se zapojit do společnosti. Proto je ukončení genderově podmíněného násilí jedním z pilířů strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025. V roce 2024 se Komise touto otázkou nadále zabývala.

Ukončení genderově podmíněného násilí

Dne 7. května 2024 byla přijata směrnice o boji proti násilí na ženách a domácímu násilí.⁶ Vstoupila v platnost dne 14. června 2024 a členské státy ji musí do 14. června 2027 provést ve vnitrostátním právu a politice. Komise bude úzce spolupracovat s členskými státy, aby zajistila včasné a úplné provedení. Směrnice je milníkem: jedná se o první komplexní právní nástroj na úrovni EU, který se zabývá násilím páchaným na ženách a domácím násilím.

Směrnice má dvojí cíl: jeho cílem je lépe chránit práva obětí násilí páchaného na ženách a domácího násilí v celé EU a v dlouhodobém horizontu snížit výskyt tohoto násilí. Kriminalizuje mrzačení ženských pohlavních orgánů, nucené sňatky a nejběžnější formy kybernetického násilí (sdílení intimního nebo zmanipulovaného materiálu bez souhlasu, kybernetické pronásledování, kybernetické obtěžování, jakož i kybernetické podněcování k nenávisným projevům na základě pohlaví). Rovněž stanoví cílená opatření na ochranu, podporu a přístup ke spravedlnosti pro oběti jakékoli formy násilí vůči ženám a domácího násilí, pokud jsou podle vnitrostátního práva nebo práva EU kriminalizovány. V neposlední řadě vyžaduje, aby členské státy přijaly preventivní opatření, včetně zvláštních opatření k prevenci znásilnění, a aby prosazovaly ústřední úlohu souhlasu v sexuálních vztazích.

Směrnice vychází z Istanbulske úmluvy, jejíž ustanovení v oblasti justiční spolupráce v trestních věcech provádí do práva EU. Přistoupení EU k úmluvě vyslalo světu silný signál, že EU je pevně odhodlána skoncovat s násilím na ženách a domácím násilím. Komise byla jmenována koordinačním orgánem EU podle úmluvy, což znamená, že je odpovědná za koordinaci, provádění, sledování a hodnocení politik a opatření pro předcházení všem formám násilí, na něž se úmluva vztahuje, a pro boj proti nim.

V roce 2024 podnikla Komise několik důležitých kroků k dodržování a provádění ambiciózních a komplexních norem stanovených úmluvou. V květnu a prosinci 2024 se Komise zúčastnila pololetních zasedání Výboru smluvních stran Istanbulske úmluvy. Během zasedání se EU podílela na přijímání doporučení a závěrů pro státy, které jsou stranami úmluvy, o jejich provádění úmluvy na základě zpráv skupiny GREVIO,⁷ což je orgán nezávislých odborníků odpovědný za sledování provádění úmluvy jejími stranami.

V lednu 2025 zahájila skupina GREVIO svůj postup základního hodnocení provádění úmluvy ze strany EU. EU je povinna předložit na základě dotazníku oficiální zprávu o legislativních a jiných opatřeních přijatých k provedení ustanovení úmluvy.⁸ Následovat bude hodnotící návštěva v květnu/červnu 2026, po níž skupina GREVIO vydá zprávu o opatřeních, která EU přijala za účelem

6 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1385 ze dne 14. května 2024 o potírání násilí vůči ženám a domácího násilí, Úř. věst. L 2024/1385, 24.5.24.

7 <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/grevio>

8 <https://rm.coe.int/questionnaire-on-legislative-and-other-measures-giving-effect-to-the-p/1680b34281>

provádění úmluvy. Komise jako koordinační subjekt Unie odpovědný za plnění povinností týkajících se podávání zpráv v rámci monitorovacího mechanismu úmluvy byla požádána, aby dotazník rozeslala orgánům, institucím a jiným subjektům při koordinaci jejich odpovědí a při předkládání konsolidovaného znění zprávy EU skupině GREVIO do 28. listopadu 2025.

V roce 2024 učinilo Lotyšsko obrovský krok vpřed v boji proti násilí vůči ženám a domácímu násilí tím, že se stalo 39. stranou Istanbulské úmluvy, která pro Lotyšsko vstoupila v platnost dne 1. května 2024. Lotyšsko⁹ navíc vypracovalo svůj první národní plán pro předcházení násilí páchanému na ženách a domácímu násilí a boj proti němu na období 2024–2029. Plán má čtyři směry činnosti: 1) předcházení násilí páchanému na ženách a domácímu násilí; 2) poskytování a zlepšování podpůrných opatření pro oběti násilí; 3) posílení odpovědnosti pachatelů a poskytování rehabilitačních služeb s cílem omezit násilné chování; (4) Zavedení jednotné a koordinované politiky pro boj proti násilí páchanému na ženách a domácímu násilí a jeho předcházení.

V roce 2024 uspořádala Komise dvě zasedání sítě EU pro prevenci genderově podmíněného násilí a domácího násilí, a to v dubnu a listopadu. Dubnové zasedání bylo zaměřeno na „Zapojení mladých lidí, zejména mladých mužů a chlapců: Úloha vzdělávání a digitálních médií“. Účastníci z členských států EU přednesli své specializované odborné znalosti při řešení výzev spojených s prevencí genderově podmíněného násilí a domácího násilí a sdíleli vnitrostátní osvědčené postupy v oblasti vzdělávání. Diskuse se soustředily na formální a neformální vzdělávání, digitální vzdělávání a vybrané komunikační kampaně z různých zemí. Listopadové zasedání bylo zaměřeno na téma „Intimní snímky bez souhlasu a kybernetické nenávistné projevy na základě pohlaví: otázky prevence po vstupu směrnice o násilí páchaném na ženách v platnost“. Členské státy EU sdílely vnitrostátní osvědčené postupy v oblasti prevence genderově podmíněného zneužívání NKII a kybernetických nenávistných projevů. Diskuse se soustředily na preventivní opatření proti zneužívání NKII a nenávistným projevům v kyberprostoru, na zapojení on-line platform a sdělovacích prostředků a na řadu vybraných kampaní navržených účastníky.

Dalším klíčovým výstupem v roce 2024 bylo zveřejnění údajů z průzkumu EU o genderově podmíněném násilí¹⁰ ve všech zemích EU. Eurostat koordinoval sběr údajů v 18 zemích EU, kde průzkum prováděly národní statistické úřady. Itálie sdílela srovnatelné údaje pro hlavní ukazatele na základě svého národního průzkumu. U osmi zemí EU koordinovaly shromažďování údajů Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA) a Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE) v souladu s pokyny pro průzkum mezi EU a genderově podmíněnými osobami. Dne 25. listopadu 2024 zveřejnily Eurostat, agentura FRA a institut EIGE údaje za celou EU, včetně společné publikace. Zpráva představuje klíčové výsledky průzkumu EU týkajícího se genderově podmíněného násilí, který vychází z údajů ze všech 27 členských států.¹¹ V celé EU bylo o svých zkušenostech dotazováno 114 023 žen.¹² Zpráva se zaměřuje na výskyt různých forem násilí páchaného na ženách v EU. Průzkum EU týkající se genderově podmíněného násilí rovněž shromažďuje konkrétní údaje o zkušenostech žen s násilím, mimo jiné o důsledcích násilí a kontaktech s různými službami, které poskytují pomoc obětem jako obětem násilí. Klíčové výsledky průzkumu ukazují, že každá třetí žena v EU se v dospělosti setkala s fyzickým nebo sexuálním násilím nebo hrozbami. Každá šestá žena v EU zažila v dospělosti sexuální násilí. Pokud jde o domácí násilí, domov často není bezpečným místem pro mnoho žen, protože každá pátá žena

9 K dnešnímu dni Istanbulskou úmluvu podepsaly všechny členské státy EU a kromě pěti ji ratifikovaly všechny členské státy.

10 <https://ec.europa.eu/eurostat/web/gender-based-violence/database>

11 Eurostat, FRA, EIGE (2024), průzkum EU týkající se genderově podmíněného násilí – klíčové výsledky. Experience of women in the EU-27 (Zkušenosti žen v EU-27), Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk. [K dispozici online.](#)

12 Průzkum zastupuje ženy ve věku 18–74 let v EU.

čelila fyzickému nebo sexuálnímu násilí ze strany intimního partnera, příbuzného nebo jiného člena své domácnosti. Jedním z hlavních problémů zjištěných v průzkumu je neoznamování násilí: ačkoli většina žen, které zažily násilí, o tom hovořila s osobou, která je jim blízká, pouze 1 z 5 kontaktovala poskytovatele zdravotní péče nebo sociálních služeb a pouze 1 z 8 incident nahlásila policii¹³.

V roce 2024 Komise nadále poskytovala zvláštní finanční prostředky na projekty ve prospěch organizací občanské společnosti a veřejných institucí, které provádějí konkrétní opatření, včetně prevence genderově podmíněného násilí a boje proti němu, v rámci programu Občané, rovnost, práva a hodnoty (CERV).

V rámci výzvy k předkládání návrhů CERV Daphne na rok 2024 (o prevenci genderově podmíněného násilí a násilí páchaného na dětech a boji proti němu) byl předložen¹⁴ rekordní počet 498 návrhů, které se týkaly čtyř priorit této výzvy: i) rozsáhlá a dlouhodobá nadnárodní opatření pro boj proti genderově podmíněnému násilí; ii) opatření na ochranu a podporu obětí a přeživších genderově podmíněného násilí; iii) opatření pro předcházení genderově podmíněnému násilí v domácí sféře, v intimních vztazích a na internetu, mimo jiné prostřednictvím cílených akcí s pachateli; a iv) cílená opatření, díky nimž budou integrované systémy ochrany dětí fungovat v praxi. Po vyhodnocení návrhů bylo vybráno 30 návrhů s celkovým rozpočtem 24,5 milionu EUR.

Zvláštní iniciativy se zaměřují na pohlavní zneužívání dětí, což je ohavný trestný čin, který hluboce ovlivňuje bezpečnost a dobré životní podmínky dětí. Odehrává se offline i online, což vede k fyzickému, duševnímu a emocionálnímu traumatu a často vede k celoživotním důsledkům. I když se ČSA dotýkají dívek i chlapců, mají jasný genderový rozměr. Podle celosvětových odhadů UNICEF zažívá každá pátá dívka a každý sedmý chlapec nějakou formu sexuálního násilí před svými 18. narozeninami.¹⁵ Dívky jsou i nadále hlavními oběťmi pohlavního zneužívání dětí na internetu. V roce 2023 vykazovalo 97 % on-line oznámení materiálů pohlavního zneužívání dětí on-line zpracovávaných nadací Internet Watch Foundation pouze pohlavní zneužívání dívek.¹⁶ Pokud jde o pachatele, ačkoli je údajů o prevalenci málo, některé studie naznačují, že přibližně 3 % mužské populace by mohlo mít pedofilní poruchu¹⁷.

Strategie EU pro účinnější boj proti pohlavnímu zneužívání dětí¹⁸ je klíčovým referenčním rámcem pro opatření EU v této oblasti v období 2020–2025. Strategie zahrnuje osm legislativních i nelegislativních iniciativ, jejichž cílem je zavést pevný právní rámec a usnadnit koordinovaný přístup napříč mnoha aktéry zapojenými do ochrany a podpory dětí – zahrnující prevenci, pomoc obětem a vyšetřování a stíhání.

V tomto rámci v průběhu roku 2024 pokročila jednání o návrhu nařízení o předcházení pohlavnímu zneužívání dětí a boji proti němu, který předložila Komise. Dne 6. února 2024 Komise rovněž navrhla přepracování směrnice 2011/93/EU¹⁹ s cílem posílit trestní právo v oblasti pohlavního

13 Výběr těchto ukazatelů bude zobrazen na stránce monitorování strategie pro rovnost žen a mužů <https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/ges-monitor>.

14 [https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/cerv-2024-daphne?](https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/cerv-2024-daphne?klíčová_slova=CERV-2024-DAPHNE&programmePart=) klíčová slova=CERV-2024-DAPHNE&programmePart=

15 <https://data.unicef.org/topic/child-protection/violence/sexual-violence/>

16 <https://www.iwf.org.uk/annual-report-2023/trends-and-data/unique-image-analysis/>

17 <https://www.msmanuals.com/professional/psychiatric-disorders/paraphilias-and-paraphilic-disorders/pedophilic-disorder>

18 https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/protecting-children-sexual-abuse/what-eu-doing-protect-children-sexual-abuse_en

19 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2024%3A60%3AFIN>

zneužívání a pohlavního vykořisťování dětí. Revidovaná pravidla rozšiřují definice trestných činů a zavádějí vyšší tresty a konkrétnější požadavky na prevenci a pomoc obětem.

Prozatímní nařízení, které vstoupilo v platnost dne 2. srpna 2021, dále v souladu se strategií EU umožňuje poskytovatelům služeb pokračovat ve svých dobrovolných postupech odhalování a oznamování pohlavního zneužívání dětí na internetu a odstraňování dětské pornografie. V únoru 2024 se spolunormotvůrci dohodli na prodloužení prozatímních pravidel do 3. dubna 2026.²⁰

Pokračovala práce na zřízení sítě pro prevenci pohlavního zneužívání dětí (CSAPN),²¹ která bude sdružovat výzkumné pracovníky, odborníky z praxe v první linii a další zúčastněné strany působící v této oblasti. Cílem sítě CSAPN bude pomoci členským státům EU zavést použitelná, důsledně hodnocená a účinná preventivní opatření a usnadnit výměnu osvědčených postupů s cílem pomoci snížit výskyt pohlavního zneužívání dětí v EU.

Komise se i nadále zapojovala do spolupráce mnoha zúčastněných stran s cílem předcházet pohlavnímu zneužívání dětí a bojovat proti němu, např. podporou globální aliance We Protect Global Alliance Against Child Sexual Abuse Online (WPGA),²² podporou spolupráce s poskytovateli on-line služeb prostřednictvím internetového fóra EU (EUIF)²³ a pokračováním operativní spolupráce s donucovacími orgány prostřednictvím evropské multidisciplinární platformy Europolu pro boj proti hrozbám vyplývajícím z trestné činnosti (EMPACT).²⁴

Provádění strategie EU pro účinnější boj proti pohlavnímu zneužívání dětí podpořilo několik projektů financovaných z Fondu pro vnitřní bezpečnost a programu Horizont Evropa. Projekty zahrnovaly širokou škálu činností, od vývoje nástrojů pro vymáhání práva až po zvyšování povědomí dětí a mladých lidí, pomoc obětem a přeživším a programy prevence pachatelů.

20 <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/04/29/the-council-gives-the-final-green-light-to-the-prolongation-of-a-child-sexual-abuse-protection-measure/>

21 https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/child-sexual-abuse-prevention-network-csapn_en

22 <https://www.weprotect.org/>

23 https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-union-internet-forum_en

24 <https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-statistics/empact>

Ve dnech 13. a 14. června 2024 uspořádaly Lotyšsko a Portugalsko v Rize seminář o vzájemném učení na téma „Výzva ke změně: spolupráce s pachateli genderově podmíněného násilí a domácího násilí“, které se zúčastnilo 14 dalších členských států a zástupci Komise, institutu EIGE a Evropské sítě pro práci s pachateli domácího násilí. Zabývala se otázkami, jako je dostupnost a koncepce služeb pro pachatele genderově podmíněného násilí a domácího násilí, jak do těchto služeb začlenit aspekty rovnosti žen a mužů a jak je hodnotit.²⁵

Jedním z úspěšných projektů financovaných v rámci složky DAPHNE v roce 2021 je XAJI: Aktivní síť mládeže pro rovnost: podpora úlohy mladých lidí a vzorových mužů pro prevenci násilí páchaného na ženách a rovnost žen a mužů. Byl prováděn od 1. června 2022 do 30. června 2024 a probíhala v něm odborná příprava, budování kapacit a zvyšování povědomí mladých lidí, včetně dospívajících chlapců (ve věku od 12 do 15 let), s cílem předcházet násilí a pomáhat odhalovat vzorce zneužívání a podporovat rovnostářské a genderově rovnocenné postoje a relační modely. Projekt vyškolil téměř 200 dospívajících, z nichž 40 % byli chlapci, v 10 školách ve Španělsku (Katalánsko) a Portugalsku. Po realizaci projektu se školy zavázaly prodloužit odbornou přípravu na další školní rok (2024/2025) a odborníci ze škol v jiných školách vyjádřili ochotu pozvat projektový tým XAJI, aby absolvoval odbornou přípravu na témata, jimiž se projekt zabývá.

Chorvatsko změnilo svůj trestní zákoník (Úřední věstník, 36/24),²⁶ aby definovalo genderově podmíněné násilí jako „násilí namířené proti ženě, protože je žena, a formy násilí, které neúměrně postihují ženy“. Pozměňovací návrhy rovněž zavedly nový trestný čin: „závažná vražda ženy“ (femicida). Aby bylo možné určit, zda případ spadá pod trestný čin vraždy žen, chorvatské orgány posoudí, zda byla oběť úmyslně zraněna kvůli svému pohlaví. Do seznamu trestných činů byla rovněž doplněna „závažná vražda ženy“ bez promlčecí lhůty.

25 https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/who-we-work-gender-equality/mutual-learning-programme-gender-equality_en

26 https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2024_03_36_570.html

V rámci ceny „Evropská hlavní města začleňování a rozmanitosti“ pro rok 2024 získala města ve Slovinsku, Španělsku a Švédsku zvláštní cenu věnovanou orgánům, které prostřednictvím boje proti násilí páchanému na ženách umožňují bezpečná města a regiony pro ženy v celé jejich rozmanitosti. Zlatá cena byla udělena slovinskému městu Lublaň za podporu solidárního úsilí ve spolupráci s občanskou společností o vytvoření komplexního systému podpory zaměřeného na násilí páchané na ženách. Stříbrná cena byla udělena španělskému městu Miranda de Ebro za to, že spojilo tvůrce politik, pedagogy, sociální služby a občanskou společnost s aktivní účastí postižených žen, například prostřednictvím iniciativy zahrnující donucovací orgány a sociální služby s cílem poskytnout obětem bezpečné přístřeší a nouzové ubytování. Bronzovou cenu získala švédská obec Växjö za své strategické plánování v oblasti financování, podpory a zvyšování povědomí, jakož i za své specializované oddělení zabývající se násilím páchaným na ženách.²⁷

V Česku²⁸ vstoupila v lednu 2025 v platnost novela trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.), která nově definuje trestný čin znásilnění a posiluje právní ochranu obětí domácího a genderově podmíněného násilí. Podle nové definice bude jakýkoli případ pohlavního styku bez souhlasu oběti považován za znásilnění; Už není třeba používat fyzickou sílu. Situace, kdy oběť „zmrazí“ bude výslovně uznána za znásilnění. Návrh zákona získal podporu jak vládních stran, tak opozice.

Ve druhé polovině roku 2023 vypracovalo bulharské ministerstvo práce a sociální politiky za pomoci koordinátorů pro rovnost žen a mužů na okresní úrovni kompendium místních postupů pro prevenci různých forem násilí a podporu obětí. Kompendium shromažďuje místní politiky a prováděná opatření a iniciativy, které sdílí 21 okresních správ, a zároveň uvádí do popředí zavedené osvědčené postupy. Cílem je šířit bohatství místních zkušeností, posílit výměny a pomoci přehodnotit stávající politiky a vytvořit nové.²⁹

Genderově podmíněné kybernetické násilí

Genderově podmíněné kybernetické násilí nadále dominuje životu příliš mnoha žen a dívek v celé EU. Strategie EU pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025³⁰ uznává, že násilí na internetu zaměřené na ženy se stalo všudypřítomným se specifickými, zlovolnými důsledky pro duševní a psychické zdraví žen. To je nepřijatelné a představuje to překážku pro účast žen na veřejném životě, a tím i hrozbu pro demokracii. Od předložení strategie se otázka genderově podmíněného kybernetického násilí stala ještě rozšířenější.

Přijetí směrnice o boji proti násilí páchanému na ženách a domácímu násilí³¹ bylo významným milníkem v boji proti genderově podmíněnému kybernetickému násilí. Stanoví jednotné trestněprávní definice nejběžnějších forem kybernetického násilí, vyžaduje, aby členské státy zajistily odstranění určitého on-line obsahu kriminalizovaného podle směrnice a poskytování specializovaných služeb podpory obětem kyberkriminality. Směrnice rovněž podporuje samoregulační spolupráci mezi platformami, mimo jiné zavedením kodexů chování.

27 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/av/ip_24_2285

28 <https://mzp.gov.cz/web/mzp/tiskove-zpravy/-/clanek/poslanci-jednomyslně-schvalili-redefinici-znasilneni-kopirovat->

29 <https://www.mlsp.government.bg/uploads/41/test/2023-sbornik-s-praktiki-nasilie-po-oblasti.pdf>

30 Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, COM(2020) 152 final.

31 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1385 ze dne 14. května 2024 o boji proti násilí vůči ženám a domácímu násilí, Úř. věst. L, 2024/1385, 24.5.2024.

Kromě toho³² je akt o digitálních službách klíčovým nařízením EU, pokud jde o online platformy a související rizika, včetně šíření diskriminačního obsahu, např. šíření genderově podmíněného kybernetického násilného obsahu na online platformách.

Ženy, zejména ty, které čelí vícenásobným formám diskriminace, a to i ve veřejném životě, jsou nepřiměřeně terčem různých typů genderově podmíněného kybernetického násilí,³³ jako je obtěžování na internetu, pronásledování, doxing, sdílení intimních snímků bez souhlasu a používání falešných snímků určených k jejich poškození a diskreditaci. Podle rámce pro posuzování rizik stanoveného v aktu o digitálních službách jsou velmi velké online platformy a vyhledávače povinny zjišťovat, posuzovat a účinně zmírňovat systémová rizika, včetně šíření genderově podmíněného násilného obsahu, vyplývající z koncepce, fungování nebo využívání jejich služeb, jakož i z možného zneužití uživateli. Tato zmírňující opatření by měla být přiměřená, přiměřená, účinná a přizpůsobená konkrétním systémovým rizikům, aby se zmírnila fyzická, sexuální, psychologická, sociální, politická nebo ekonomická újma.

Podle aktu o digitálních službách jsou online platformy povinny zveřejňovat zprávy o transparentnosti obsahující informace o jejich postupech moderování obsahu. S odkazem na směrnici EU o boji proti násilí páchanému na ženách a domácímu násilí stanoví prováděcí akt kategorie pro oznamování rozhodnutí o moderování obsahu, která se týkají žen a dívek. Patří mezi ně kybernetická šikana a zastrašování, kybernetické obtěžování a kybernetické pronásledování, genderově podmíněné dezinformace, nezákonné podněcování k násilí a nenávisti, sdílení intimního materiálu bez souhlasu, včetně deepfake nebo podobných technologií.³⁴ Poskytovatelé musí zveřejnit první harmonizované zprávy na začátku roku 2026. Kromě toho akt o digitálních službách pověřuje poskytovatele, aby poskytli přístup k údajům pro výzkum týkající se odhalování, identifikace a pochopení systémových rizik v EU a přiměřenosti, účinnosti a dopadů opatření ke zmírnění rizik přijatých poskytovateli.

V zájmu ochrany bezpečnosti žen na internetu Komise usnadňuje vypracování nového rámce pro spolupráci mezi internetovými platformami, což je jeden z posledních cílů oznámených ve strategii pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025.

Akt o umělé inteligenci³⁵ zakazuje velmi škodlivé systémy, které mohou umožnit genderově podmíněné násilí. Konkrétně zakazuje škodlivé praktiky UI, které lze použít k zachování nebo usnadnění násilí páchaného na ženách a dívkách, jako jsou manipulativní nebo vykořisťující systémy UI ke sledování a manipulaci s jednotlivci, včetně žen a dívek, výrazně škodlivými způsoby. Zákon navíc ukládá požadavky na transparentnost synteticky vytvořeného obsahu, včetně tzv. deep fakes.

V neposlední řadě se Komise určení čtyř platform pro obsah pro dospělé jako velmi velkých online platform zabývá řadou nezákonného obsahu, činností a praktik s genderovým rozměrem,

32 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2065 ze dne 19. října 2022 o jednotném trhu digitálních služeb a o změně směrnice 2000/31/ES (akt o digitálních službách) (Text s významem pro EHP), Úř. věst. L 277, 27.10.2022, s. 1.

33 Hicks, J. (2021). Globální důkazy o prevalenci a dopadu genderově podmíněného násilí na internetu. Zpráva asistenční služby K4D. Ústav rozvojových studií. [DOI:10.19088/K4D.2021.140](https://doi.org/10.19088/K4D.2021.140).

34 Prováděcí nařízení Komise (EU) ze dne 4. listopadu 2024, kterým se stanoví šablony týkající se povinností poskytovatelů zprostředkovatelských služeb a poskytovatelů online platform podávat zprávy o transparentnosti podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2065, C(2024) 7005 final a přílohy prováděcího nařízení Komise (EU), C(2024) 7005 final.

35 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1689 ze dne 13. června 2024, kterým se stanoví harmonizovaná pravidla pro umělou inteligenci a mění nařízení (ES) č. 300/2008, (EU) č. 167/2013, (EU) č. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 a (EU) 2019/2144 a směrnice 2014/90/EU, (EU) 2016/797 a (EU) 2020/1828 (akt o umělé inteligenci) (Text s významem pro EHP).

jako je šíření materiálu pohlavního zneužívání dětí, sdílení intimního nebo zmanipulovaného materiálu bez souhlasu, obchodování s lidmi a moderní otroctví. V roce 2024 zaslala Komise třem z nich (Pornhub, Stripchat a XVideos) žádosti o informace podle aktu o digitálních službách s cílem požádat společnosti, aby poskytly podrobnější informace o opatřeních přijatých za účelem pečlivého posouzení a zmírnění rizik souvisejících s ochranou nezletilých osob online, šířením nezákonného obsahu a prevencí genderově podmíněného násilí a jeho riziky. Komise si rovněž vyžádala podrobnosti o mechanismech zajištění věku, které tyto platformy přijaly. Komise dále spolupracuje s odborníky na digitální pornografii s cílem zmapovat právní rámec pro regulaci obsahu pro dospělé on-line na úrovni EU a členských států. Poskytují rovněž přehled o pornografickém průmyslu a vytvářejí seznam důkazů pro identifikaci a analýzu systémových rizik a účinnosti souvisejících zmírňujících opatření.

V únoru zveřejnil institut EIGE zprávu navrhuující rámec měření, který by členské státy používaly k měření statistické prevalence, výskytu a hlášených případů konkrétních forem kybernetického násilí páchaného na ženách a dívkách a k vykazování shromážděných údajů srovnatelným způsobem.³⁶

V roce 2024 byla v Estonsku přeložena a zveřejněna příručka o kybernetickém násilí pro odborníky pracující s oběťmi. Poskytuje cennou podporu a praktická doporučení pro účinnou a citlivou pomoc obětem, řízení rizik a pomoc při obnově pocitu bezpečí obětí. Tato příručka byla navržena tak, aby usnadnila práci odborníků, a nabízí konkrétní pokyny a osvědčené postupy. Jako životně důležitý zdroj pomáhá odborníkům lépe porozumět dopadu kybernetického násilí a zajišťuje komplexní podporu pro každého postiženého jednotlivce.

Sexuální obtěžování v práci

Ženy mají právo žít a pracovat bez násilí a obtěžování. Ačkoli je to obecně přijímáno, násilí a obtěžování zůstávají ve světě práce všudypřítomné. Podle nedávných údajů z průzkumu EU o genderově podmíněném násilí zažilo v posledních 12 měsících sexuální obtěžování na pracovišti 4,3 % stále pracujících žen, v posledních pěti letech 12,8 % a v dospělosti 30,8 %. Pouze 37,3 % nahlásilo epizodu oficiální podpůrné službě nebo policii či úředníkům v práci.

Násilí páchané na ženách a obtěžování žen na pracovišti brání posílení postavení žen, omezuje jejich přístup na trh práce a zachovává profesní genderovou segregaci. Často je zakořeněna v nerovnoměrné genderové dynamice moci, genderových stereotypy, patriarchálních hodnotách a historických nerovnostech mezi muži a ženami.

Dne 25. března 2024 se Rada po třech a půl letech jednání dohodla, že vyzve členské státy, aby ratifikovaly Úmluvu Mezinárodní organizace práce o násilí a obtěžování z roku 2019 (č. 190).³⁷ EU a její členské státy hrály aktivní úlohu při přijímání úmluvy č. 190 na 108. mezinárodní konferenci práce v roce 2019. Úmluvu dosud ratifikovalo 12 členských států EU: Belgie, Dánsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Německo, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko a Španělsko.

Problémem v oblasti výzkumu a inovací (R&I) je rovněž obtěžování na pracovišti na základě pohlaví.³⁸ V zájmu boje proti tomuto jevu vypracovala podskupina fóra Evropského výzkumného prostoru (EVP) „Inkluzivní rovnost žen a mužů“ v úzké spolupráci s Evropskou komisí v roce 2024

36 EIGE (2025), Boj proti kybernetickému násilí páchanému na ženách a dívkách: Developing an EU measurement framework (Rozvoj rámce EU pro měření), Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk. [K dispozici on-line.](#)

37 Rozhodnutí Rady (EU) 2024/2018 ze dne 25. března 2024, kterým se členské státy vyzývají, aby ratifikovaly Úmluvu Mezinárodní organizace práce o násilí a obtěžování z roku 2019 (č. 190) (Úř. věst. L 2024/1018, 2.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/1018/oj>

kodeks chování s nulovou tolerancí pro boj proti genderově podmíněnému násilí, včetně sexuálního obtěžování, v systému EU pro výzkum a inovace.³⁹ Cílem kodexu chování vypracovaného podskupinou Fóra EVP je řešit případy genderově podmíněného násilí ve výzkumném a vysokoškolském prostředí stanovením společného přístupu, definic a seznamu zásad, jimiž se budou řídit členské státy a další zúčastněné strany a jednotlivci, s cílem vytvořit evropské výzkumné a inovační prostředí bez všech forem genderově podmíněného násilí, založené na hodnotách rovnosti žen a mužů a inkluzivnosti, úcty, důstojnosti a bezpečnosti. Na podporu kodexu chování a jeho zásad zveřejnil projekt programu Horizont Evropa GenderSAFE závazek⁴⁰ a vyzval zúčastněné strany, odborníky z praxe i studenty, aby se připojili ke specializované komunitě odborníků.⁴¹

Dále byla v roce 2024 ve spolupráci s členskými státy a zúčastněnými stranami z oblasti výzkumu a inovací uspořádána panelová diskuse na téma „Na cestě k EVP bez genderově podmíněného násilí ve vědě“ během dnů výzkumu a inovací.⁴²

Obchodování s lidmi

Obchodování s lidmi je trestný čin, který ničí životy jednotlivců tím, že je zbavuje jejich důstojnosti, svobody a základních práv. Často se jedná o násilný trestný čin páchaný organizovanými zločineckými sítěmi.

Jedním z hlavních výstupů strategie EU pro boj proti obchodování s lidmi na období 2021–2025 v roce 2024 bylo hodnocení směrnice EU o boji proti obchodování s lidmi a přijetí pozměněné směrnice o boji proti obchodování s lidmi.⁴³ Pozměněná směrnice o boji proti obchodování s lidmi dále posiluje prevenci, podporu obětí a přeshraniční spolupráci. Zdůrazňuje přístup zohledňující rovnost žen a mužů, který zajišťuje lepší ochranu žen, dětí, osob se zdravotním postižením a dalších zranitelných skupin. Pozměněná směrnice zahrnuje využívání náhradního mateřství, nucených sňatků a nezákonného osvojení mezi formy vykořisťování. Klade také větší důraz na on-line rozměr tím, že považuje sexuální vykořisťování páchané prostřednictvím informačních a komunikačních technologií za přitěžující okolnost. Vědomé využívání služeb poskytovaných oběťmi obchodování s lidmi, jako jsou služby prostitutek, se navíc stává trestným činem s cílem snížit poptávku, která obchodování s lidmi podporuje. Shromažďování údajů o obchodování s lidmi v celé EU na základě konkrétních ukazatelů se stává povinným, neboť poskytuje komplexnější poznatky a zlepšuje znalosti o tomto jevu.

V oblasti migrace byla v květnu 2024 zveřejněna výzva⁴⁴ k předkládání návrhů s rozpočtem 6 milionů EUR v rámci Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF) na období 2021–2027.⁴⁵ Cílem výzvy je posílit pomoc, podporu a integraci obětí obchodování s lidmi, které jsou státními příslušníky třetích zemí. Výzva se zaměřuje na prevenci, identifikaci obětí, zvyšování povědomí o obchodování s lidmi a poskytování podpory obětem pracovního a sexuálního vykořisťování, jakož i

38 <https://unisafe-gbv.eu/project-news/results-from-the-largest-european-survey-on-gender-based-violence-in-academia/>

39 <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6ce8aef5-70b3-11ef-a8ba-01aa75ed71a1/language-en>

40 <https://gendersafe.eu/the-gendersafe-pledge-for-zero-tolerance-to-gender-based-violence/>

41 <https://gendersafe.eu/community-of-practice/>

42 <https://www.youtube.com/watch?v=9-L-evh48GU>

43 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1712 ze dne 13. června 2024, kterou se mění směrnice 2011/36/EU o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, Úř. věst. L 2024/1712, 24.6.2024.

44 AMIF-2024-TF2-AG-THB.

45 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1147 ze dne 7. července 2021, kterým se zřizuje Azylový, migrační a integrační fond.

obětem nucené trestné činnosti. To zahrnuje specializovanou pomoc a podporu obětem obchodování s lidmi, které jsou státními příslušníky třetích zemí, s přihlédnutím k jejich specifickým potřebám, jako je věk, pohlaví a fyzické a psychické důsledky formy nebo forem vykořisťování, jimž byly vystaveny.

Kromě toho byl v listopadu 2023 tříletý projekt VANGUARD financován v rámci klastru 3 programu Horizont Evropa „Civilní bezpečnost pro společnost“ s příspěvkem EU ve výši 4,5 milionu EUR. Cílem tohoto projektu je posílit boj proti obchodování s lidmi v souvislosti s pokročilými technologickými řešeními, porozuměním, zvyšováním povědomí a odbornou přípravou s cílem narušit řetězec obchodování s lidmi v rané fázi a řešit kulturu beztrestnosti. VANGUARD zejména poskytne lepší zpravodajský obraz obchodování s lidmi, se zvláštním zaměřením na obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování, pracovního vykořisťování a nucené kriminality.

Operační akční plán platformy EMPACT pro boj proti obchodování s lidmi ⁴⁶ byl posílen s cílem řešit rizika obchodování s lidmi vzhledem k bezprecedentně vysokému počtu zranitelných osob, zejména žen a dětí, které hledají ochranu v EU v důsledku útočné války Ruska proti Ukrajině. Zvláštní zaměření operativních opatření bylo zachováno v novém operačním akčním plánu na období 2024–2025 a je nyní plně začleněno do několika opatření, například pokud jde o pracovní vykořisťování, obchodování s dětmi nebo monitorování internetových stránek.

Podpora obětí genderově podmíněného násilí

Kromě přijetí směrnice o násilí na základě pohlaví v květnu 2024, která stanoví individualizovaná opatření na podporu obětí genderově podmíněného násilí (viz oddíl „Ukončení genderově podmíněného násilí“ výše), bylo v roce 2024 dosaženo pokroku při revizi směrnice o právech obětí: dne 14. června přijala Rada obecný přístup ke znění ⁴⁷ a v dubnu Parlament schválil svůj mandát k zahájení interinstitucionálních jednání. Třístranná jednání byla zahájena na konci roku 2024. ⁴⁸ Cílem návrhu, který Komise přijala dne 12. července 2023, je dále posílit práva obětí trestných činů v EU, včetně práv nejzranitelnějších obětí, jako jsou oběti násilí vůči ženám a domácího násilí. ⁴⁹ Jeho cílem je přitom řešit problémy zjištěné při hodnocení směrnice o právech obětí přijaté v červnu 2022. ⁵⁰

Kromě toho ⁵¹ Komise v rámci strategie EU pro práva obětí (2020–2025) pracuje na nelegislativních opatřeních ke zlepšení práv obětí genderově podmíněného a domácího násilí v EU. Mezi tato opatření patří: i) podpora struktur poskytujících cílenou a integrovanou podporu obětem se zvláštními potřebami, jako jsou oběti genderově podmíněného a domácího násilí; a ii) provádění kampaně EU o právech obětí, která zahrnuje složku týkající se genderově podmíněného násilí. ⁵² Důležitým přírůstkem kampaně je kniha *The Girl Who Kept Her Eyes Open*. Zvyšuje povědomí o

46 https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/law-enforcement-cooperation/empact-fighting-crime-together_en

47 <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/06/13/victims-rights-council-finalises-position-on-strengthened-eu-law/>

48 [https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/en/procedure-file?reference=2023/0250\(COD\)](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/en/procedure-file?reference=2023/0250(COD))

49 Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2012/29/EU, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV

50 Pracovní dokument útvarů Komise Hodnocení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV, SWD/2022/0179 final.

51 Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Strategie EU pro práva obětí (2020–2025), COM(2020) 258 final.

52 <https://victims-rights.campaign.europa.eu/en/country/all/crimes>

právech obětí válečných zločinů (většinou žen a dětí) podle pravidel EU a vybízí lidi v EU, aby měli „oči otevřené“ jejich situaci. Kromě toho jsou v rámci klastru 3 „Civilní bezpečnost pro společnost“ programu Horizont Evropa financovány dva projekty, IMPROVE a ISEDA, v celkové výši 5,7 milionu EUR z příspěvku EU, zaměřeného na boj proti násilí páchanému na ženách a domácímu násilí od prevence přes odhalování až po podporu oběti, a to za použití kombinace technologických a společenských přístupů.

Německý parlament schválil zákon, který⁵³ má zabránit obtěžování ze strany odpůrců potratů v bezprostřední blízkosti poradenských center pro těhotné ženy a potratových klinik. Cílem zákona je účinně chránit těhotné ženy před tímto rostoucím druhem obtěžování a zajistit, aby mohly svobodně využívat poradenské služby a mít přístup k zařízením, která provádějí potraty. Zákon vstoupil v platnost dne 13. listopadu 2024.

53 <https://dip.bundestag.de/vorgang/zweites-gesetz-zur-%C3%A4nderung-des-schwangerschaftskonfliktgesetzes/308701>

V červenci 2024 zveřejnilo Rakousko „Strategii ochrany před násilím pro koordinaci a spolupráci se zaměřením na poradenství pro ženy postižené násilím“, která byla vypracována pod vedením Generálního ředitelství pro ženy a rovnost v participativním procesu za účasti více než 200 zúčastněných stran. Cílem strategie je podpořit všechny ženy a dívky, které se staly oběťmi násilí, v rané fázi. Strategické priority jsou navíc stanoveny v celkovém institucionálním systému ochrany a prevence násilí v souladu s Istanbulskou úmluvou, což pomůže posílit práva žen a dívek.⁵⁴

Boj proti genderovým stereotypům

Na začátku roku 2024 ukončila Komise svou kampaň zaměřenou na boj proti genderovým stereotypům.⁵⁵ Kampaň #EndGenderStereotypes se zaměřila na mladé dospělé většinou na sociálních médiích, ale také prostřednictvím influencerů a mediálního dosahu. Kampaň se zabývala genderovými stereotypy v různých oblastech života, jako je volba povolání, sdílení pečovatelských povinností a rozhodování. Kampaň získala ocenění Forbes Social Awards 2023. Materiály ve všech jazycích EU jsou i nadále k dispozici na internetových stránkách kampaně a zúčastněné strany si je mohou stáhnout a používat.

V roce 2024 zveřejnila Komise dva průzkumy Eurobarometru o genderových stereotypech: bleskový průzkum Eurobarometru o genderových stereotypech souvisejících s násilím páchaným na ženách (listopad) a další průzkum, který se genderovými stereotypy zabývá obecněji (prosinec).

Dne 25. listopadu 2024 zveřejnila Komise výsledky bleskového průzkumu Eurobarometr, který byl proveden s cílem lépe porozumět postojům Evropanů k násilí a relativizaci násilného nebo ponižujícího chování.⁵⁶ Výsledky ukázaly, že většina Evropanů nesouhlasí s objektivizací žen a stereotypy o sexuálním násilí, ale také že některé stereotypy přetrvávají, zejména v některých členských státech. Například zatímco více než 9 z 10 respondentů (93 %) v průměru v celé EU nesouhlasí s tvrzením, že „manžel nebo přítel může mít sex se svou ženou nebo přítelkyní bez jejího souhlasu“, tento podíl se pohybuje od 85 % v Dánsku po 97 % v Lucembursku a na Maltě. Podobně, zatímco v průměru v celé EU považuje 92 % respondentů za nepřijatelné, aby muž příležitostně udeřil svou manželku/přítelkyni, ženy to s větší pravděpodobností považují za nepřijatelné než muži (95 % oproti 89 %) a procentní podíly se pohybují od 87 % ve Finsku po 97 % v Lucembursku.⁵⁷

Pokud jde o povědomí o problematice násilí páchaného na ženách a její vnímání, přibližně 7 z 10 respondentů (71 %) v průměru souhlasí s tím, že partnerské násilí páchané na ženách je v jejich zemi „velmi časté“ nebo „poměrně časté“, zatímco pouze třetina respondentů (33 %) odpovídá stejně na partnerské násilí páchané na mužích. Opět existují velké rozdíly mezi zeměmi, od 91 % v Rumunsku po 44 % v Dánsku, a podle pohlaví, přičemž 78 % žen si myslí, že partnerské násilí páchané na ženách je v jejich zemi běžné, oproti 63 % mužů.

54 <https://www.coordination-vaw.gv.at/nachrichten/gewaltschutzstrategie-zur-koordinierung-und-vernetzung-mit-fokus-auf-beratung-gewaltbetroffener-frauen-soll-beratungsnetz-sichtbarer-machen.html> a <https://www.bundeskanzleramt.gv.at/bundeskanzleramt/nachrichten-der-bundesregierung/2024/07/frauenministerin-susanne-raab-praesentiert-oesterreichweite-gewaltschutzstrategie.html>

55 https://end-gender-stereotypes.campaign.europa.eu/index_en

56 <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3252>

57 V případě Litvy činí tento procentní podíl 55 %, ale byl vyloučen z výpočtu průměru jako odlehle hodnoty. Výsledkem může být problém s překladem slova „praskání“, které nemá přesný překlad do litevštiny a mohlo by být vykládáno jako méně závažná forma fyzické agrese.

Další zvláštní ⁵⁸ průzkum Eurobarometru zkoumal vnímání genderových stereotypů a to, do jaké míry jsou mezi občany EU stále běžné. Otázky se týkaly genderových rolí a přijatelného chování; genderové stereotypy týkající se rodinného a profesního života; a genderové stereotypy v politice a na vedoucích pozicích. Průzkum částečně vycházel z předchozích zvláštních studií Eurobarometru o rovnosti žen a mužů provedených na téma „Rovnost žen ⁵⁹ a mužů“ v letech 2009⁶⁰, 2014 a 2017⁶¹.

Výsledky ukazují, že některé genderové stereotypy jsou stále poměrně rozšířené. Více než šest z deseti respondentů souhlasí s tím, že ženy se častěji rozhodují na základě svých emocí, a přibližně čtyři z deseti souhlasí s tím, že nejdůležitější úlohou muže je vydělávat peníze (42 %, -1 p.b. od roku 2017) a že nejdůležitější úlohou ženy je starat se o svůj domov a rodinu (38 %, -6 p.b.). Rozdíly ve vnímání v jednotlivých členských státech EU dosahují 64 procentních bodů.

Většina stereotypů týkajících se rozhodnutí o pracovním a osobním životě je celkově odmítána, ale významné podíly stále zastávají stereotypní názory na sociálně žádoucí chování žen. Například pouze o něco více než polovina (51 %, +3 procentní body od roku 2009) souhlasí s tím, že pokud je odměna otce nižší než odměna matky, měl by se vzdát práce na péči o děti, pokud se rodina rozhodne, že tak musí učinit jeden z rodičů. Zjištění jsou smíšená i pokud jde o vnímání genderových atributů doma, přičemž každý pátý respondent souhlasí s tím, že v případě důležitých rodinných rozhodnutí by muži měli mít konečné slovo a názory na to, zda jsou celkově muži přirozeně méně kompetentní než ženy k plnění úkolů v domácnosti, jsou rozděleny (49 % „souhlasí“ oproti 49 % „nesouhlasí“).

58 <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2974>

59 <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2048>

60 <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/808>

61 <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2154>

HROZENÍ V ROVNÉ HOSPODÁŘSTVÍ

V roce 2024 došlo k určitým povzbudivým hospodářským trendům v oblasti rovnosti žen a mužů. Nejnovější dostupné údaje (za rok 2023) ukázaly, že zaměstnanost žen v EU poprvé překročila hranici 70 %. K tomuto vývoji došlo v souvislosti s celkovým zvýšením míry zaměstnanosti v EU na 75,3 %. Navíc, i když byl nárůst u žen nižší než v předchozích dvou letech, byl vyšší než nárůst u mužů. To vedlo k nejnižšímu rozdílu v zaměstnanosti žen a mužů v posledním desetiletí ve výši 10,2 procentního bodu (–0,5 procentního bodu oproti roku 2023). Tento vývoj je v souladu s dlouhodobým trendem od roku 2009, i když s výraznými rozdíly mezi jednotlivými zeměmi.

Tento pozitivní trend se odráží v dalších ukazatelích genderových rozdílů. Podle zprávy Mezinárodní organizace práce o globálních genderových rozdílech z roku 2024 odráží ⁶² celkový nárůst účasti na trhu práce posun k většímu podílu žen, starších a vysoce vzdělaných pracovníků, který je umožněn zvýšením pracovní mobility, dotovanou péčí o děti a politikami týkajícími se dovolených z rodinných důvodů, programy pro zachování pracovních míst a opožděným odchodem do důchodu. Mezinárodní organizace práce však rovněž poukazuje na to, že nedostatek veřejných a soukromých investic do péče o děti a dalších formálních pečovatelských služeb a dlouhodobé nerovné postoje k pečovatelským činnostem obecně způsobují ekonomické a sociální náklady na poskytování péče převážně ženám. To se promítá do velkého nevyužitého potenciálu našich ekonomik, jak je zdůrazněno např. v odhadech institutu EIGE, které předpokládají míru zaměstnanosti ve výši 80 % do roku 2050, pokud dojde k podstatnému zlepšení v oblasti rovnosti žen a mužů. ⁶³

Odstranění rozdílů mezi ženami a muži na trhu práce

Ve všech členských státech je míra zaměstnanosti vyšší u mužů než u žen. Obecně platí, že čím nižší je míra zaměstnanosti žen v dané zemi, tím větší je rozdíl v zaměstnanosti žen a mužů. V roce 2023 činila míra zaměstnanosti mužů v EU 80,4 %, zatímco u žen 70,2 %, což vedlo k rozdílu v zaměstnanosti žen a mužů ve výši 10,2 procentního bodu. ⁶⁴

Míra zaměstnanosti žen i mužů se v posledních deseti letech soustavně a pomalu zvyšovala a pandemie ji přerušila až v roce 2020. Od roku 2018 však byl nárůst u žen obvykle mírně vyšší, a proto se výsledný rozdíl v zaměstnanosti žen a mužů snížil z 11,3 p.b. v roce 2018 a 11,0 p.b. v roce 2020 na 10,2 p.b. v roce 2023.

Rozdíly v zaměstnanosti žen a mužů se v jednotlivých zemích a regionech EU značně liší. V rámci svého závazku podporovat inkluzivní zaměstnanost ⁶⁵ stanovil akční plán pro evropský pilíř sociálních práv cíl dosáhnout do roku 2030 celkového zvýšení zaměstnanosti v EU na 78 %, mimo jiné úsilím o snížení rozdílu v zaměstnanosti žen a mužů ve srovnání s rokem 2019 alespoň o polovinu. V roce 2023 činila míra zaměstnanosti osob ve věku 20–64 let v EU 75,3 %, takže se zdá, že cíl pro rok 2030 je na dosah. V roce 2023 se rozdíl v zaměstnanosti žen a mužů snížil o –0,5 procentního bodu, což je více než v předchozím roce.

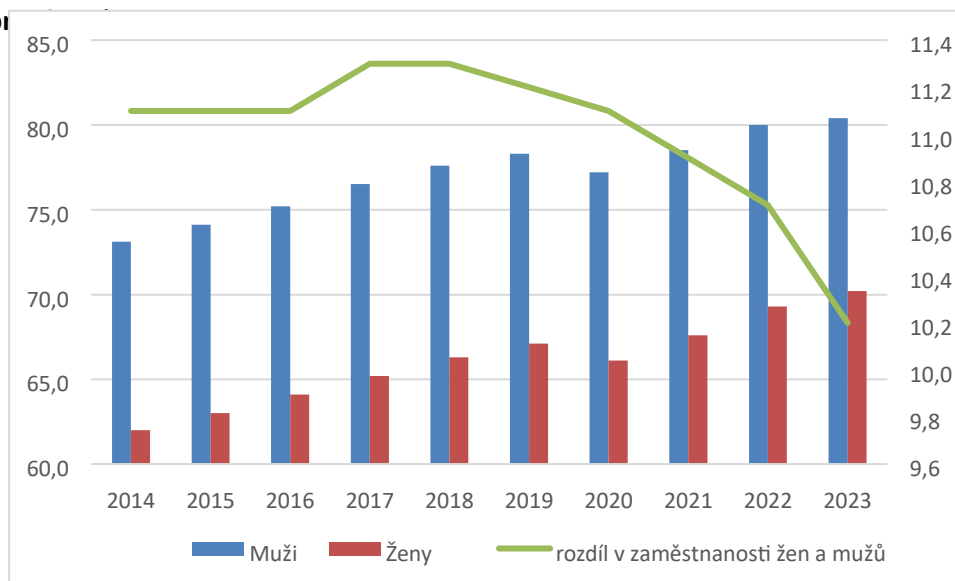
62 MOP, *Global Gender GAP report (Zpráva o globálním plánu pro rovnost žen a mužů)*, 2024. [K dispozici on-line.](#)

63 EIGE, *Economic Benefits of Gender Equality in the European Union (Ekonomické přínosy rovnosti žen a mužů v Evropské unii)*, 2017. [K dispozici online.](#)

64 Eurostat ([lfsa_organ](#)).

65 Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, Akční plán pro evropský pilíř sociálních práv, COM(2021) 102 final.

Obrázek 1 Míra zaměstnanosti ve věku 20–64 let podle pohlaví a rozdíl v zaměstnanosti žen a mužů (p

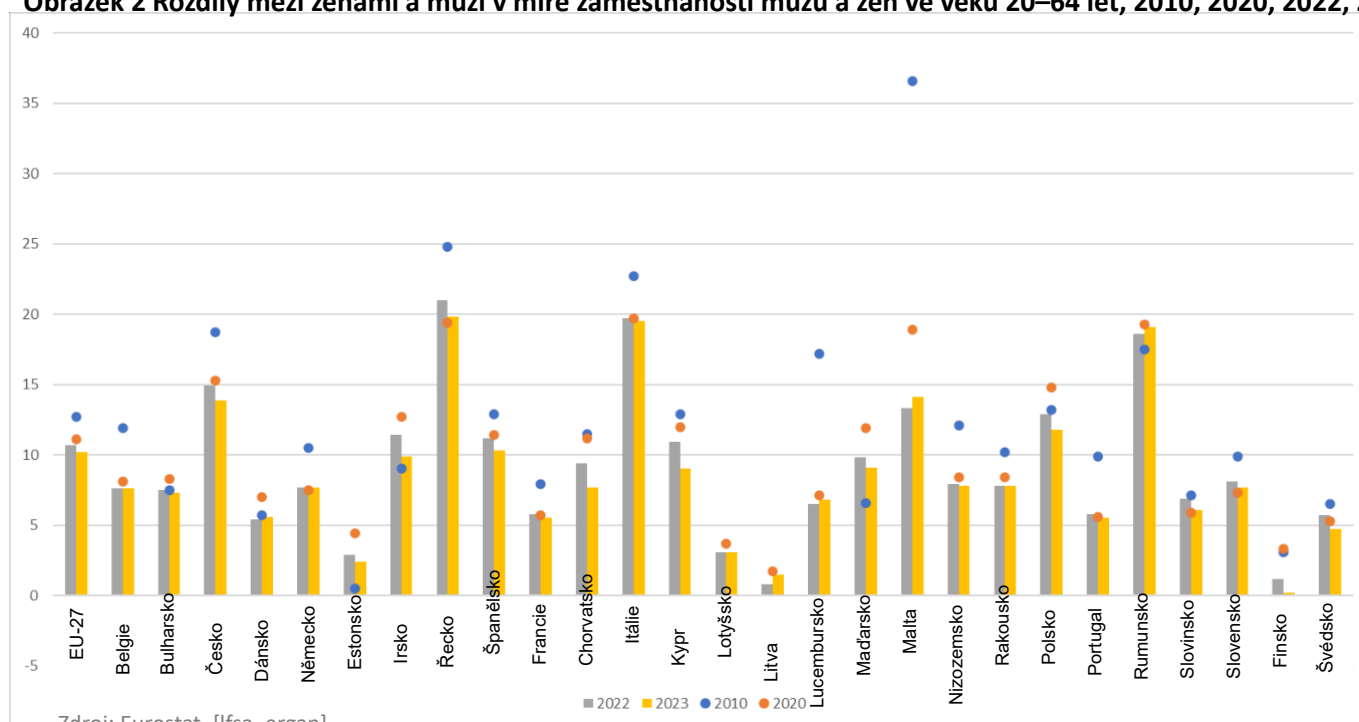

Zdroj: Eurostat, [lfsi_emp_a]

Poznámka: Rozdíl mezi ženami a muži je definován jako rozdíl mezi mírou zaměstnanosti žen a mužů v procentních bodech.

V roce 2023 vykazovalo větší rozdíly v zaměstnanosti žen a mužů než EU jako celek pouze sedm členských států EU (Španělsko, Polsko, Česko, Malta, Rumunsko, Itálie a Řecko). V Itálii byla míra zaměstnanosti žen obzvláště nízká, a to pod 60 % (56,5 %, 57,6 % a 59,1 %) ve srovnání s přibližně třemi čtvrtinami mužů (76,0 %, 77,4 % a 78,2 %).

Obrázek 2 Rozdíly mezi ženami a muži v míře zaměstnanosti mužů a žen ve věku 20–64 let, 2010, 2020, 2022, 2023

Zdroj: Eurostat, [lfsa_ergan].

Snížení rozdílů v zaměstnanosti žen a mužů ve většině zemí od roku 2010 odráží zvýšení celkové míry zaměstnanosti, přičemž zaměstnanost mužů roste méně než zaměstnanost žen. Na Maltě je obzvláště pozoruhodný nárůst u žen s více než 32 procentními body za 13 let, ačkoli rozdíl v zaměstnanosti žen a mužů zůstává vysoký. Tato změna byla podpořena politickými opatřeními, která mají na trh práce přilákat více žen, jako jsou daňové úlevy a platby vnitrostátního pojištění za léta péče o děti, vzdělávací programy, bezplatná péče o děti a bezplatná školní doprava.

Rozdíly v zaměstnanosti žen a mužů mezi jednotlivými regiony EU se značně liší a v průběhu času přetrvávají. V méně rozvinutých regionech EU byl rozdíl v zaměstnanosti žen a mužů v roce 2022 (16 p.b.) přibližně dvojnásobný než ve více rozvinutých (8 p.b.) a přechodových regionech (9 p.b.). Rozdíl byl mnohem větší v jižních členských státech (15 p.b.) než v severozápadních (7 p.b.) a východních (12 p.b.). Bylo to více než 20 procentních bodů ve všech regionech v Řecku, jižní Itálii a východních regionech v Rumunsku (obrázek 3). Míra zaměstnanosti žen se mezi lety 2013 a 2022 zvýšila v porovnání s mírou zaměstnanosti mužů v rozvinutějších a přechodových regionech, jakož i v severozápadních členských státech. Naopak poklesla v méně rozvinutých regionech a v jižních zemích, kde je míra zaměstnanosti nižší a chybí vysoce kvalitní a cenově dostupná péče o děti.⁶⁶

Rozdíly v zaměstnanosti žen a mužů se značně liší podle věkových skupin: mezi mladými lidmi ve věku 15 až 24 let je rozdíl i nadále nejnižší a v roce 2023 činil 4,3 procentního bodu. V některých zemích byla dokonce záporná, což znamená, že míra zaměstnanosti byla vyšší u mladých žen než u mladých mužů (Irsko, Litva, Dánsko, Finsko a Estonsko). Je však třeba poznamenat, že mezi jednotlivými zeměmi existují výrazné rozdíly v míře zaměstnanosti žen v této věkové skupině, která se pohybuje mezi 76,2 % v Nizozemsku a 13,7 % v Rumunsku. U osob ve věku 20 až 24 let se zvyšuje na 6,3 p.b. a vrcholí u věkové kategorie 55–64 let na 12,1 p.b., přičemž mezi jednotlivými zeměmi existují velké rozdíly. To je ovlivněno zvýšenou průměrnou délkou pracovního života⁶⁷ mužů v EU: s 39,0 lety očekávané délky pracovního života u mužů a 34,7 lety u žen činil rozdíl mezi ženami a muži v roce 2023 4,3 roku, a to z velké části kvůli většímu podílu neformálních pečovatelských povinností, které ženy vytlačily z trhu práce dříve než muži. Rozdíl mezi ženami a muži ve skutečném věku odchodu do důchodu se v posledním desetiletí zároveň výrazně snížil, přičemž skutečný věk odchodu do důchodu se ve většině zemí mezi lety 2014 a 2023 zvýšil u obou pohlaví. Celkově se skutečný věk odchodu do důchodu u žen zvýšil více než u mužů v 18 zemích⁶⁸. V devíti z těchto zemí⁶⁹ se skutečný věk odchodu do důchodu u žen zvýšil více než u mužů o více než rok. Sedm zemí má nižší věk odchodu do důchodu u žen než u mužů.⁷⁰

Tyto genderové rozdíly jsou u osob s dětmi ještě větší, což odráží nepřiměřený dopad rodičovství na kariéru žen. V roce 2023 činila míra zaměstnanosti žen ve věku 25–54 let s dětmi na úrovni EU 74,9 % ve srovnání s 91,9 % u mužů s dětmi. Rozdíl v zaměstnanosti žen a mužů tak dosáhl 17,0 p.b. u osob s dětmi, zatímco u osob bez dětí činil 4 p.b.

66 Viz Evropská komise: Generální ředitelství pro regionální a městskou politiku, Durán Laguna, J., D'Apice, P., Grzegorzewska, M., De Franceschi, F. et al., *Devátá zpráva o hospodářské, sociální a územní soudržnosti*, Durán Laguna, J. (editor), Úřad pro publikace Evropské unie, 2024. [K dispozici on-line](#).

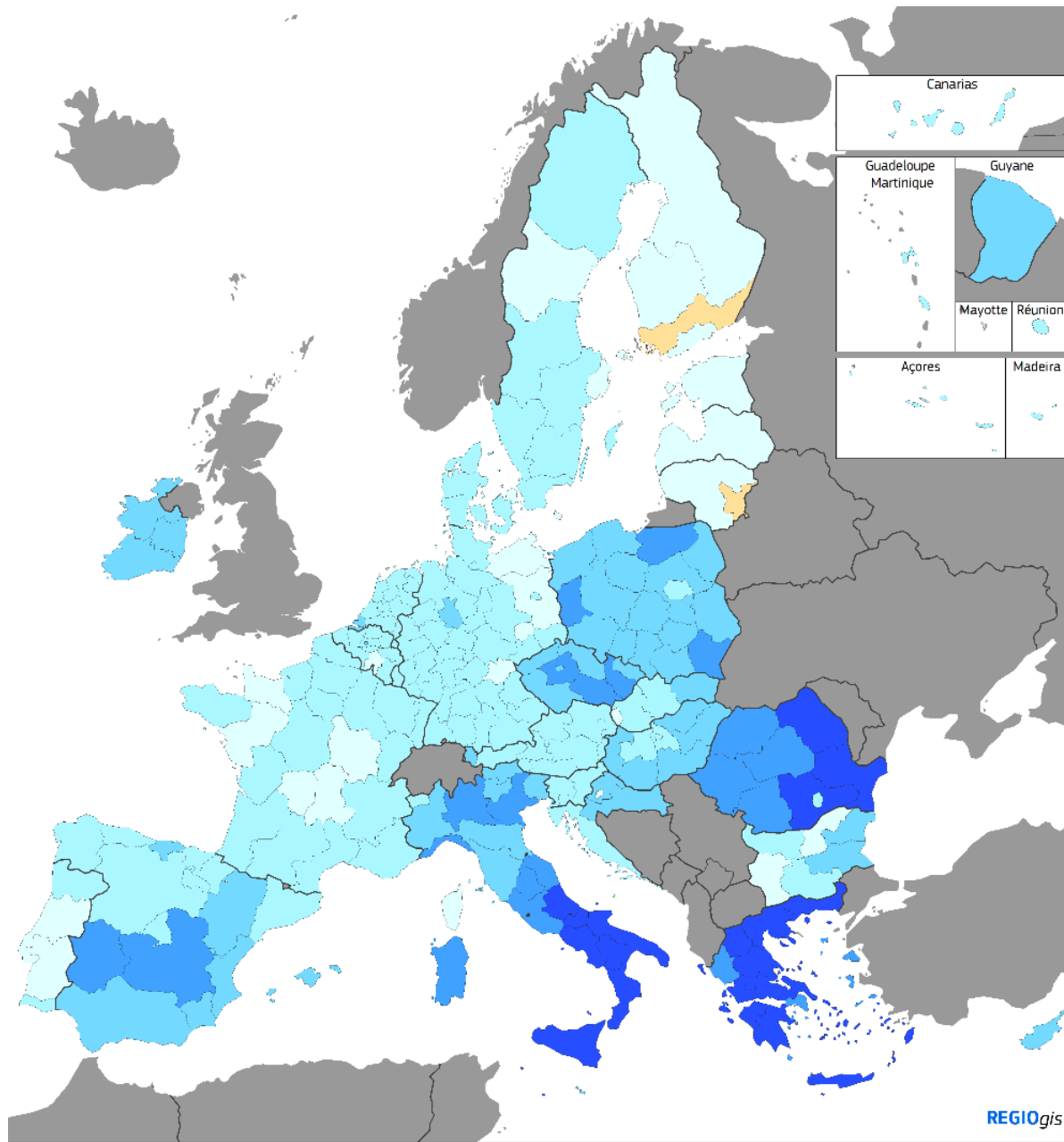
67 Ukazatel délky pracovního života je odhadem počtu let, po které se očekává, že osoba ve věku 15 let bude v pracovním procesu (tj. bude zaměstnaná nebo nezaměstnaná) po celý svůj život. Jejím cílem je poskytnout jiný pohled na trh práce, a to při pohledu na celý životní cyklus osob v rámci pracovní síly, a nikoli na konkrétní státy v rámci životního cyklu, jako je nezaměstnanost mladých lidí nebo předčasný odchod z pracovní síly.

68 BE, CY, CZ, DK, EE, EL, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, NL, RO, SE, SI, SK.

69 CY, CZ, DK, EL, HR, IE, LT, SI, SK.

70 AT, BG, CZ, HR, PL, RO, SK.

Obrázek 3: Regionální rozdíly v rozdílech v zaměstnanosti žen a mužů v EU, 2022

Rozdíl mezi mírou zaměstnanosti žen a mužů (ve věku 20–64 let), 2022

Procentní bodový rozdíl (žena - samec)

- < -20
- -20 - -15
- -15 - -10
- -10 - -5
- -5 - 0
- >= 0
- no data

EU-27 = -10,7

Zdroj: Eurostat (lfst_r_lfe2emprr)

0 500 km

Zdroj: Vypracování GŘ REGIO na základě údajů Eurostatu [lfst_r_lfe2emprr] © Eurogeographics Association for the administrative boundaries

Rozdíl v zaměstnanosti žen a mužů je rovněž větší při zvažování zaměstnanosti v přepočtu na plné pracovní úvazky, ⁷¹ neboť podíl práce na částečný úvazek je mnohem vyšší u žen než u mužů (27,9 % ve srovnání se 7,7 % v roce 2023). Rozdíl mezi ženami a muži v zaměstnání na částečný úvazek zůstal v posledních letech stabilní (20,6 p.b. v roce 2021 a 20,2 p.b. v roce 2022). V roce 2023 byly největší rozdíly v zaměstnanosti žen a mužů na částečný úvazek zaznamenány v Nizozemsku (42,3 p.b.), Rakousku (41,8 p.b.), Německu (36,9 p.b.) a Belgii (27,4 p.b.).

Rozdíly v zaměstnanosti žen a mužů jsou u migrujících žen i nadále vysoké. U občanek ze zemí mimo EU byla míra zaměstnanosti v roce 2023 o 20 p.b. nižší než u státních příslušnic. Tento rozdíl lze kontrastovat s rozdílem ve výši 5,7 p.b. u mužů, kteří nejsou občany EU. Míra nadměrné kvalifikace migrujících žen zůstala vysoká: V roce 2023 pracovalo 42,9 % žen s terciárním vzděláním, které nejsou občany EU, v povoláních s nízkou nebo střední kvalifikací ve srovnání s 36,2 % mužů, kteří nejsou občany EU, a 21,3 % žen, které jsou státními příslušníky třetích zemí.

Pokud jde o výskyt práce na částečný úvazek⁷², v roce 2023 bylo 17,1 % zaměstnaných osob v EU zaměstnáno na částečný úvazek. V roce 2023 míra růstu zaměstnanosti na částečný úvazek (+2,0 %) poprvé za deset let převýšila míru růstu zaměstnanosti na plný úvazek (+0,8 %). Celkový podíl částečných úvazků však postupně klesá.

Důvody, které uvedli pracovníci na částečný úvazek ve věku 25–64 let pro úpravu pracovní doby, ukazují, jaké faktory ovlivnily tuto volbu: pro ženy je nejdůležitější péče o dospělé se zdravotním postižením nebo děti (29,5 % žen na částečný úvazek oproti 8,2 % mužů na částečný úvazek); u mužů se nejedná o práci na plný úvazek (18,1 % u žen oproti 27,5 % u mužů).

Relevantnost mít děti ukazuje jako faktor v náchylnosti k práci na částečný úvazek podle počtu dětí osob ve věku 25–54 let: téměř jedna třetina (31,8 %) zaměstnaných žen s dětmi v EU pracovala v roce 2023 na částečný úvazek ve srovnání s 5,0 % mužů, přičemž nejvyšší podíl byl v Rakousku (69,2 %), Nizozemsku (67,9 %) a Německu (65,4 %). Tento podíl je vyšší než u žen bez dětí na všech úrovních vzdělávání. Podobně jako u práce na plný úvazek (viz výroční zpráva za rok 2023) je situace u mužů opačná: podíl mužů na částečný úvazek s dětmi byl nižší než podíl mužů bez dětí na všech úrovních vzdělávání (viz obrázek 4). Ve většině zemí se tak dopad rodičovství odráží jak v míře zaměstnanosti žen, tak v podílu zaměstnanosti žen na částečný úvazek – přičemž Německo, Rakousko a Itálie kombinují vysoký dopad jak na míru zaměstnanosti, tak na pracovní dobu.

Tyto statistiky ukazují, že ve většině zemí mají děti dopad na míru zaměstnanosti žen a jejich sklon pracovat na částečný úvazek ve srovnání s muži.

Kromě toho mohou vnitrostátní daňové systémy odrazovat od účasti druhých výdělečně činných osob v domácnosti, což jsou převážně ženy, na trhu práce. Společné zdanění například snižuje motivaci druhých výdělečně činných osob k práci nebo k prodloužení pracovní doby (např. přechodem od zaměstnání na částečný úvazek k zaměstnání na plný úvazek). V roce 2023 byly nejvyšší „pasti neaktivity“ (kde odnětí daní a dávek výrazně odrazuje druhé výdělečně činné osoby v domácnosti od vstupu na trh práce) zaznamenány v Litvě, Slovinsku, Dánsku, Lucembursku, Belgii a Německu.⁷³

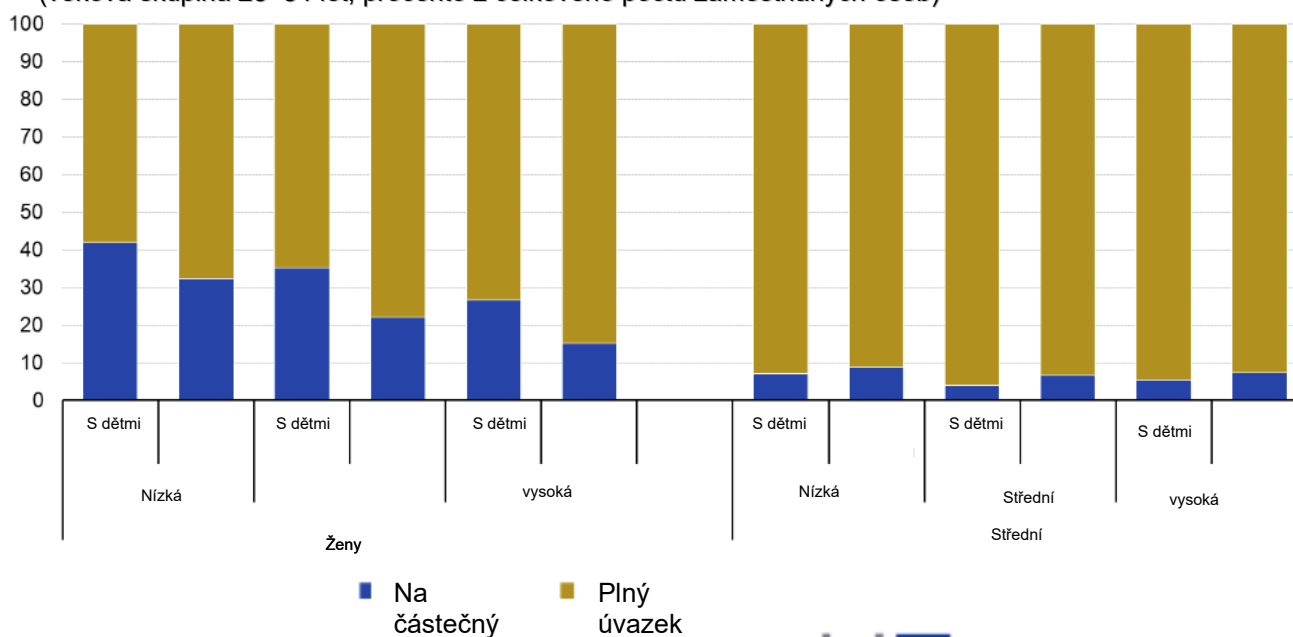
71 Společná zpráva o zaměstnanosti, 2025.

72 <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?oldid=612325#Highlights>

73 Evropská komise: Generální ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování, Společná zpráva o zaměstnanosti 2025 – návrh Komise, Úřad pro publikace Evropské unie, 2025. [K dispozici online.](#)

Zaměstnanost na částečný úvazek podle pohlaví, úrovně dosaženého vzdělání a přítomnosti dětí v EU, 2023

(věková skupina 25–54 let, procento z celkového počtu zaměstnaných osob)

Zdroj: Extrakce ad hoc z šetření pracovních sil Eurostatu

eurostat

Většina zemí EU vypracovala strategie nebo konkrétní projekty na podporu rovného rozdělení pečovatelských povinností mezi muže a ženy, což ženám umožňuje zapojit se do zaměstnání na rovnoprávnější základě ve srovnání s muži, jako zaměstnanci v pracovním poměru nebo jako podnikatelé. Jedním z hlavních cílů Paktu pro dovednosti je boj proti diskriminaci a prosazování rovnosti žen a mužů a rovných příležitostí. Několik partnerství paktu usiluje o řešení otázky rovnosti žen a mužů a zvýšení účasti žen na trhu práce a prohlubování dovedností a rekvalifikace v klíčových průmyslových odvětvích. Mezi příklady patří zvýšená účast žen a mladých lidí na profesích souvisejících s vesmírem (vesmír pro geopartnerství) ⁷⁴ nebo řešení nedostatku žen v odvětvích IKT a STEM (partnerství v oblasti digitálních technologií a mikroelektroniky), ⁷⁵ zajištění programů prohlubování dovedností a změny kvalifikace pro ženy, mládež, přistěhovalce a znevýhodněné skupiny, které přesahují podíl pracovní síly těchto skupin o 20 % (cestovní ruch) ⁷⁶ nebo dosažení 5 % ročního nárůstu ve vedoucích pozicích žen (textil). ⁷⁷

Dostupnost pružného uspořádání pracovní doby může podpořit tuto zvýšenou účast žen s pečovatelskými povinnostmi, neboť jim umožňuje lépe skloubit soukromý a profesní život. Během pandemie byla zavedena široká škála opatření v oblasti flexibility práce, aby se zabránilo masivní nezaměstnanosti. Mnoho zaměstnavatelů tyto praktiky alespoň do určité míry zachovalo. Nedávný výzkum však ⁷⁸ zdůraznil, že práce na dálku, pružná pracovní doba, dovolená a politiky přerušování kariéry mohou působit proti rovnosti žen a mužů v oblasti mezd a profesního rozvoje, protože ženy je využívají častěji. Pokud nebudou tato pracovní ujednání řádně navržena a začleněna do kultury

74 <https://www.space4geo.eu/>75 https://pact-for-skills.ec.europa.eu/about/industrial-ecosystems-and-partnerships/microelectronics_en76 https://pact-for-skills.ec.europa.eu/about/industrial-ecosystems-and-partnerships/tourism_en77 https://pact-for-skills.ec.europa.eu/about/industrial-ecosystems-and-partnerships/textiles_en78 Evropská komise: Generální ředitelství pro spravedlnost a spotřebitele a Chung, H., Flexible working arrangements and gender equality in Europe (Flexibilní pracovní ujednání a rovnost žen a mužů v Evropě), Úřad pro publikace Evropské unie, 2024. [K dispozici online.](#)

na pracovišti, mohou mít negativní kariérní důsledky. Nerovnoměrné rozdělení práce v domácnosti mezi muže a ženy je jedním z důvodů práce na částečný úvazek na základě pohlaví. Kromě toho, pokud je práce na částečný úvazek považována z velké části za opatření pro matky, mohlo by to také zvýšit předpojatost vůči pracovníkům na částečný úvazek – konkrétně že údajně nejsou tak angažovaní, motivovaní a produktivní jako ostatní pracovníci, a to navzdory důkazům, které ukazují opak. To je pak ještě zhoršeno skutečností, že otcové mají tendenci pracovat delší pracovní dobu, a proto lépe splňují ideální pracovní standard⁷⁹. Proto je důležité podporovat lepší využívání pracovního volna z rodinných důvodů a pružné uspořádání pracovní doby muži, jakož i rovnoměrnější sdílení pečovatelských povinností doma mezi oběma pohlavími.

S cílem umožnit rodičům a osobám s pečovatelskými povinnostmi lépe sladit jejich pracovní a rodinný život a podpořit lepší sdílení pečovatelských povinností zavedla směrnice o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem placenou otcovskou dovolenou, posílila rodičovskou dovolenou, zavedla pečovatelskou dovolenou a rozšířila na pečovatele právo požádat o pružné uspořádání pracovní doby. Pracovníci, kteří žádají o dovolenou z rodinných důvodů nebo ji čerpají, a FWA jsou právně chráněni před diskriminací prostřednictvím několika opatření. Lhůta pro provedení většiny ustanovení směrnice do vnitrostátního práva byla stanovena na 2. srpna 2022, ale členskými státy byly poskytnuty další dva roky (do 2. srpna 2024) na provedení vyplácení příspěvku za poslední dva týdny rodičovské dovolené. V lednu 2024 se Komise obrátila na Soudní dvůr Evropské unie se třemi členskými státy, které neoznámily úplné provedení směrnice o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem.

V roce 2024 zahájily Slovenské národní centrum pro lidská práva a nevládní organizace Možnosť voľby online osvětovou kampaň pro rovnost žen a mužů. Kampaň se zaměřila na prosazování společných hodnot a boj proti genderovým stereotypům. Během kampaně zveřejnili známí influenceri na Instagramu krátká videa s hashtagem #spolunamtoide. Kampaň je součástí projektu Podpora rovnosti žen a mužů a rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem na Slovensku.

Komise v současné době přezkoumává transponované právní předpisy, aby zajistila jejich správné provedení. Dne 7. března 2024 zveřejnila Evropská síť pro právo rovnosti druhou zprávu o provedení směrnice o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem v členských státech EU. Podle této zprávy je „provedení směrnice WLB obecně uspokojivé pouze v jednom členském státě, což ponechává 26 zemí s významnými nedostatky v provádění. Výzkum ukazuje, že k hlavním problémům dochází v souvislosti s rodičovskou dovolenou a/nebo náhradou škody, FWA a právní ochranou před diskriminací. V případě otcovské dovolené a náhrady škody, dovolené z důvodu vyšší moci a osobní působnosti směrnice existuje méně nedostatků. Situace, pokud jde o pečovatelskou dovolenou, se nachází někde mezi⁸⁰.

Odstranění rozdílů v péči o muže a ženy

Jedním z hlavních důvodů rozdílů ve struktuře zaměstnanosti žen a mužů je genderové rozdělení neplacených pečovatelských povinností, zejména neplacené péče o děti.

79 Williams, J., *Nespoutané pohlaví: Proč rodinný a pracovní konflikt a co s ním dělat?* Oxford University Press, 1999.

80 Evropská komise: *Generální ředitelství pro spravedlnost a spotřebitele*, Burri, S., De la Corte-Rodríguez, M., Böök, B. a van Hoof, F., *The transposition of the Work-Life Balance Directive in EU Member States (II) – Considerable work still to do*, Burri, S. (editor), Böök, B. (editor) a van Hoof, F. (editor), Úřad pro publikace Evropské unie, 2024. [K dispozici on-line.](#)

Nové údaje shromážděné institutem EIGE⁸¹ potvrzují, že hlavní část povinností v oblasti péče o děti nesou ženy. Více než polovina žen s dětmi mladšími 12 let stráví alespoň 5 hodin denně péčí o své děti ve srovnání s méně než 1 ze 3 mužů (56 % oproti 26 %). To znamená, že přibližně 50 % žen a pouze 6 % mužů je primárně odpovědných za osobní a fyzickou péči o své děti. Ve skutečnosti existují viditelné rozdíly i v typu činností, které muži poskytují svým dětem: 38 % mužů tráví 1 až 3 hodiny denně volnočasovými aktivitami ve srovnání s 29 % žen.

Není proto překvapivé, jak bylo zdůrazněno v předchozím oddíle, že ženy s povinnostmi péče o děti jsou méně zapojeny do placeného zaměstnání než muži, mají tendenci pracovat častěji na částečný úvazek a trpí dlouhodobými důsledky, pokud jde o omezené možnosti profesního rozvoje, platy a důchody. Zejména převážnou většinu rodičů v domácnosti tvoří ženy (11 % žen ve srovnání s pouhým 1 % mužů).

Podle ukazatelů pro „barcelonské cíle“, tj. cíle pro účast dětí mladších 3 let na předškolním vzdělávání a péči původně stanovené Evropskou radou v roce 2002 a revidované v roce 2022, činila účast dětí na předškolním vzdělávání a péči 37,5 % u dětí mladších 3 let (v rozmezí od 2,3 % na Slovensku a 74,7 % v Dánsku) v roce 2023⁸² a 93,1 % u dětí ve věku od tří let do věku povinné školní docházky v roce 2022.⁸³

Úroveň příjmů domácnosti hraje významnou roli ve vzorcích účasti. Děti z nejnižšího socioekonomického prostředí (nejnižší kvintil) mají tendenci účastnit se předškolního vzdělávání a péče méně než jejich bohatší vrstevníci v nejvyšším kvintilu. To může souviset s několika důvody, včetně toho, že rodiče si mohou lépe dovolit delší hodiny péče o děti nebo že rodiče tyto delší hodiny využívají k plnému zaměstnání (což zase usnadňuje vyšší příjem).⁸⁴

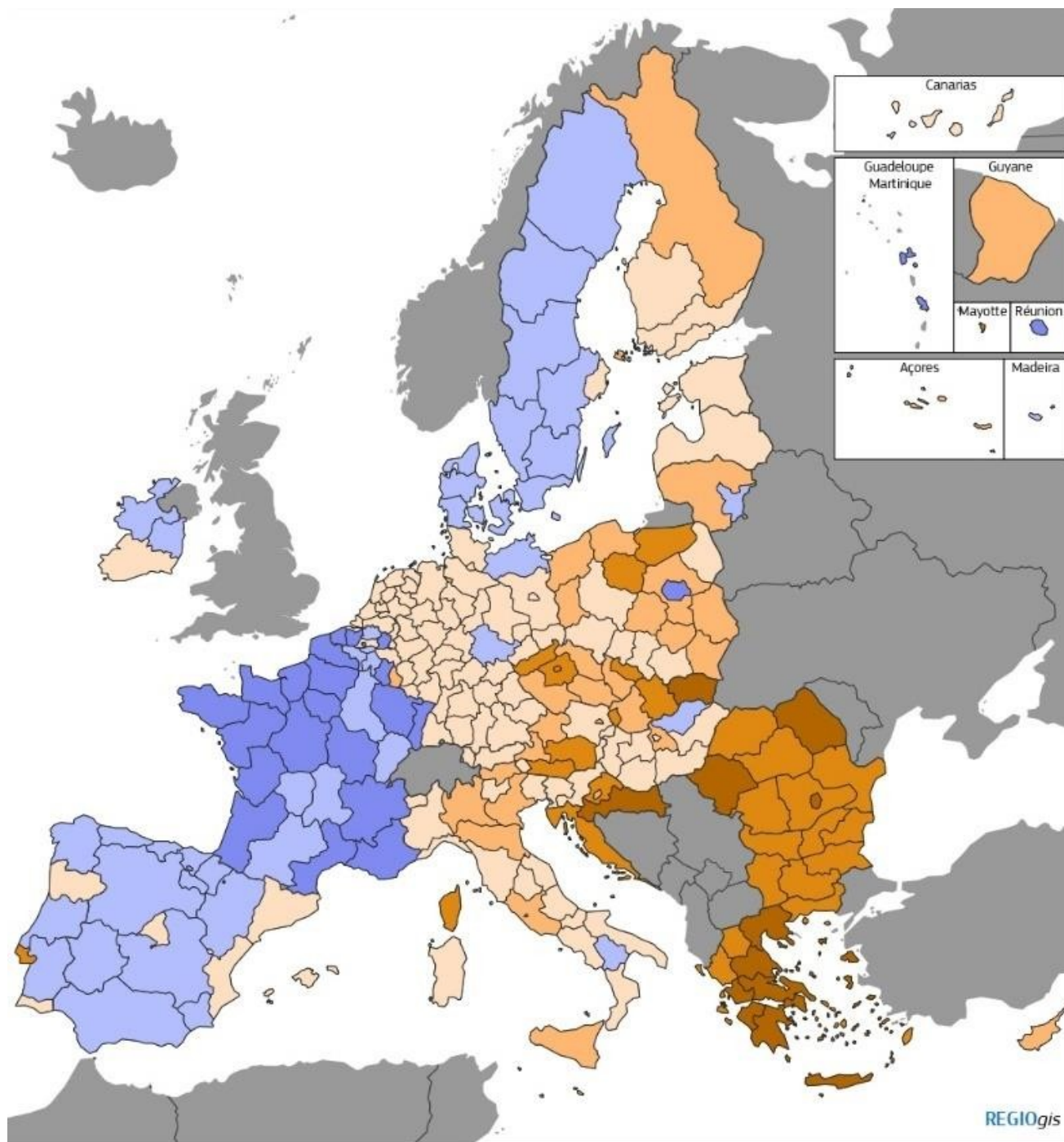
Přetrvávají regionální a územní rozdíly v přístupu ke kvalitnímu a inkluzivnímu předškolnímu vzdělávání a péči. Podle deváté zprávy o soudržnosti je účast na předškolním vzdělávání a péči ve věku od tří let do věku základní školy v roce 2021 v průměru také mnohem nižší v méně rozvinutých regionech (87,0 %) než v regionech procházejících transformací (94,9 %) nebo rozvinutějších (93,2 %). Zatímco většina regionů ve Francii, Belgii, Dánsku, Irsku, Švédsku a Španělsku splnila cíl 95 %, účast ve všech regionech v Řecku a Chorvatsku, Rumunsku a Bulharsku zůstává pod 80 %. V případě regionů v Rumunsku a Bulharsku se míra účasti dokonce snížila.

81 Viz <https://eige.europa.eu/about/projects/survey-gender-gaps-unpaid-care-individual-and-social-activities-care-1st-wave>.

82 Viz [ilc_caindform25](#).

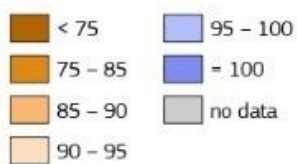
83 Referenční ukazatel účasti dětí mladších tří let je stejný jako u barcelonských cílů z roku 2002. Referenční ukazatel pro děti ve věku od 3 let do věku povinné školní docházky je nyní stejný jako ukazatel použitý pro cíl pro Evropský prostor vzdělávání. Vychází z administrativních údajů ze společného sběru údajů Eurostatu (UOE) organizace UNESCO a zohledňuje požadavky na služby, aby mohly být zařazeny do kategorie ISCED 02. Proto není přímo srovnatelný s podobným ukazatelem vypočteným na základě údajů z šetření EU-SILC. Kromě toho jsou údaje UOE k dispozici s delším časovým zpožděním než údaje EU-SILC.

84 Viz [ilc_caindform25](#).

Mapa 2.9 Míra účasti na předškolním vzdělávání, 2021

% dětí ve věku od 3 let do věku zahájení povinné školní docházky na základní úrovni

EU-27 = 92,5

Účast na cíli týkajícím se míry předškolního vzdělávání a péče: 96 % v roce 2030.

EL 2019, DE NUTS 1, NL NUTS 0.

Zdroj: Odhady Eurostatu [educ_uae_enra22] a GŘ REGIO

0 500 km

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Doporučení Rady ze dne 8. prosince 2022 o předškolním vzdělávání a péči: barcelonské cíle pro rok 2030⁸⁵ vyzývají členské státy, aby podporovaly účast dětí ze znevýhodněného prostředí, a konkrétněji aby odstranily rozdíly v účasti mezi dětmi ohroženými chudobou nebo sociálním vyloučením a dětmi, které nejsou ohroženy chudobou nebo sociálním vyloučením. Kromě toho doporučení Rady ze dne 14. června 2021, kterým se zavádí evropská záruka pro děti, vede členské státy k zajištění účinného a bezplatného přístupu dětí ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením k vysoce kvalitnímu předškolnímu vzdělávání a péči. Přesto se děti AROPE stále méně účastní předškolního vzdělávání a péče: v roce 2023 se předškolního vzdělávání a péče neúčastnilo 74,8 % dětí AROPE ve srovnání s 59,0 % dětí mimo AROPE.⁸⁶ Děti AROPE však mají z účasti větší prospěch,⁸⁷ a to jak z hlediska jejich dobrých životních podmínek a výsledků vzdělávání, tak z hlediska možného dodatečného příjmu, který mohou jejich rodiče, zejména matky, vytvořit účastí na trhu práce.⁸⁸

Pokud jde o děti ve věku od tří let do věku povinné školní docházky, míra účasti je mnohem vyšší, přičemž většina členských států dosahuje cíle 90 % nebo se k němu přibližuje.⁸⁹ Pouze dvě země, Rumunsko a Slovensko, jsou stále pod 80 %. Je znepokojivé, že v posledních pěti letech vykazuje klesající trend i Rumunsko.

85 Doporučení Rady ze dne 8. prosince 2022 o předškolním vzdělávání a péči: barcelonské cíle pro rok 2030, Úř. věst. C 484, 20.12.2022, s. 1.

86 Viz [ilc_caindform25](#).

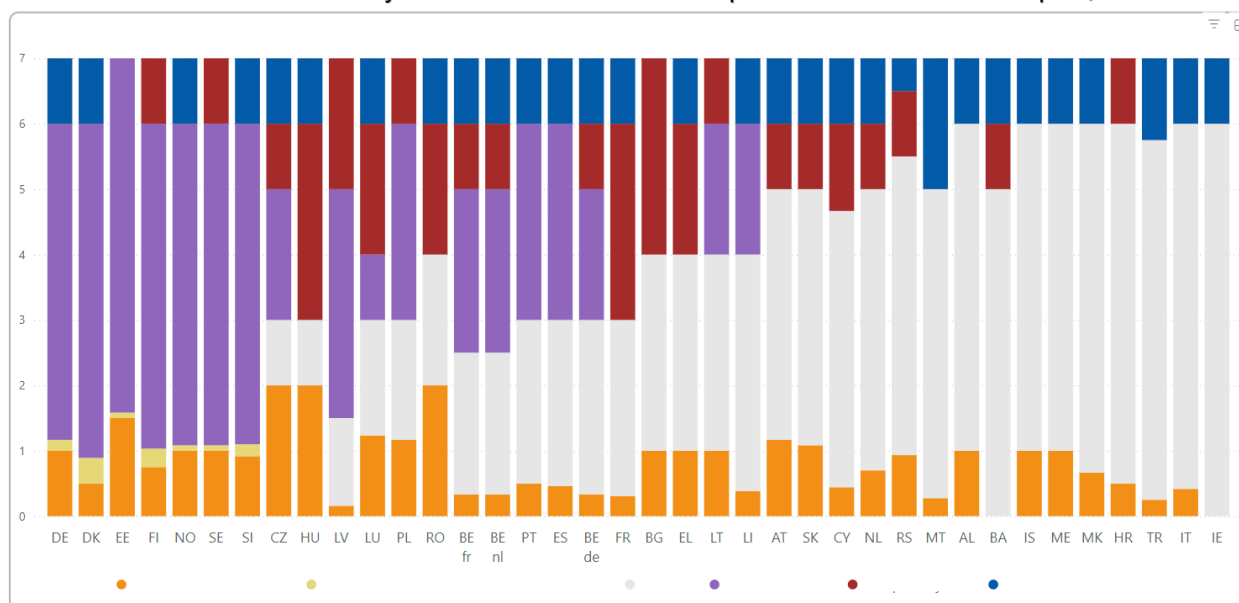
87 Narazani, E., Christl, M., & Figari, F. (2024). Víc péče o děti pro chudé? Rozpočtové dopady a reakce na nabídku pracovních sil u žen v Itálii, Rakousku a Maďarsku. Aplikované ekonomické dopisy, 1–6. [K dispozici on-line](#).

88 Další podrobnosti o systémech předškolního vzdělávání a péče viz Evropská výkonná agentura pro vzdělávání a kulturu: Eurydice, Key data on early childhood education and care in Europe 2025 – Eurydice report (Klíčové údaje o předškolním vzdělávání a péči v Evropě 2025 – zpráva Eurydice), Úřad pro publikace Evropské unie, 2025. [K dispozici on-line](#). Toto třetí vydání zprávy zahrnuje mezinárodní srovnání, analýzu systémů předškolního vzdělávání a péče ve 27 členských státech a 10 partnerských zemích, jakož i vnitrostátní informační listy nastiňující hlavní aspekty systému předškolního vzdělávání a péče každé země.

89 Míra účasti Řecka na předškolním vzdělávání a péči v roce 2021 není k dispozici, ale míra účasti tříletých dětí na předškolním vzdělávání a péči v roce 2020 činila 33,9 %. Jak je uvedeno v poznámce pod čarou č. 50, cíl pro účast dětí ve věku od 3 let do povinné školní docházky na předškolním vzdělávání a péči vychází z údajů UOE, tj. nikoli z údajů EU-SILC.

Obrázek 6 – „Rozdíly v oblasti péče o děti“

Mezera mezi dovolenou na výchovu a zárukou za místo v předškolním vzdělávání a péči, 2023/2024

Dobře placená dovolená na výchovu dětí Právní nárok + dovolená na výchovu (překročení) Mezera v předškolním vzdělávání a péči Právní nárok Povinné předškolní vzdělávání a péče Povinné primární

Vysvětlivka: „dobře placenou“ dovolenou na výchovu se rozumí platba související s výdělkem ve výši 66 % výdělku nebo více. Zahrnuje postnatální mateřskou, otcovskou a rodičovskou dovolenou. Většina údajů o dobře placené dovolené

Zdroj: Předškolní vzdělávání a péče. Poznámka: Mezeru v péči o děti lze definovat jako dobu, po kterou je třeba o dítě pečovat a která není pokryta ani dovolenou na výchovu, ani zaručeným místem v předškolním vzdělávání a péči. Vzdálenost mezi dvěma kulkami se rovná jednomu roku.

Členské státy s vyšší mírou účasti na předškolním vzdělávání a péči často udělují právo na místo předškolního vzdělávání a péče nebo stanoví povinnou docházku.⁹⁰ Rozdíly ve věku, ve kterém mají děti zaručené místo v předškolním vzdělávání a péči,⁹¹ se v EU značně liší. Pokud rodičovská dovolená netrvá dostatečně dlouho, rodiny se potýkají s „nedostatečnou péčí o děti“, tj. s obdobím, během něhož si budou muset zajistit péči o děti samy a případně budou nuceny přerušit nebo omezit svou placenou práci. Zatímco několik vzdělávacích systémů poskytuje veřejně dotované předškolní vzdělávání a péči od věku přibližně tří nebo čtyř let (ať už jako právní nárok, či nikoli), mnoho členských států stále ponechává mezi nárokem na rodičovskou dovolenou a zaručeným místem v předškolním vzdělávání a péči značný rozdíl v délce jednoho roku až šesti let.

Genderový dopad pečovatelské práce je u dlouhodobé péče relativně vyváženější a vzhledem k demografickým trendům s rostoucím podílem starších osob a celkově klesajícím počtem dětí bude pravděpodobně pokračovat tímto způsobem. Odhaduje se, že 52 milionů lidí v EU poskytuje neformální dlouhodobou péči a neformální pečovatelé o dlouhodobou péči představují téměř 80 % dlouhodobých pečovatelů. Významný podíl pečovatelů (42 % žen a 38 % mužů) poskytuje dlouhodobou péči denně. Ženy však opět nesou velkou část úkolů dlouhodobé péče. Například přibližně 41 % žen nese primární odpovědnost za poskytování nejnáročnější osobní a emocionální péče ve srovnání s pouhými 16 % u mužů.

90 V současné době je účast na předškolním vzdělávání a péči od 3 let povinná pouze v Maďarsku a Francii.

91 Dánsko, Německo, Estonsko, Lotyšsko, Slovinsko, Finsko a Švédsko zaručují místo v předškolním vzdělávání a péči od raného věku (6-18 měsíců); tři společenství Belgie, Česka, Španělska, Francie, Lucemburska, Maďarska, Polska a Portugalska zaručují místo ve veřejně dotovaném předškolním vzdělávání a péči od tří let věku nebo o něco dříve. Podrobnosti viz zpráva Eurydice 2023.

V EU poskytují neformální dlouhodobou péči častěji ženy než muži (19,1 % oproti 14,8 %), zejména ve věkové skupině 45–64 let. Navíc ženy mají tendenci věnovat více času neformální péči. Tento rozdíl lze částečně vysvětlit skutečností, že neformální pečovatelé mužů častěji vyhledávají a dostávají podporu od formálních služeb dlouhodobé péče (73 %) než jejich ženské protějšky (61 %). Jak bylo oznámeno v evropské strategii v oblasti péče z roku 2022,⁹² Komise v roce 2023 zahájila mimo jiné strategické partnerství se Světovou zdravotnickou organizací. Jedním z cílů partnerství je připravit soubor nástrojů na podporu neformálních pečovatelů, který se v současné době připravuje a měl by být připraven v létě 2025.

V roce 2024 pokračovalo provádění nového rozsáhlého partnerství pro dlouhodobou péči v rámci Paktu pro dovednosti. Iniciativa, která byla zahájena v dubnu 2023, je odhodlána každoročně do roku 2030 vyškolit nejméně 60 % pracovní síly dlouhodobé péče (3,8 milionu pracovníků). Kromě toho Komise zřídila nový výbor pro odvětvový sociální dialog v oblasti sociálních služeb s cílem projednat pracovní podmínky a mzdy v tomto odvětví, které hrají důležitou úlohu při řešení nedostatku pracovních sil v odvětví péče. Komise rovněž pokračuje v souladu se svým sdělením z roku 2023 o posílení sociálního dialogu v EU s cílem podpořit sociální dialog na úrovni EU podporou činností výboru pro meziodvětvový sociální dialog a výborů pro odvětvový sociální dialog. V současné době zahrnuje přibližně polovina ze 44 výborů pro odvětvový sociální dialog do svého pracovního programu konkrétní opatření týkající se rovnosti žen a mužů.

Zpráva o vývoji zaměstnanosti a sociální situace v Evropě v roce 2024⁹³ poskytuje posouzení konvergence výsledků trhu práce a souvisejících postojů v průběhu času z hlediska rovnosti žen a mužů. Ukazuje se, že zapojení žen do neplacené péče se od roku 2007 poněkud snížilo (-6 p.b.). Tento pokles však byl alespoň částečně způsoben větší dostupností formálních služeb péče o děti spíše než větším zapojením mužů do pečovatelských povinností. Současně se však podíl žen, které denně vykonávají domácí práce, snížil o 16 procentních bodů, zatímco podíl mužů se zvýšil o 10 procentních bodů. V roce 2022 byl každý čtvrtý muž v EU denně zapojen do neplacené péče a přibližně každý třetí do domácích prací. U žen činil podíl 34 %, resp. 63 %.

Rozdíly mezi ženami a muži v oblasti neplacené péče a práce v domácnosti se v jednotlivých členských státech značně liší. V několika zemích je podíl žen, které se denně podílejí na neplacené péči, nejméně o 15 procentních bodů vyšší než u mužů, zatímco v jiných je malý rozdíl. Ačkoli rozsah rozdílů mezi jednotlivými zeměmi zůstává od roku 2007 podobný, některé důkazy poukazují na to, že země s většími mezerami dohánějí země s menšími mezerami. Rozdíl mezi ženami a muži v domácích pracích se v jednotlivých zemích pohybuje mezi 12 p.b. a 44 p.b. Mezera se od roku 2016 sblíží, ale země s největšími mezerami nebyly součástí tohoto procesu.

Tyto rozdíly mohou být zakořeněny v genderových stereotypech o úloze žen a mužů ve světě práce. Dokument o „genderových postojích k práci ve všech členských státech EU“, zveřejněný v září 2024,⁹⁴ poskytuje podrobnou analýzu genderových postojů k práci v celé EU.⁹⁵ Diskutuje také o tom, jak mohou tyto postoje ovlivnit genderové rozdíly na trhu práce a v domácnostech. Dokument ukazuje, že většina lidí v EU podporuje rovnost žen a mužů na trhu práce a v domácnostech. Třetí má smíšené postoje a zastává rovnostářské přesvědčení pouze v některých oblastech. A konečně, přibližně jedna desetina respondentů zastává názory, které podporují tradiční genderové role, jako je

92 Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o Evropské strategii v oblasti péče, COM(2022) 440 final.

93 <https://op.europa.eu/webpub/empl/esde-2024/>

94 https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/employment-and-social-developments-europe-egalitarian-traditional-or-neither-gender-attitudes_en

95 Generální ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování, rovnostářské, tradiční nebo žádné? Genderové postoje k práci ve všech členských státech EU, 2024. [K dispozici online.](#)

to, že ženy by měly upřednostňovat své rodinné povinnosti před svou kariérou nebo že pro důležitá rodinná rozhodnutí by měli mít konečné slovo muži. Souhrnný obraz by neměl zastírat značné zeměpisné rozdíly – zatímco rovnostářské postoje jsou v některých členských státech rozšířené (zejména v severních zemích EU), v jiných jsou mnohem méně časté.

V návaznosti na výzvu k předkládání návrhů v oblasti rovnosti žen a mužů z roku 2024 „Občané, rovnost, práva a hodnoty“ bylo z 196 obdržovaných návrhů vybráno k financování 25 projektů. Většina z nich (17) se zaměří na řešení základních příčin rozdílů v péči o muže a ženy prosazováním genderově transformačního přístupu a zpochybňováním genderových stereotypů. Projekty budou zejména: i) podporovat postupy vstřícné k rodinám v podnicích, které podporují využívání nových práv podle směrnice o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem ženami i muži (například pracovní volno z rodinných důvodů), ii) předcházet jakékoli formě nepříznivého zacházení a diskriminace žen během těhotenství a po něm, a to i při nástupu na dovolenou z rodinných důvodů a při pružném uspořádání práce, a chránit je před nimi; a iii) zvýšit povědomí o hodnotě pečovatelské práce.

Zbývajících osm vybraných projektů navržených vnitrostátními orgány podpoří provádění směrnice o transparentnosti odměňování, zejména jejího článku 4 o vypracování pokynů, nástrojů a zvyšování povědomí pro systémy hodnocení a klasifikace práce zohledňující rovnost žen a mužů. Většina projektů bude zahájena na začátku roku 2025 a bude trvat dva roky.

Zdá se, že nedávný průzkum Eurobarometru o genderových stereotypech tuto hypotézu potvrzuje. V postojích k rovnosti žen a mužů došlo k pozitivnímu posunu, přičemž tři čtvrtiny respondentů souhlasily s tím, že z rovnosti žen a mužů mají prospěch i muži, ale genderové stereotypy přetrvávají: přibližně 4 z 10 lidí v EU souhlasí s tím, že nejdůležitější úlohou muže je vydělávat peníze (42 %, -1 p.b. od roku 2017) a že nejdůležitější úlohou ženy je starat se o svůj domov a rodinu (38 %, - 6 p.b.); polovina souhlasí s tím, že muži jsou přirozeně méně kompetentní než ženy k plnění úkolů v domácnosti (49 %).

Řešení rozdílů v odměňování a důchodech žen a mužů

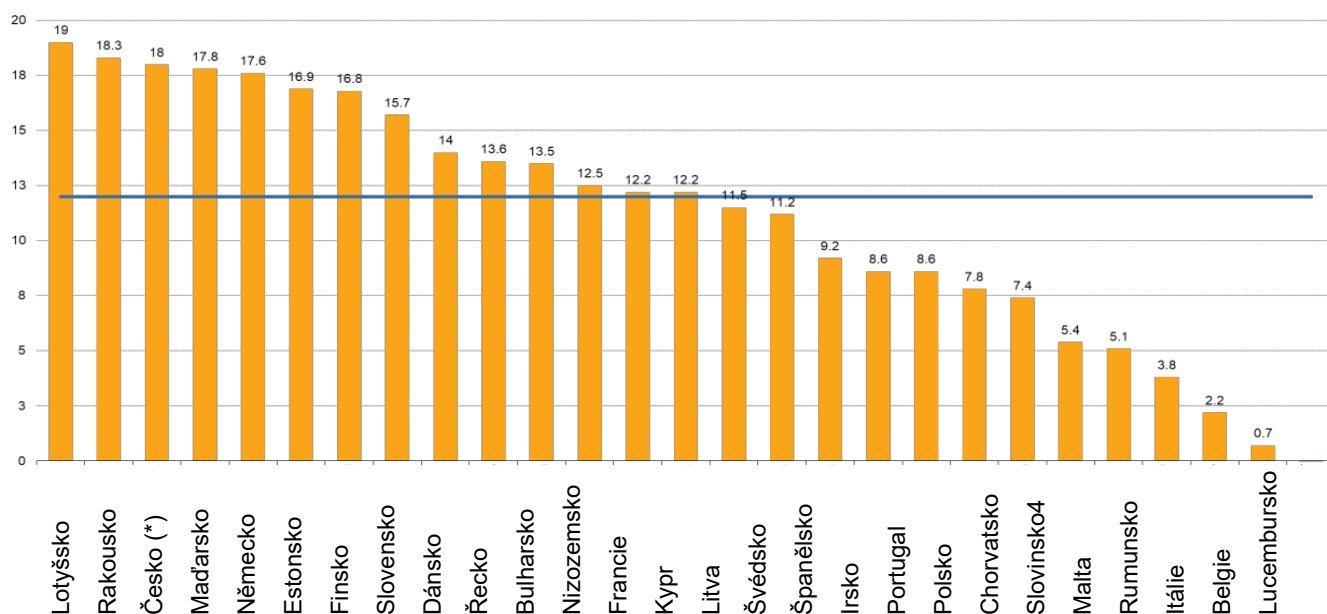
Ačkoli se rozdíl v odměňování žen a mužů v posledním desetiletí zmenšuje, ve většině zemí je stále nad 10 %. V roce 2023 činil neupravený rozdíl v odměňování žen a mužů v EU-27,⁹⁶ založený převážně na prozatímních údajích, v průměru EU 12,0 %⁹⁷ (ve srovnání s 16,0 % v roce 2013) a v Estonsku, Rakousku, Česku, Německu, na Slovensku, v Maďarsku, Lotyšsku a Finsku zůstává nad 15 %. Situace se v jednotlivých členských státech značně liší a pohybuje se od – 0,9 % v Lucembursku po 19 % v Lotyšsku (obrázek 7).

96 Neupravený rozdíl v odměňování žen a mužů je definován jako rozdíl mezi průměrným hrubým hodinovým výdělkem placených zaměstnanců mužského pohlaví a placených zaměstnanců ženského pohlaví jako procentní podíl průměrného hrubého hodinového výdělku placených zaměstnanců mužského pohlaví. Zahrnuti jsou všichni zaměstnanci pracující ve firmách s 10 a více zaměstnanci bez omezení věku a odpracovaných hodin.

97 GPG se vypočítá na základě údajů shromážděných každé čtyři roky prostřednictvím zjišťování o struktuře výdělků (SES). V letech mezi dvěma sběry údajů jsou GPG odhadnuty a poté porovnány po vydání nových údajů.

Je důležité připomenout, že někdy mohou být velmi nízké nebo dokonce záporné rozdíly v

Obrázek 7 – Neupravené rozdíly v odměňování žen a mužů, 2023

Zdroj: Eurostat (online datový kód: sdg_05_20)

Poznámka: NACE Rev. 2 B až S (-O). Údaje o 27 zemích jsou předběžné. (*) Pro Česko se definice liší; (**) Pro Rumunsko přestávka v časových řadách

odměňování žen a mužů, tj. situace, kdy je průměrný hrubý hodinový výdělek žen vyšší než výdělek mužů, spojeny s předpojatostí vlastního výběru, pokud je míra zaměstnanosti u žen výrazně nižší než u mužů. Jinými slovy, v některých členských státech jsou to většinou ženy s relativně vyšším vzděláním, a tudíž vyššími platy, kdo se zapojuje do trhu práce. Je rovněž důležité připomenout, že rozdíly v odměňování žen a mužů neměří „diskriminaci v odměňování žen a mužů“. Ve své neupravené podobě jednoduše měří rozdíl mezi průměrem všech výdělků mužů a žen a zahrnuje také rozdíly vyplývající z odvětvové a profesní segregace, tj. skutečnost, že ženy pracují převážně v méně placených odvětvích a jsou nedostatečně zastoupeny na (lépe placených) vedoucích pozicích. Nedávný výzkum rovněž zdůraznil, že segregace může stále více záviset na třídění do podniků, povolání a pracovních míst, tj. na skutečnosti, že ženy mají tendenci se soustředit např. v méně placených podnicích, protože nabízejí lepší rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem.⁹⁸

Komise každoročně připomíná, že je důležité odstranit rozdíly v odměňování žen a mužů označením dne stejné odměny – dne, kdy průměrná mzda žen symbolicky přestane být vyplácena. V roce 2024 byl den rovného odměňování stejný jako v roce 2023 – 15. listopadu –, neboť rozdíly v odměňování žen a mužů se nezměnily.⁹⁹

V červnu 2024 Rakousko spustilo síť „Equal Pay Netz“¹⁰⁰ (síť pro rovné odměňování) jako opatření proti rozdílným v odměňování žen a mužů. Je spolufinancován rakouským spolkovým ministerstvem práce a hospodářství a EU (Evropský sociální fond plus+). Cílem tohoto projektu je vytvořit v celém Rakousku čtyři pilotní „regiony s rovným odměňováním“: dvě v odvětví cestovního ruchu a

98 Viz <https://www.nature.com/articles/s41562-022-01470-z.pdf>.

99 https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/equal-pay/equal-pay-day_en#what-is-the-european-equal-pay-day

100 <https://www.equalpaynetz.at/>

dvě v odvětví průmyslu. V každém regionu jsou plánovány různé činnosti s cílem analyzovat, řešit a projednávat příčiny rozdílů v odměňování žen a mužů s regionálními zúčastněnými stranami a (mezi)národními odborníky. Kromě tohoto regionálního vytváření sítí a budování kapacit bude vytváření a sdílení znalostí dosaženo prostřednictvím aktivních vztahů s veřejností.

V roce 2024 uspořádala Komise dva semináře o provádění směrnice o transparentnosti odměňování¹⁰¹ s cílem pomoci členským státům při jejím provádění. Cílem směrnice, která byla přijata v květnu 2023, je posílit zásadu stejné odměny mužů a žen prostřednictvím transparentnosti odměňování a mechanismů prosazování. Evropská komise vyčlenila přibližně 4 miliony EUR v rámci programu CERV¹⁰² na projekty prováděné členskými státy za účelem rozvoje: i) nástroje a metodiky pro evropské zaměstnavatele k nápravě jakýchkoli neodůvodněných rozdílů v odměňování žen a mužů zjištěných při provádění směrnice a ii) metodiky k posouzení toho, co je rovnocenná práce. V roce 2024 bylo uděleno osm projektů.

V roce 2024 spustilo Estonsko digitální nástroj „Pay Mirror“, který poskytuje statistiky o rozdílech v odměňování žen a mužů v organizacích pomocí administrativních údajů, včetně skutečných mezd (včetně bonusů), dat zaměstnání, pracovní zátěže a pozice. Statistiky Estonska vypočítávají soubor ukazatelů na žádost jakéhokoli zaměstnavatele s nejméně třemi zaměstnanci a třemi ženami a tyto ukazatele jsou přístupné pouze zaměstnavateli. Vzhledem k tomu, že estonské správní údaje neoddělují základní mzdy od prémie, odráží zrcadlo odměňování skutečné placené mzdy upravené o pracovní zátěž, s výjimkou absencí z důvodu pracovní neschopnosti nebo dětské dovolené (náhrada vyplácená státem). Ukazatele v nástroji zahrnují rozdíly v odměňování žen a mužů na základě průměrného a mediánového platu, průměrného a mediánového platu žen a mužů, rozdíly v odměňování žen a mužů podle povolání a rozdíly v nepravidelném odměňování.¹⁰³

V květnu 2024 byly přijaty dvě směrnice EU k posílení úlohy orgánů pro rovné zacházení.¹⁰⁴ Jedna z těchto směrnic stanoví závazné normy pro orgány pro rovné zacházení, které se zabývají rovným zacházením a příležitostmi pro ženy a muže v oblasti zaměstnání a povolání. Vyžaduje, aby členské státy zajistily, aby orgány pro rovné zacházení byly nezávislé a měly dostatečné zdroje a pravomoci k výkonu svého mandátu.¹⁰⁵ Na podporu procesu provádění zřídila Komise skupinu odborníků pro provádění právních předpisů EU v oblasti rovnosti, složenou ze zástupců členských států a sítě Equinet – evropského zastřešujícího orgánu pro rovné zacházení – s agenturami FRA a EIGE jako pozorovateli. Skupina vypracovala řadu pokynů a zřídila wikionline prostor pro výměnu informací o směrnicích. Skupina bude rovněž nápomocna Komisi při včasné přípravě prováděcího aktu, kterým se stanoví společný seznam ukazatelů.

101 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/970 ze dne 10. května 2023 o posílení uplatňování zásady stejné odměny mužů a žen za stejnou nebo rovnocennou práci prostřednictvím transparentnosti odměňování a mechanismů prosazování (Úř. věst. L 132, 17.5.2023, s. 21).

102 https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/cerv/wp-call/2024/call-fiche_cerv-2024-ge_en.pdf

103 <https://www.mkm.ee/too-ja-vordsed-voimalused/vordsed-voimalused-ja-sooline-vordoiguslikkus/palgapeegel>

104 Směrnice Rady (EU) 2024/1499 ze dne 7. května 2024 o normách pro orgány pro rovné zacházení v oblasti rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ, rovného zacházení s osobami v oblasti zaměstnání a povolání bez ohledu na jejich náboženské vyznání nebo víru, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci, rovného zacházení s ženami a muži v oblasti sociálního zabezpečení a v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování (Úř. věst. L 2024/1499, 29.5.2024) a směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1500 ze dne 14. května 2024 o normách pro orgány pro rovné zacházení v oblasti rovného zacházení a rovných příležitostí pro ženy a muže v oblasti zaměstnání a povolání a o změně směrnice 2006/54/ES a směrnice 2010/41/EU (Úř. věst. L 2024/1500, 29.5.2024).

105 Komise rovněž sleduje vývoj týkající se nezávislosti a fungování orgánů pro rovné zacházení v souvislosti se svou výroční zprávou o právním státu.

Po odchodu do důchodu se rozdíly v odměňování žen a mužů promítají do rozdílů v příjmech ve stáří. Rozdíl ve výši důchodů žen a mužů má klesající tendenci z 33,9 % v roce 2010 na 27,6 % v roce 2020, a to i z důvodu nižších důchodů žen, které se z výpočtu přesouvají. Rozdíl ve výši důchodů žen a mužů však v roce 2023 stále činil 25,4 %.¹⁰⁶ Jinými slovy, v roce 2023 pobíraly ženy ve věku 65–79 let hrubý důchod, který byl v průměru o čtvrtinu nižší než důchod mužů ve stejné věkové skupině. Rozsah tohoto rozdílu se mezi zeměmi EU značně liší a pohybuje se od 43,9 % na Maltě, 39,9 % v Nizozemsku a 36,4 % v Lucembursku po 4 % ve Slovinsku, 4,6 % v Dánsku a 5,8 % v Estonsku. Kromě rozdílů v zaměstnanosti a mzdách jsou přerušeni kariéry také významným faktorem, který přispívá k rozdílům ve výši důchodů žen a mužů. Nižší finanční gramotnost může ženám bránit v plánování odchodu do důchodu, což vyžaduje opatření v oblasti finančního vzdělávání a transparentnosti důchodů. Rozdíl ve výši důchodů žen a mužů mezi pracovníky v důchodu ve věku 65 let a více, kteří jsou ohroženi chudobou, se zároveň zvýšil z 3,1 procentního bodu v roce 2010 na 3,6 procentního bodu v roce 2015 a 3,7 procentního bodu v roce 2023.¹⁰⁷

Výbor pro sociální ochranu a Evropská komise vypracovávají každé tři roky zprávu o přiměřenosti důchodů. Poslední vydání zprávy, zveřejněné v červnu 2024, obsahuje tematickou kapitulu o nerovnostech ve stáří a klade zvláštní důraz na genderový rozměr, včetně rozdílu ve výši důchodů žen a mužů a rozdílu ve výši důchodů žen a mužů.¹⁰⁸ Ukazuje, že v souvislosti se skutečností, že starobní důchody představují v průměru čtyři pětiny celkového příjmu ve stáří, jsou starší ženy ve všech členských státech i nadále více vystaveny riziku chudoby než starší muži. Být svobodný ve stáří s sebou nese vyšší riziko chudoby u žen než u mužů. V roce 2023 byla více než každá pátá žena ve věku 75 let a více ohrožena chudobou nebo sociálním vyloučením v EU.

Od roku 2006 provádí finská vláda společně s ústředními organizacemi trhu práce programy rovného odměňování s cílem snížit rozdíly v odměňování žen a mužů. Cílem nejnovějšího programu je snížit rozdíly v odměňování v letech 2024–2027 alespoň na 14,5 %. Opatření se zaměřují na systémy odměňování a informovanost o odměňování, plánování rovnosti na pracovištích, odstranění genderově podmíněné dělby práce a sladění pracovního a rodinného života. Vzhledem ke změnám v provozním prostředí program zahrnuje diskuse mezi odborovými svazy soukromého sektoru o jejich možné účasti v programech rovného odměňování.¹⁰⁹

V červenci 2024 zveřejnila Komise studii na podporu monitorování kreditů za péči v systémech zaměstnaneckého penzijního pojištění. Studie se zabývá tím, jak je zacházeno s dobami péče (o děti a dlouhodobou péči) v plně fondových zaměstnaneckých důchodových systémech a zda jsou poskytovány kredity za péči.¹¹⁰

106 [Rozdíl ve výši důchodů žen a mužů podle věkových skupin \[ilc_pnp13_custom_8619195\]](#).

107 Eurostat, [At-risk-of-poverty rate by poverty threshold and most frequent activity in the previous year \[ilc_li04_custom_15156745\]](#) (Míra ohrožení chudobou podle prahu chudoby a nejčastější činnost v předchozím roce [ilc_li04_custom_15156745]).

108 V červnu 2023 přijala Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele závěry Rady o přiměřenosti důchodů pro Výbor pro sociální ochranu a Komisi s cílem dále rozvíjet analýzu genderových rozdílů ve stáří a vypracovat spolehlivé a aktuální ukazatele pro sledování genderových rozdílů v důchodových dávkách a důchodovém pokrytí. [Viz ilc_pnp14](#).

109 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165735> a <https://stm.fi/en/gender-equality/equal-pay>.

110 Generální ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování, *Study supporting the monitoring of care credits in occupational pension schemes (Studie na podporu monitorování kreditů za péči v systémech zaměstnaneckého penzijního pojištění)*, 2024. [K dispozici on-line](#).

Dosažení rovné účasti napříč různými hospodářskými odvětvími

Odvětvová segregace je jedním z důvodů rozdílů v odměňování žen a mužů. Ženy jsou obvykle nadměrně zastoupeny v odvětvích s průměrně nižšími platy, často proto, že pracovní místa v těchto odvětvích jsou podhodnocena a považována za „pracovní místa žen“, jako je péče a vzdělávání. Jak je zdůrazněno i v evropské strategii v oblasti péče, jedná se rovněž o odvětví, v nichž je nedostatek pracovních sil stále výraznější a pravděpodobně se bude zvyšovat se stárnutím obyvatelstva, zejména ve venkovských oblastech. Nízká mzda může být také spojena s genderovými stereotypy, které srovnávají měkké dovednosti potřebné pro péči – jako je komunikace, empatie nebo spolupráce – s dovednostmi, které by ženy přirozeně získaly a které nejsou řádně uznávány z hlediska ekonomické hodnoty jejich práce.

Genderová segregace na trhu práce přispívá k nedostatku pracovních sil tím, že snižuje účinnost přidělování nabídky pracovních sil. Nedostatek pracovních sil je patrný v povoláních a odvětvích, kde muži tvoří většinu pracovníků (např. v oborech STEM, kde muži představují 80 % pracovníků), jakož i na některých pracovních místech, kde ženy tvoří většinu pracovníků (např. ve zdravotnických povoláních, kde ženy představují 80 % pracovníků). Přetrvávající genderová segregace snižuje počet lidí, kteří jsou k dispozici pro obsazení nových volných pracovních míst, což zhoršuje obtíže při hledání pracovníků, zejména v době rostoucí poptávky. Opatření zaměřená na snížení genderové segregace nabízejí významné příležitosti k zajištění toho, aby zvýšená účast žen na trhu práce zmírnila nedostatek pracovních sil. V současné době je nepravděpodobné, že by se ženy dostaly do obtížně obsaditelných volných pracovních míst v povoláních, v nichž dominují muži. Spoléhání se téměř výhradně na práci žen zároveň nevytváří dostatečnou nabídku pracovních sil k uspokojení poptávky po specifických službách, jako je ošetrovatelství, osobní péče nebo úklid. Zlepšení pracovních podmínek a odměňování na těchto pracovních místech bude pravděpodobně hrát důležitou úlohu při přilákání dalších pracovníků.

Směrnice (EU) 2022/2041 ze dne 19. října 2022 o přiměřených minimálních mzdách¹¹¹ vstoupila v platnost dne 15. listopadu 2024. Vyžaduje, aby všechny členské státy vytvořily rámec, který zajistí přiměřenost zákonných minimálních mezd, podpoří kolektivní vyjednávání o stanovování mezd alepší účinný přístup pracovníků k ochraně formou minimální mzdy v EU.¹¹² Jedním z důsledků přiměřenosti mezd bude snížení rozdílů v odměňování žen a mužů. Článek 5 odst. 1 směrnice totiž zmiňuje snížení rozdílů v odměňování žen a mužů jako základní cíl zavedení postupů pro stanovení a aktualizaci přiměřených zákonných minimálních mezd.

Komise předložila řadu odvětvových iniciativ na podporu rovné účasti na trhu práce. Zejména v odvětví IKT existují závažné a přetrvávající rozdíly mezi ženami a muži, které mají dopad na to, jak jsou digitální řešení navrhována a zaváděna. V roce 2023 tvořili 80,6 % specialistů v oblasti IKT v EU muži.¹¹³ Podněcování většího počtu žen k tomu, aby se staly specialistkami v oblasti IKT, má proto zásadní význam pro řešení nedostatku specialistů v oblasti IKT a budování inkluzivní a konkurenceschopné digitální Evropy. Na úrovni EU stanoví politický program Digitální dekáda 2030 ambiciózní cíl více než zdvojnásobit počet odborníků v oblasti IKT z 9 na 20 milionů a zároveň podpořit přístup žen k této oblasti a zvýšit počet absolventů IKT.

111 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2041 ze dne 19. října 2022 o přiměřených minimálních mzdách v Evropské unii (Úř. věst. L 275, 25.10.2022, s. 33).

112 Dánsko napadlo směrnici u Soudního dvora Evropské unie. Dne 14. ledna 2025 generální advokát doporučil, aby byla směrnice prohlášena za neplatnou v plném rozsahu, protože překračuje pravomoci EU v této oblasti. Rozhodnutí samotného soudu je nedořešené.

113 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=ICT_specialists_in_employment

Pozoruhodné je také nedostatečné zastoupení žen v odvětvích s nehmotnými hodnotami, jako je design. Nedávná studie úřadu EUIPO o ženách v designu poukazuje na přetrvávající genderové rozdíly v designérském průmyslu EU, kde tvoří ženy pouze 24 % návrhářů.¹¹⁴ Odhaluje také značné rozdíly v odměňování, kdy návrhářky vydělávají o 12,8 % méně než jejich mužské protějšky. Toto nedostatečné zastoupení se vztahuje i na zapsané (průmyslové) vzory Společenství, kde pouze 21 % přihlášek majitelů se sídlem v EU v roce 2022 zahrnovalo alespoň jednu návrhářku. Celosvětové statistiky WIPO ukazují, že ženy představovaly v roce 2022 pouze 21 % uvedených návrhářů v přihláškách průmyslových vzorů.¹¹⁵ I když se toto číslo od roku 2001 zdvojnásobilo, WIPO odhaduje, že při současném tempu bude rovnosti žen a mužů dosaženo až v roce 2099. Podobná genderová nevyváženost existuje i v oblasti patentů. Studie Evropského patentového úřadu (EPO) z roku 2022 zjistila, že ženy tvoří méně než jeden ze sedmi vynálezců v Evropě, a to navzdory určitému pokroku v průběhu času.¹¹⁶ V oblasti zeměpisných označení studie zdůrazňují zapojení žen do fáze výroby některých nezemědělských zeměpisných označení, zejména v odvětvích, jako jsou krajky, výšivky, tapisérie, sklo, keramika a vlnařské výrobky, přičemž některé výrobky mají více než 81 % ženské práce.¹¹⁷ V fyzicky náročnějších odvětvích, jako je výroba kamene a mramoru, střelných zbraní, nožů, jsou však ženy nedostatečně zastoupeny a tvoří pouze přibližně 20 % pracovní síly,¹¹⁸ což naznačuje prostor pro zlepšení rovnosti žen a mužů v různých nezemědělských odvětvích zeměpisných označení. Ženy v profesích duševního vlastnictví navíc čelí značným výzvám. Studie pro Evropský parlament z roku 2017 zjistila, že plná rovnost žen a mužů v právní profesí zůstává nepolapitelná.¹¹⁹ Rozdíly jsou zvláště patrné v kariérním postupu, kdy je ve vedoucích pozicích mnohem méně žen ve srovnání se vstupními pozicemi v právních firmách, soudnictví a dalších odvětvích právní oblasti. Proto Komise ve strategickém plánu úřadu EUIPO na rok 2030 podpořila konkrétní cíle týkající se rovnosti žen a mužů.¹²⁰ Úřad EUIPO bude usilovat nejen o dosažení rovnosti žen a mužů ve svých vlastních činnostech, ale také o zdůvodnění genderové nerovnováhy v oblasti duševního vlastnictví a o vypracování cílových programů s cílem zvýšit účast nedostatečně zastoupených skupin v systému duševního vlastnictví v Evropě.

Program Digitální Evropa nyní zahrnuje WIDCON,¹²¹ zvláštní koordinační a podpůrnou akci k vytvoření sítě odborných znalostí a komunity zúčastněných stran s cílem určit osvědčené postupy a podpořit účast žen v oblasti IKT v celé EU. Aby se členským státům pomohlo dosáhnout pokroku při plnění cíle digitální dekády, přinese opatření několik výsledků: i) zprávu, která identifikuje hlavní překážky pro dívky a ženy při výběru studia nebo práce v oblasti IKT a stanoví možná opatření ke zvýšení počtu žen v oblasti IKT; ii) přehled příslušných vnitrostátních a regionálních strategií a opatření; a iii) fórum pro podávání zpráv o pokroku a diskusi o úspěšných a slibných iniciativách zaměřených na získání většího počtu žen v oblasti IKT.

V rámci programu Digitální Evropa pokračuje financování Evropského týdne programování, iniciativy na místní úrovni zahájené v roce 2013. Cílem Evropského týdne programování je rozšířit počítačové myšlení a programování na co nejvíce lidí a podpořit rozvoj digitálních dovedností od raného věku, zejména dívek, a povzbudit je k tomu, aby studovaly obory STEM a zahájily kariéru v

114 <https://www.euipo.europa.eu/en/news/women-designers-underrepresented-and-paid-less-in-the-eu-study-reveals>

115 https://www.wipo.int/pressroom/en/articles/2023/article_0004.html

116 <https://www.epo.org/en/news-events/news/fewer-1-7-inventors-europe-are-women>

117 <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/14897>

118 Tamtéž.

119 [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596804/IPOL_STU\(2017\)596804_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596804/IPOL_STU(2017)596804_EN.pdf)

120 https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/contentPdfs/about_euipo/strategic_plan/strategic-plan-2030_en.pdf

121 <https://bdva.eu/news/widcon-women-in-digital-project-kick-off/>

oblasti IKT, neboť ženy zauímají pouze jednu třetinu absolventů oborů STEM¹²² a každá pátá žena je specialista na IKT.¹²³

Mezi další příslušné iniciativy Komise patří: program ERI pro ženy ve vedení, přípravná akce týkající se genderových investičních mezer v celé EU, program Women TechEU (viz také kapitola 3)¹²⁴ a Fórum žen a dívek v oborech STEM (další podrobnosti viz kapitola 4).

V rámci akčního plánu digitálního vzdělávání Komise nadále podporovala projekt Girls Go Circular,¹²⁵ bezplatný online vzdělávací program a ESTEAM Fests.¹²⁶ V roce 2024. Girls Go Circular vyškolily digitální a podnikatelské kompetence 15 000 dívek ve věku 14–19 let v celé Evropě. ESTEAM Festy se zaměřily na budování důvěry účastníků a zároveň na zlepšení jejich digitálních a podnikatelských kompetencí. Byly prodlouženy o další rok (2025), aby měly více času na vývoj a spuštění konečného průvodce ESTEAM a na uspořádání dalších dvou Dívčích slavností. Od roku 2022 se 22 festivalů ESTEAM zúčastnilo 1 898 žen a dívek ve 13 zemích. Na internetu bylo osloveno 2 149 dívek a žen z 38 zemí.

Zpráva o genderových rozdílech ve vzdělávání v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky (STEM)¹²⁷ z roku 2024 konsoliduje současná zjištění výzkumu, politické analýzy a osvědčené postupy týkající se genderových rozdílů ve vzdělávání v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky (STEM). Zpráva zdůrazňuje mnohostrannou povahu genderových rozdílů ve vzdělávání a profesní dráze v oborech STEM a vyzývá k víceúrovňovému přístupu, který zahrnuje reformy vzdělávání, politické zásahy, změny společenského postoje a cílené podpůrné mechanismy k účinnému překlenutí těchto rozdílů. Řešení genderových rozdílů v oborech STEM není jen otázkou rovnosti ve vzdělávání, ale také otázkou kritického hospodářského a společenského zájmu vzhledem k rostoucímu významu oborů STEM pro orientaci v moderním světě, podporu inovací a řešení globálních výzev.

Akce „Marie Curie-Skłodowska“, stěžejní program EU pro odbornou přípravu, dovednosti, mobilitu a profesní rozvoj výzkumných pracovníků ve všech fázích jejich kariéry, nadále podporovaly rovnost ve výzkumných týmech prostřednictvím genderově vstřícného a inkluzivního přístupu, který věnuje pozornost začleňování hlediska rovnosti žen a mužů na všech úrovních, a nadále zahrnovaly ustanovení o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem s cílem podpořit vyšší účast žen ve výzkumu a inovacích. Akce „Marie Curie-Skłodowska“ nadále kladly velký důraz na podporu ženských vzorů, včetně vynikajících orgánů dohledu nad akcemi „Marie Curie-Skłodowska“, koordinátorů a kolegů, kteří inspirují dívky a ženy na celém světě k účasti na vědě. V roce 2024 přikládaly akce pořádané v rámci akcí „Marie Curie-Skłodowska“, „Evropské noci výzkumných pracovníků“, „Výzkumní pracovníci ve školách“ a „Věda je úžasná!“ velký význam podpoře ženských vzorů, které inspirují dívky k účasti na vědě a výzkumu. V roce 2024 získala prof. Rana Sanyalová, absolventka MSCA, Evropskou cenu pro ženy inovátorky za rok 2024.

V rámci Evropského prostoru vzdělávání obsahuje doporučení Rady o atraktivní a udržitelné kariéře ve vysokoškolském vzdělávání,¹²⁸ přijaté v listopadu 2024, údaje a doporučení týkající se podpory rozmanitosti, začleňování a rovnosti žen a mužů v akademické kariéře.

122 <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20240308-2>

123 Zaměstnání specialisté na informační a komunikační technologie podle pohlaví [isoc_sks_itcps]

124 https://eisma.ec.europa.eu/programmes/european-innovation-ecosystems/women-techeu_en

125 <https://eit-girlsgocircular.eu/>

126 https://eisma.ec.europa.eu/esteam-fests-and-communities-girls-and-women_en

127 <https://education.ec.europa.eu/eu/news/new-report-addresses-the-gender-gap-in-stem-education-across-educational-levels>

128 Doporučení Rady ze dne 25. listopadu 2024 o atraktivní a udržitelné kariéře ve vysokoškolském vzdělávání, C/2024/7282.

Výzva k předkládání návrhů v rámci programu Erasmus+ na rok 2024 na experimentování s evropskou politikou podporuje projekty, které vyvíjejí způsoby, jak překonat překážky bránící dívkám a ženám v účasti na odborném vzdělávání a přípravě a v kariéře v odvětví zelených technologií / technologií pro nulové čisté emise, mimo jiné prostřednictvím kampaní, mentorských programů, profesního poradenství a vzorů.¹²⁹

Komise koordinovala a spolupředsedala pracovní skupině Talent pro růst¹³⁰ v rámci spolupráce mezi EU a USA v Radě pro obchod a technologie.¹³¹ Pracovní skupina fungovala jako platforma pro sdílení politik, nástrojů a údajů o rozvoji dovedností v obou regionech s cílem podnítit rozvoj talentů a dovedností potřebných pro vznikající a stávající technologie. Jedna ze čtyř pracovních oblastí se zaměřila na téma přilákání žen, mladých lidí a dalších nedostatečně zastoupených skupin na technologická pracovní místa.¹³² Pracovní skupina ukončila svou činnost dne 4. dubna 2024.

Výzvy k předkládání návrhů v rámci rozpočtových položek věnovaných sociálnímu dialogu obsahují obecnou podmínku, že činnosti financované v rámci těchto položek by měly věnovat náležitou pozornost rovnosti žen a mužů a zabránit diskriminaci. V roce 2024 byly vyhlášeny dvě výzvy: jeden o podpoře sociálního dialogu a druhý o informačních a školicích opatřeních pro zaměstnanecké organizace. Díky těmto výzvám, které jsou každoročními výzvami, financuje Komise různé projekty zaměřené na rovnost žen a mužů. Některé z nich jsou specifické pro jednotlivá odvětví (obchod, provádění dohody sociálních partnerů o ženách v železniční dopravě, péče, poštovní odvětví). Jiné mají meziodvětvový rozměr a obvykle umožňují sociálním partnerům na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU sdílet politická doporučení a osvědčené postupy týkající se příslušných rozměrů rovnosti, jako jsou rozdíly v odměňování žen a mužů a transparentnost odměňování. Některé projekty mají silný dopad na rovnost žen a mužů, neboť se zaměřují na kapacitu sociálních partnerů v odvětvích s převážně ženskou pracovní silou (např. péče, ošetrovatelství).

A konečně, s podporou programu CERV prostřednictvím Akademie evropského práva bylo ve spolupráci s Evropskou komisí uspořádáno šest seminářů pro školení soudců a právníků o právních předpisech EU v oblasti rovnosti žen a mužů. V roce 2024 bylo během těchto seminářů, které se konaly také v jiných jazycích než v angličtině (nejčastěji v národních jazycích dotčených zemí), vyškoleno více než 300 akademických pracovníků, soudců a právníků. Semináře se konaly v Praze, Kodani, Sofii, Lisabonu, Paříži a Trevíru. Jejich cílem bylo poskytnout účastníkům důkladné znalosti základních aspektů právních předpisů EU v oblasti rovnosti žen a mužů a jejich výkladu Soudním dvorem Evropské unie. Zahrnovaly semináře s cílem projednat praktické případy v pracovních skupinách, aby se účastníci mohli lépe seznámit s praktickými aspekty uplatňování právních předpisů EU v oblasti rovnosti.

129 https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/erasmus/wp-call/2024/call-fiche_erasmus-edu-2024-pol-exp_en.pdf

130 https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/policies-and-activities/skills-and-qualifications/working-together/eu-us-talent-growth-task-force_en

131 https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/eu-us-trade-and-technology-council_en

132 Zpráva o činnosti v pracovní oblasti a specializovaný analytický dokument OECD na toto téma, včetně doporučení a osvědčených postupů shromážděných prostřednictvím průzkumu a workshopu vzájemného učení, jsou k dispozici [zde](#).

Vedení rovným dílem společnosti

V roce 2024 bylo dosaženo určitého pokroku, pokud jde o posílení vedoucího postavení žen, tento pokrok však zůstává omezený a dosud není udržitelný. K tomu dochází navzdory stále se zvětšujícímu rozdílu mezi ženami a muži v dosaženém terciárním vzdělání, který je nyní o 10,9 procentního bodu vyšší než u mužů.¹³³

Jak ukazují údaje indexu institutu EIGE za rok 2024, došlo k pokroku u žen v rozhodovacím procesu, ale dosažení rovnosti žen a mužů v rozhodovacím procesu je stále vzdáleným cílem. Účast žen ve všech oblastech veřejného života – zejména v politice, žurnalistice a občanské společnosti – je konfrontována se silnějším násilím a nenávisí, zejména na internetu.

Ženy v politickém rozhodování

Z průzkumu Eurobarometr z roku 2024 vyplývá, že většina Evropanů odmítá stereotypy týkající se postojů a schopností žen a mužů ve vedoucích pozicích. Souhlasí například (55 %) s tím, že k překonání stávajícího nedostatečného zastoupení žen v politice jsou nezbytná dočasná opatření (např. kvóty), a domnívají se, že větší zastoupení žen v politice vede k lepším politickým rozhodnutím. Více než pětina z nich však stále zastává stereotypní názory, jako je to, že ženy nejsou dostatečně ambiciózní, aby získaly vyšší pozice v organizaci,¹³⁴ a že „muži jsou lepšími vůdci než ženy“. Existuje také polarizace podle věku, která je větší u mladších lidí: rozdíl v míře shody mezi ženami a muži ve věku 15–24 let je o třetinu větší než u starších věkových skupin.¹³⁵ Pokud jde o tvrzení „ženy jsou příliš emocionální na to, aby byly dobrými vůdci“, rozdíl v dohodě mezi mladými ženami a muži je dvakrát větší než mezi staršími ženami a muži.¹³⁶ To ukazuje, že u žen a mužů ve věku 15–24 let panuje větší polarizace názorů než u starších věkových skupin.

Po volbách v červnu 2024 se křesel v novém Evropském parlamentu v červenci 2024 ujalo 277 žen (38,5 %) a 441 mužů (61,3 %).¹³⁷ Poprvé od zavedení přímých voleb do Evropského parlamentu v roce 1979 se podíl poslankyň Evropského parlamentu snížil ve srovnání se situací těsně před volbami v dubnu 2024 (39,7 %) a se situací bezprostředně po volbách do Evropského parlamentu v roce 2019 (40,7 %).¹³⁸ Pozitivní je, že nově zvolení poslanci Evropského parlamentu znovu zvolili dvě ženy, paní Metsolovou předsedkyní Parlamentu a paní von der Leyenovou předsedkyní Evropské komise.¹³⁹

V souvislosti s volbami do Evropského parlamentu v roce 2024 a dalšími volbami na vnitrostátní a místní úrovni jednaly členské státy o politické účasti žen v rámci Evropské sítě pro volební spolupráci. Členské státy zejména informovaly o účasti žen kandidujících ve volbách. Poskytli rovněž zpětnou vazbu k opatřením přijatým na podporu rovnosti žen a mužů v přístupu k volbám a účasti ve volbách v návaznosti na doporučení Komise z roku 2023 o inkluzivních a odolných

133 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Gender_statistics#Highlights

134 Ve 21 zemích více než polovina souhlasí s tím, že větší zastoupení žen v politice vede k lepším politickým rozhodnutím, přičemž nejvyšší počet byl zjištěn v Portugalsku (83 %), Řecku (79 %) a Itálii (78 %).

135 Rozdíl 18 p.b. u osob ve věku 15–24 let ve srovnání s 11 až 12 p.b. u osob ve věku 25 a více let.

136 rozdíl ve výši 13 p.b. u osob ve věku 15–24 let ve srovnání s 6 až 9 p.b. u osob ve věku 25 a více let; viz <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2974>.

137 <https://results.elections.europa.eu/en/mep-gender-balance/2024-2029/>. U jedné osoby bylo zaznamenáno pohlaví „ostatní“.

138 Po odchodu poslanců EP ze Spojeného království v březnu 2020 kleslo zastoupení žen na 39,4 %.

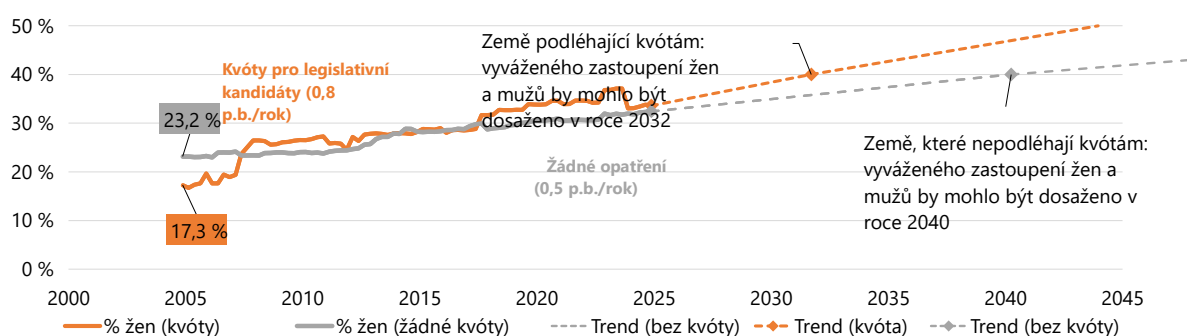
139 <https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/data-talks/despise-hopes-progress-european-parliament-elections-led-decline-womens-representation>

volebních procesech.¹⁴⁰ Diskuse se rovněž týkaly situace politické účasti romského obyvatelstva, a zejména romských žen, a bezpečnosti kandidátů.

Doposud přijalo 11 členských států legislativní kvóty pro zastoupení žen a mužů, které se vztahují na kandidátní listiny pro vnitrostátní volby.¹⁴¹ Z 11 zemí mělo 10 rovněž legislativní kvóty platné pro volby do Evropského parlamentu. Většina těchto kvót stanoví minimální kvótu pro každé pohlaví (35–59 %) na seznamu kandidátů. Některé právní předpisy obsahují zvláštní ustanovení, jako jsou „seznamy se zipem“, kde musí být muži a ženy střídáni nebo hodnoceni na každém určitém počtu pozic. Malta má „genderový korekční“ mechanismus, který automaticky přiděluje až 12 dalších míst nedostatečně zastoupenému pohlaví, pokud je zvoleno méně než 40 % každého pohlaví.

Údaje institutu EIGE z roku 2024 naznačují (viz obrázek 1), že účast žen ve vnitrostátních parlamentech se v členských státech s kvótami zvyšuje o něco rychleji než v členských státech bez kvót. Pokud bude tento trend pokračovat, mohly by členské státy s kvótami dosáhnout rovnosti žen a mužů do roku 2032 a členské státy bez kvót do roku 2040.

Obrázek 1: Podíl žen v jednotlivých/nížších komorách vnitrostátních parlamentů v členských státech EU s legislativními kvótami nebo opatřeními a bez nich, Q4-2004-Q4-2024

Zdroj: Vlastní výpočty na základě údajů z databáze genderových statistik institutu EIGE: Vnitrostátní parlamenty

Poznámky: Údaje nezahrnují Chorvatsko za období 2004–2006, tato země byla přidána ke sběru údajů v roce 2007. Při přijímání právních předpisů byly do skupiny kvót postupně přidávány země. Malta je zařazena do skupiny kvót. Rumunsko patří do skupiny zemí nepodléhajících kvótám.

Údaje z listopadu 2024 ukazují, že opět pouze v šesti členských státech tvoří ženy více než 40 % poslanců parlamentu (jediná/nížší komora), přičemž Švédsko dosahuje 45,6 %, Finsko 45,5 %, Dánsko 44,7 %, Španělsko 44,6 % a Belgie i Nizozemsko 40,7 %.¹⁴² Na druhém konci žebříčku tvoří ženy méně než 25 % členů parlamentu v pěti členských státech. V sestupném pořadí jsou to Irsko, Slovensko, Rumunsko, Maďarsko a Kypr.

V průměru v EU činí podíl žen poslankyň v jednokomorových či nižších komorách parlamentu v současné době 33,1 % (obrázek 2)¹⁴³. Jedná se o velmi mírný nárůst ve srovnání s rokem 2023 (33

140 Doporučení Komise (EU) 2023/2829 ze dne 12. prosince 2023 o inkluzivních a odolných volebních procesech v Unii a posílení evropské povahy a účinného průběhu voleb do Evropského parlamentu, Úř. věst. L 2023/2829, 20.12.2023.

141 Belgie, Irsko, Řecko, Španělsko, Francie, Chorvatsko, Itálie, Lucembursko, Polsko, Polsko a Slovinsko.

142 Zdroj: Statistická databáze institutu EIGE. Údaje naposledy aktualizovány v listopadu 2024. [Ukazatel: ženy v rozhodovacím procesu | politika | Národní parlamenty: předsedové a členové.](#)

143 Zdroj: Statistická databáze institutu EIGE. Údaje naposledy aktualizovány v listopadu 2024. [Ukazatel: ženy v rozhodovacím procesu | politika | Národní parlamenty: předsedové a členové.](#)

%), ale po poklesu z 33,2 % na 32,4 % v roce 2022 jde již druhý rok v řadě o vzestupný trend. Pokrok na vnitrostátní úrovni se v posledních letech zpomalil. To zdůrazňuje, že je zapotřebí více práce, aby se více žen dostalo do politiky.

Ve Slovinsku provedlo Ministerstvo práce, rodiny, sociálních věcí a rovných příležitostí společně s Univerzitou v Mariboru, Univerzitou pro vzdělávání dospělých Celje a Ústavem pro politické řízení projekt EWA, který byl v letech 2022 až 2024 spolufinancován z programu EU CERV. Cílem projektu EWA bylo zvýšit politickou účast mladých žen změnou přesvědčení o ženách v politice a účasti občanů na základě genderových stereotypů. Činnosti projektu byly navrženy tak, aby posílily postavení žen, a to jak individuálně, tak systémově, vytvořením lepších příležitostí pro aktivní účast žen v politické a občanské sféře.¹⁴⁴

V roce 2024 kyperský komisař pro rovnost žen a mužů ve spolupráci s ministerstvem školství,

Sport a mládež uspořádaly písemnou soutěž na esej pro absolventky s názvem „Kdybych byla ministryní, co bych změnila“. Akce byla zaměřena na postgraduální studentky a povzbuzovala je, aby si vybraly téma a napsaly esej o tom, co by mohlo fungovat lépe ve všech oblastech činnosti. Vítězové soutěže pak na jeden den stínovali ministry, ženy i muže. Mladé dívky měly příležitost diskutovat s ministry, účastnit se setkání s ministry, ale také podněcovat diskusi mezi tvůrci politik a mladými dívkami. Tato soutěž se bude opakovat každý rok a jejím cílem je motivovat mladé ženy, aby se zapojily do politiky.

Belgie zadala studii o sexismu v politice během loňského volebního období. Cílem studie bylo pochopit, zda, jak a proč jsou kandidáti obětmi sexismu, pochopit jeho důsledky a navrhnout způsoby boje proti sexistickému chování během volebních kampaní. Během období kampaně před belgickými volbami v červnu 2024 bylo analyzováno téměř 44 000 reakcí kandidátů na příspěvky v sociálních médiích a bylo provedeno 25 hloubkových rozhovorů. Studie dospěla k závěru, že kandidátky jsou častěji terčem sexismu a nepřátelství obecněji a že sexismus má mnoho podob a vyskytuje se na mnoha různých místech, online i offline. Má závažný dopad na duševní pohodu a politické ambice žen, což představuje hrozbu pro demokracii.¹⁴⁵

Ve Španělsku¹⁴⁶ byl v srpnu 2024 schválen organický zákon č. 2/2024 o rovném zastoupení a vyvážené přítomnosti žen a mužů. Usiluje o další prolomení skleněného stropu v politickém a hospodářském rozhodování zavedením povinných seznamů se zipem a výslovným požadavkem vyváženého zastoupení (žádné pohlaví nesmí tvořit více než 60 % nebo méně než 40 %) v ústavních orgánech nebo orgánech ústavního významu a při jmenování ministrů a místopředsedů a osob na nejvyšší úrovni odpovědnosti v obecné státní správě, jakož i v jiných příslušných orgánech.

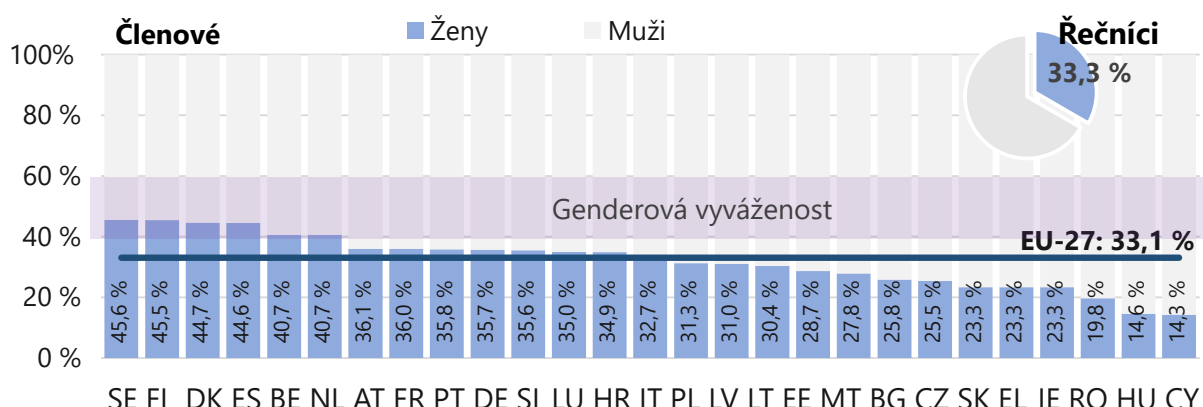
144 <https://ewa.si/en/>

145 <https://igvm-iefh.belgium.be/fr/actualite/>

[le sexisme et l'hostilité durant la campagne électorale impactent surtout les candidates](#)

146 <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2024-15936>

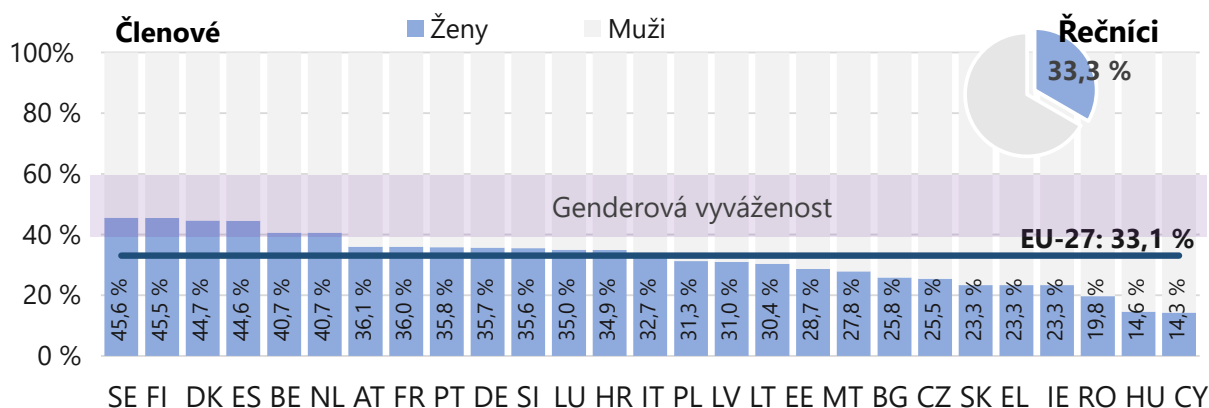
Obrázek 2: Procento žen a mužů v jednotlivých komorách a dolních komorách vnitrostátních parlamentů v EU, listopad 2024

Zdroj: Databáze genderových statistik institutu EIGE

V průměru EU kleslo procento žen ve vedoucích funkcích z 33,4 % v roce 2023 na 32,8 % v roce 2024, což představuje pokles o 0,6 procentního bodu. V devíti členských státech však nejméně 40 % žen ve vedoucích funkcích tvořily ženy (Belgie, Německo, Estonsko, Španělsko, Francie, Lotyšsko, Litva, Nizozemsko, Finsko a Švédsko). Jedná se o jeden členský stát více než v loňském roce. Na opačných koncích spektra Finsko uvedlo, že má většinu žen (57,9 %), zatímco Maďarsko v současné době nemá jedinou vyšší ministryni.

Obrázek 2: Procento žen a mužů v jednotlivých komorách a dolních komorách vnitrostátních parlamentů v EU, listopad 2024

Zdroj: Databáze genderových statistik institutu EIGE

Zastoupení žen ve vládě je důležité, ale stejně důležité je prozkoumat konkrétní portfolia, která ženy drží. Z analýzy institutu EIGE vyplývá, že ačkoli ženy zastávají téměř třetinu vyšších ministerských funkcí, představují pouze menší podíl ministrů s portfoliem v „hlavních funkcích“, tj. v oblasti zahraničních věcí a vnitřních věcí, obrany nebo spravedlnosti (25,9¹⁴⁷ %), hospodářství (24,3¹⁴⁸ %)

147 Zdroj: Statistická databáze institutu EIGE. Naposledy aktualizováno v listopadu 2024. I. [ukazatel: ženy v rozhodovacím procesu | politika | Národní vlády: ministři podle počtu odsloužených let a funkce vlády | základní funkce.](#)

148 Zdroj: Statistická databáze institutu EIGE. Naposledy aktualizováno v listopadu 2024. [Ukazatel: ženy v rozhodovacím procesu | politika | Národní vlády: Ministři podle počtu odsloužených let a funkce vlády |](#)

a infrastruktury (32,5 %) ¹⁴⁹ a výrazně vyšší podíl ministrů se sociálním nebo kulturním portfoliem (48 %). ¹⁵⁰ Jedná se o dlouhodobý model, který poukazuje na rozdělení ministerských portfolií, které nějakým způsobem odráží genderové stereotypy.

Pokud jde o vedoucí pozice žen ve vnitrostátních systémech, pouze 9 z 27 vnitrostátních parlamentů, o jeden méně než v roce 2023, mělo ženu jako předsedkyni parlamentu. ¹⁵¹ K prosinci 2024 byly v EU 4 (6 v roce 2023) předsedkyně vlád a 3 prezidentky z 21 (3 v roce 2023). ¹⁵²

Klesá nejen počet žen ve vedoucích pozicích ve vnitrostátních systémech. Když se člověk podívá na rozdělení odpovědnosti v politických stranách, vidí stejný trend. Pouze 25,8 % (26,8 % v roce 2023) ¹⁵³ politických stran v EU má vedoucí postavení žen, zatímco 33,5 % (36,9 % v roce 2023) místopředsedů politických stran jsou ženy. ¹⁵⁴

Na regionální úrovni vidíme jiný trend. Nejnovější údaje z listopadu 2024 ukazují, že počet žen v regionálních shromážděních a obecních radách se zvýšil, i když mírně. Pripadalo na ně 36,3 % (35,7 % v roce 2023) ¹⁵⁵ členů regionálních shromáždění v celé EU a 34,8 % (34,5 % v roce 2023) členů místních/obecních rad (obrázek 4). ¹⁵⁶

Pouze ve čtyřech z 19 členských států (4 v roce 2023), které mají regionální úroveň s pravomocemi samosprávy, tvoří každé pohlaví alespoň 40 % členů místních/obecních i regionálních shromáždění.

Ekonomické funkce.

149 Zdroj: Statistická databáze institutu EIGE. Naposledy aktualizováno v listopadu 2024. [Ukazatel: ženy v rozhodovacím procesu | politika | Národní vlády: ministři podle počtu odsloužených let a funkce vlády | funkce infrastruktury.](#)

150 Zdroj: Statistická databáze institutu EIGE. Naposledy aktualizováno v listopadu 2024. [Ukazatel: ženy v rozhodovacím procesu | politika | Národní vlády: ministři podle počtu odsloužených let a funkce vlády | sociokulturní funkce.](#)

151 Zdroj: Statistická databáze institutu EIGE. Naposledy aktualizováno v listopadu 2024. [Ukazatel: ženy v rozhodovacím procesu | politika | Národní parlamenty: předsedové a členové | předseda/předsedkyně Sněmovny.](#)

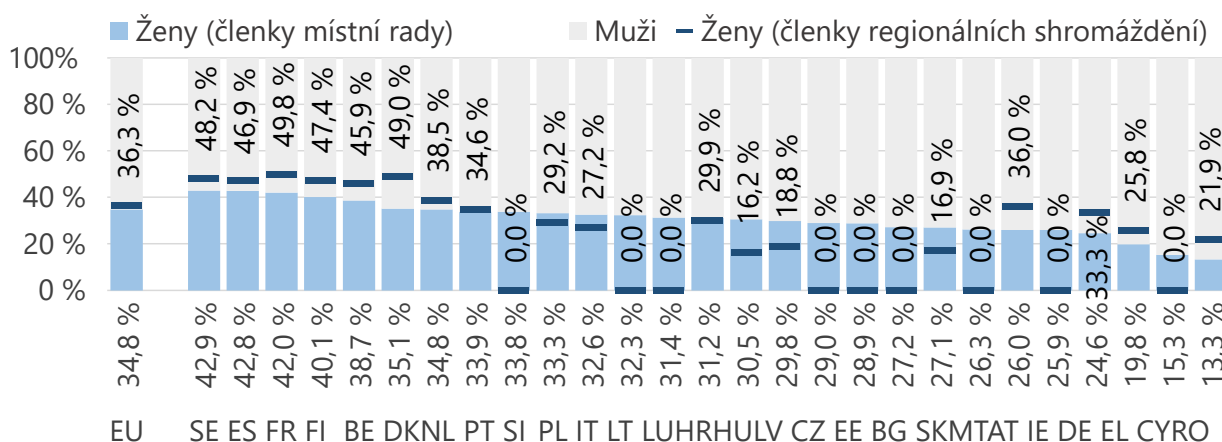
152 Zdroj: Statistická databáze institutu EIGE. Naposledy aktualizováno v listopadu 2024. [Ukazatel: ženy v rozhodovacím procesu | politika | Národní vlády: Prezidenti a premiéři | Předseda vlády a indikátor: ženy v rozhodovacím procesu | politika | Národní vlády: Prezidenti a premiéři - prezident.](#)

153 Zdroj: Statistická databáze institutu EIGE. Naposledy aktualizováno v červenci 2024. [Ukazatel: ženy v rozhodovacím procesu | Hlavní politické strany: Vůdce strany.](#)

154 Zdroj: Statistická databáze institutu EIGE. [Naposledy aktualizováno v červenci 2024.](#) [Ukazatel: ženy v rozhodovacím procesu | Hlavní politické strany: zástupce vůdců.](#)

155 Zdroj: Statistická databáze institutu EIGE. Poslední aktualizace v listopadu 2024. [Ukazatel: ženy v rozhodovacím procesu | politika | Regionální shromáždění: členové.](#)

156 Zdroj: Statistická databáze institutu EIGE. Poslední aktualizace v listopadu 2024. [Ukazatel: ženy v rozhodovacím procesu | politika | Místní/obecní rady: členů.](#)

Obrázek 4: Podíl členek regionálních shromáždění a místních rad v členských státech EU, 2024

Zdroj: Databáze genderových statistik institutu EIGE

Poznámka: V Bulharsku, Estonsku, Irsku, na Kypru, v Litvě, Lucembursku, na Maltě nebo ve Slovinsku neexistují regiony s pravomocemi samosprávy. Údaje o regionálních shromážděních v Portugalsku se týkají pouze Azor a Madeiry.

Pokrok pokračoval i v oblasti soudní moci, kdy se členové nejvyšších soudů posunuli ze 43,5 % na 45,1 % (oproti 37,2 % v roce 2014) a předseda soudu ze 37 % na 40,7 % (29,6 % v roce 2014).

Na úrovni Evropské komise, zatímco předchozí Komise začínala se 13 ženami z 27, dosahuje nový sbor komisařů pouze vyváženého zastoupení žen a mužů, přičemž 11 žen z 27 (40,7 %). Toto číslo představuje významné zlepšení ve srovnání se situací po obdržení prvního souboru nominací od členských států. Předsedkyně von der Leyenová se navíc rozhodla zvrátit poměr na úrovni šesti výkonných místopředsedů jmenováním čtyř žen a dvou mužů.

Na úrovni řízení dosáhla Komise značného pokroku při dosahování vyváženého zastoupení žen a mužů. Během první Komise Ursuly von der Leyenové se počet žen na pozicích vrcholného vedení zvýšil z 37 % na 48 % a ze 42 % na 49 % na pozicích středního vedení a celkově dosáhl 49 %.¹⁵⁷ Tento bezprecedentní nárůst zastoupení žen na úrovni řízení si vyžádal společné úsilí všech útvarů Komise. Tohoto cíle bylo dosaženo prostřednictvím programů rozvoje talentů pro zaměstnankyně a specifických cílů pro generální ředitelství (GR) při současném zajištění toho, aby všechna jmenování byla založena na zásluhách.

Komise nadále pečlivě sledovala jmenování vedoucích pracovníků, aby zajistila zachování vyváženého zastoupení žen a mužů. Komise vyvíjí iniciativy na vytvoření seznamu talentů a opatření na podporu genderově vyvážených jmenování.

Program Komise pro rozvoj talentů žen, který se skládá z přizpůsobené odborné přípravy, koučování, podpory a přípravy na střední vedení, se rovněž osvědčil při usnadňování vyváženého zastoupení žen a mužů ve vedení. Šestého kola tohoto programu, které potrvá do února 2025, se účastní přibližně 96 kolegyň. Z celkového počtu 545 žen, které se zúčastnily prvních pěti kol, bylo do funkce vedoucího oddělení od té doby jmenováno 200 (37 % účastníků).

¹⁵⁷ Údaje k 1. lednu 2025.

Kromě toho byly vytvořeny přizpůsobené programy koučování jak pro střední manažery, kteří usilují o to, aby se stali vyššími manažery, tak pro zavedené vyšší manažery, jejichž cílem je rozvíjet se v rámci své současné pozice nebo se připravovat na vyšší odpovědnosti. Doposud se těchto programů zúčastnilo nebo účastní 185 žen (151 středních vedoucích pracovníků a 34 vyšších vedoucích pracovníků).

V lednu 2025 dosáhla Komise podílu 51 % žen ve středních manažerských pozicích ve výkonných agenturách. Mezi vedoucími pracovníky jsou v současné době 4 ze 6 ředitelů výkonných agentur ženy.

Pokroku bylo rovněž dosaženo na podporu vedoucího postavení v oblasti vnější činnosti EU zohledňujícího rovnost žen a mužů. V souladu s akčním plánem EU pro rovnost žen a mužů v oblasti vnějších vztahů (GAP III) zavedla EU za podpory švédské Akademie Folkeho Bernadotta (FBA) program vedení zohledňující rovnost žen a mužů. Od prosince 2024 je 80 % vyšších vedoucích pracovníků v ústředí Evropské služby pro vnější činnost vyškolen alespoň v jednom ze dvou modulů, přičemž byla zřízena síť 73 kontaktních míst pro rovnost žen a mužů, která pokrývá téměř všechny divize ESVC, a každý měsíc nabízí školení o začleňování hlediska rovnosti žen a mužů a výměně osvědčených postupů.

Pakt pro civilní společnou bezpečnostní a obrannou politiku (SBOP) přijatý v květnu 2023 se rovněž zavázal k posílení genderově citlivého vedení v misích a stanovil cíl, aby mezi mezinárodními zaměstnanci bylo 40 % žen. Všechny civilní mise SBOP mají zahrnovat specializované poradce pro rovnost žen a mužů a síť kontaktních míst pro rovnost žen a mužů. Počínaje začátkem roku 2024 zahrnuje úvodní odborná příprava pro vedoucí mise SBOP prvky týkající se vedení zohledňujícího rovnost žen a mužů.

Ženy v ekonomickém rozhodování

V hospodářské sféře jsou ženy i nadále nedostatečně zastoupeny v rozhodovacích orgánech podniků v celé EU. Za účelem řešení tohoto problému přijala EU směrnici o zlepšení genderové vyváženosti v řídicích a dozorčích orgánech společností,¹⁵⁸ která vyžaduje, aby velké kotované společnosti v EU dosáhly do 30. června 2026 alespoň 40 % zastoupení každého pohlaví mezi členy dozorčích a dozorčích orgánů nevykonných členů správní rady nebo 33 % mezi všemi členy správní rady. Společnosti, které cíle nesplní, jsou pověřeny prováděním procesních požadavků zajišťujících transparentnost výběrového řízení a podáváním zpráv o přijatých nebo plánovaných opatřeních k dosažení genderově vyváženého zastoupení ve svých řídicích a dozorčích orgánech. Tyto požadavky musí být vymáhány sankcemi.

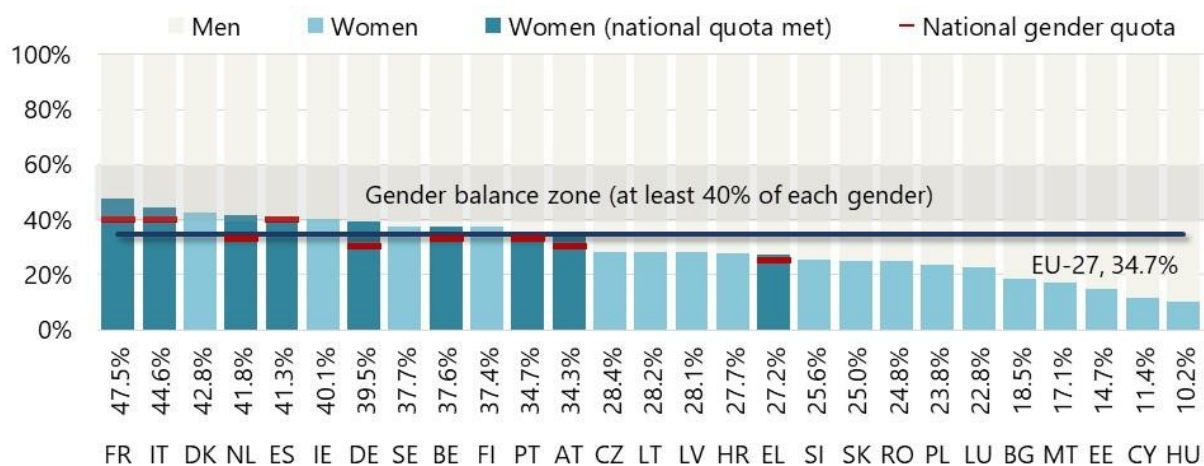
Směrnice měla být provedena do 28. prosince 2024. Doposud 17 členských států neoznámilo vnitrostátní opatření plně provádějící právní předpisy. V únoru 2025 Komise formálně oznámila těmto členským státům, že nedodržují právo EU.

Nejnovější údaje institutu EIGE ukazují nárůst počtu žen v řídicích a dozorčích orgánech největších kotovaných společností, což představuje nové maximum. V roce 2024 tvořily ženy 34,7 % členů správních rad kotovaných společností EU ve srovnání s 33,8 % v roce 2023.¹⁵⁹ Ze všech členských států 12 dosáhlo cíle, aby mezi všemi členy správní rady bylo alespoň 33 % žen.¹⁶⁰

158 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2381 ze dne 23. listopadu 2022 o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy orgánů kotovaných společností a o souvisejících opatřeních (Úř. věst. L 315, 7.12.2022, s. 44).

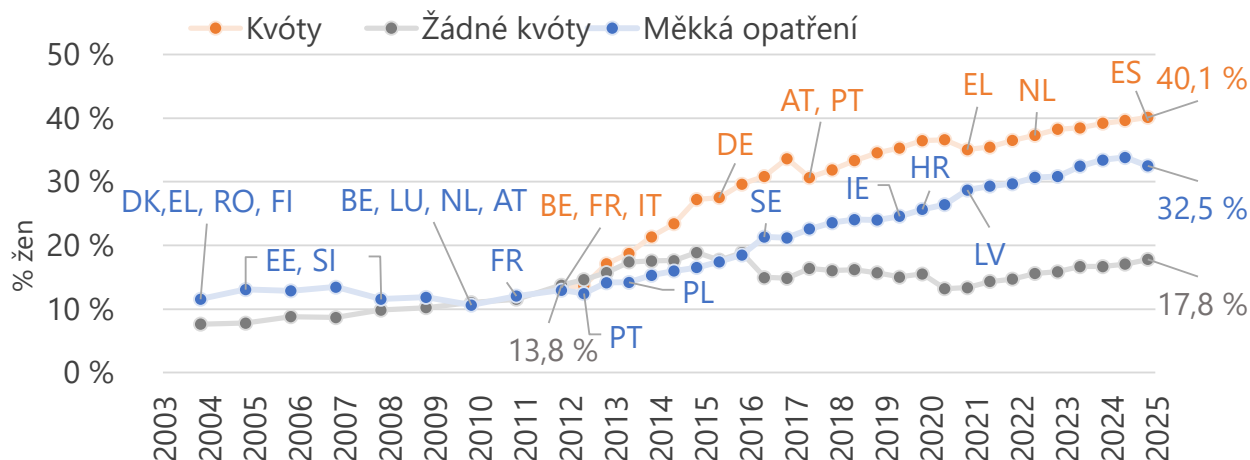
159 Zdroj: Statistická databáze institutu EIGE. Naposledy aktualizováno v listopadu 2024. [Ukazatel: ženy v rozhodovacím procesu | obchod a finance | Největší kotované společnosti: členové správní rady.](#)

Obrázek 5: Podíl žen a mužů v řídicích a dozorcích orgánech největších kotovaných společností v EU, říjen 2024

Zdroj: EIGE, Genderová statistika

Obrázek 6: Podíl žen v řídicích a dozorcích orgánech největších kotovaných společností v členských státech EU s vnitrostátními genderovými kvótami a bez nich, 2003 až říjen 2024

Zdroj: Vlastní výpočty institutu EIGE založené na údajích z jeho databáze genderových statistik

Poznámky: Údaje nezahrnují Česko, Litvu, Maltu a Polsko za rok 2003 a Chorvatsko za období 2003–2006 (země doplněné do sběru údajů v roce 2004 a 2007). Země jsou zahrnuty do příslušné skupiny na základě roku přijetí právních předpisů/měkkého opatření. Měkká opatření: Dánsko, Řecko, Rumunsko, Finsko (2003 říjen), Estonsko, Slovenia (2004 říjen), Španělsko (2007 říjen), Belgie, Lucembursko, Nizozemsko, Rakousko (2009 říjen), Francie (2010 říjen), Portugalsko (2012 říjen), Polsko (2013 duben), Švédsko (2016 duben), Irsko (2019 duben), Chorvatsko (2019 říjen), Lotyšsko (2020 říjen). Kvóta: Belgie, Francie, Itálie (2011 říjen), Německo (2015 duben), Rakousko, Portugalsko (2017 duben), Řecko (2020 říjen), Nizozemsko (2022 duben), Španělsko (2024 říjen).

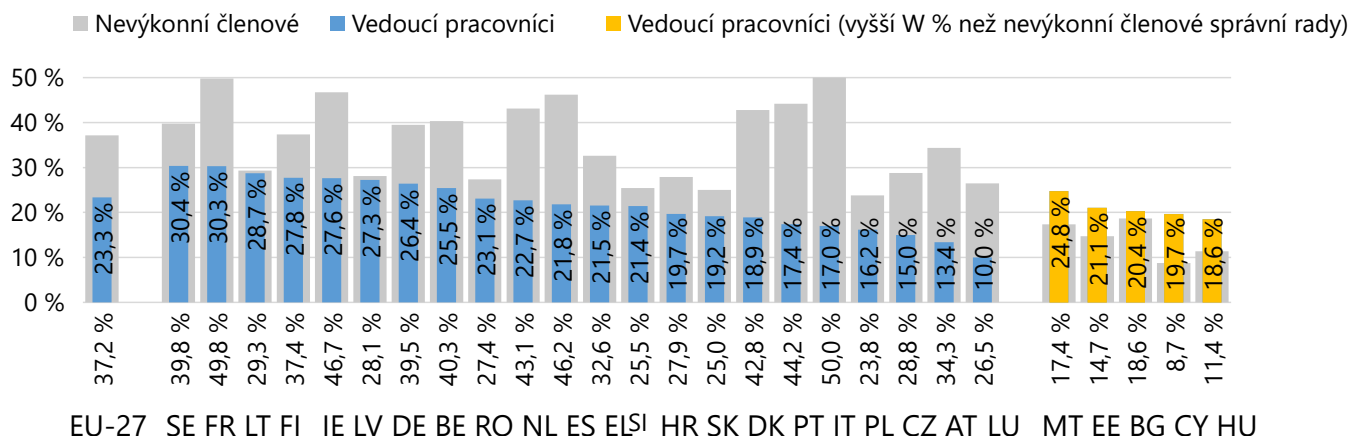
160 Rakousko (34,3 %), Portugalsko (34,7 %), Finsko (37,4 %), Belgie (37,6 %), Švédsko (37,7 %), Německo (39,5 %), Irsko (40,1 %), Španělsko (41,3 %), Nizozemsko (41,8 %), Dánsko (42,8 %), Itálie (44,6 %) a Francie (47,5 %). To je stejné číslo jako v roce 2023. Pokud jde o podíl žen bez výkonných pravomocí, osm členských států splňuje navrhovaný cíl EU ve výši nejméně 40 % (obrázek 7): Itálie (50 %), Francie (49,8 %), Irsko (46,7 %), Španělsko (46,2 %), Portugalsko (44,2 %), Nizozemsko (43,1 %), Dánsko (42,8 %) a Belgie (40,3 %).

Vládní iniciativy k dosažení větší rovnosti žen a mužů ve vedení podniků zahrnují celou řadu přístupů, od nepovinných „měkkých“ opatření, která podporují dobrovolnou činnost společností, až po přísnější „tvrdé“ regulační přístupy, které ukládají právně závazné kvóty, doprovázené sankcemi za nedodržování předpisů.

Od roku 2014 došlo k výraznému zlepšení zastoupení žen v řídicích a dozorčích orgánech největších společností ve většině členských států EU, i když s různou mírou pokroku. Země, které provedly určitý druh opatření, obecně zaznamenaly výraznější zlepšení v zastoupení žen, ačkoli existují určité výjimky.

Po období zrychleného pokroku v letech 2010 až 2015, který byl způsoben především zlepšením ve Francii, Itálii a Německu, se pokrok zpomalil, neboť země postupně dosáhly příslušného legislativního cíle nebo se k němu přiblížily (obrázek 6).

Obrázek 7: Podíl žen mezi výkonnými a nevýkonnými členy dvou nejvyšších rozhodovacích orgánů největších kotovaných společností v EU-27, říjen 2024

Zdroj: Databáze genderových statistik institutu EIGE

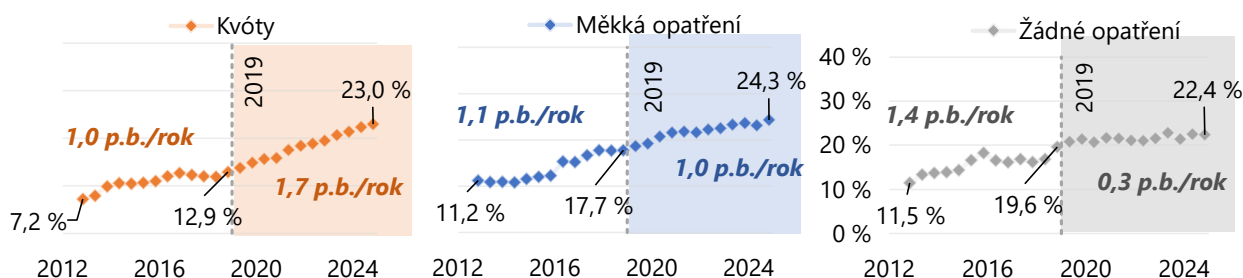
Podíl žen zastávajících nevýkonné funkce ve dvou nejvyšších rozhodovacích orgánech největších kotovaných společností EU činil 37,2 %. Podíl žen ve vedoucích pozicích je však výrazně nižší (23,3 %). Tento rozdíl (menší počet žen ve vedoucích funkcích než nevýkonných) je pozorován ve většině členských států EU (22 z 27).

V osmi členských státech jsou členové dozorčí rady / nevýkonní členové správní rady genderově vyvážení (obrázek 7). Pokud jde o vedoucí pracovníky, ženy představují méně než 3 z 10 vedoucích pracovníků ve všech členských státech EU.

Legislativní úsilí na vnitrostátní úrovni sehrálo významnou úlohu při výrazném zvýšení zastoupení žen ve správních radách. Kvóty se obvykle vztahují pouze na nejvyšší správní radu, která se často skládá z nevýkonných členů, takže výkonné pozice nemusí být tolik ovlivněny. Stále více zemí však rozšiřuje legislativní opatření tak, aby zahrnovala vedoucí výkonné funkce.

V letech 2012 až 2019 vykazovaly země s kvótami, země s mírnými opatřeními a země bez opatření podobné roční tempo růstu podílu žen ve vedoucích pozicích. Od roku 2019 se míra změn u žen ve vedoucích pozicích v členských státech s kvótami zvýšila, zatímco v členských státech s měkkými opatřeními nebo bez opatření se tempo změn ve skutečnosti snížilo. S rychlejším tempem změn

dosáhl podíl žen ve vedoucích pozicích v zemích podléhajících kvótám (23,0 %) podobné úrovně jako ve skupinách zemí s měkkými opatřeními (24,3 %) a zemí bez opatření (22,4 %), a to navzdory skutečnosti, že v roce 2019 byl podíl žen ve vedoucích pozicích nižší (12,9 % oproti 17,7 % a 19,6 %).

Obrázek 8: Podíl žen mezi výkonnými členy dvou nejvyšších rozhodovacích orgánů největších kotovaných společností v EU-27 podle druhu opatření, říjen 2012 až říjen 2024

Zdroj: vlastní výpočty založené na údajích z databáze genderových statistik institutu EIGE. Poznámky: Skupina kvót zahrnuje členské státy s vnitrostátními genderovými kvótami postupně na základě roku přijetí: Belgie, Francie a Itálie od roku 2011; Německo od roku 2015; Rakousko a Portugalsko od roku 2017; Řecko od roku 2020; Nizozemsko od dubna 2022; a Španělsko od srpna 2024. V případech s několika opatřeními se ke kategorizaci zemí v příslušné skupině používá nejranější rok přijetí. Podrobnosti viz příloha.

Ačkoli ženy nyní představují více než 30 % členů správních rad, počet žen na pozicích předsedů správních rad nebo generálních ředitelů (8,8 %, respektive 8,5 %) zůstává nízký.

V roce 2024 počet mužů při rozhodování ve finančních institucích i nadále převyšoval počet žen. Ačkoli všechny tři finanční instituce EU vedly ženy ve srovnání s pouhými dvěma v roce 2023,¹⁶¹ v řídicích a dozorčích orgánech těchto institucí nadále dominují muži, kteří zaujímají 84,7 % (79,7 % v roce 2023) křesel v řídicích a dozorčích orgánech, což znamená, že podíl žen klesl z 20,3 % v roce 2023 na 15,3 % v roce 2024.¹⁶²

Na vnitrostátní úrovni se počet žen na klíčových rozhodovacích pozicích (tj. členů nejvyšších rozhodovacích orgánů) v centrálních bankách zvýšil na 32 % ve srovnání s 29,3 % v roce 2023.¹⁶³ Ženy rovněž zastávají 36,2 % pozic místopředsedy vlády ve srovnání s 37,5 % v roce 2023.¹⁶⁴ Na vnitrostátní úrovni existuje genderově vyvážené zastoupení žen a mužů v centrální bance pouze šesti členských států (Litva, Francie, Lucembursko, Itálie, Portugalsko a Irsko). Podíváme-li se na guvernéry centrálních bank v členských státech, Španělsko v roce 2024 jmenovalo guvernerku, zatímco zbývajících 26 guvernerů zůstávají muži, jako tomu bylo v roce 2023.¹⁶⁵

Kromě toho se podle European Financial Services Boardroom Monitor by EY prohlubují rozdíly v odměňování žen a mužů u členů dozorčí rady/nevýkonných členů správní rady v odvětví finančních služeb: Ženy byly v roce 2023 v řídicích a dozorčích orgánech bank, pojišťoven a správců aktiv v průměru o 36 % méně než muži, zatímco v roce 2019 byl rozdíl 31 %. Ženy jsou placeny méně, když pracují v řídicích a dozorčích výborech, jako je audit a nominace. Předsedkyně výborů

161 Zdroj: Databáze genderových statistik institutu EIGE. Naposledy aktualizováno v červenci 2024. [Ukazatel: ženy v rozhodovacím procesu | obchod a finance | finance | Evropské finanční instituce: předseda nebo předseda.](#)

162 Zdroj: Databáze genderových statistik institutu EIGE. Naposledy aktualizováno v červenci 2024. [Ukazatel: Evropské finanční instituce: Předsedové a členové | Databáze genderových statistik | Evropský institut pro rovnost žen a mužů.](#)

163 Zdroj: Databáze genderových statistik institutu EIGE. Naposledy aktualizováno dne 6. prosince 2024. [Ukazatel: ženy v rozhodovacím procesu | obchod a finance | finance | Centrální banky: členové všech klíčových rozhodovacích orgánů.](#)

164 Zdroj: Databáze genderových statistik institutu EIGE. Naposledy aktualizováno dne 6. prosince 2024. [Ukazatel: ženy v rozhodovacím procesu | obchod a finance | finance | Centrální banky: náměstci/místovládci.](#)

165 Zdroj: Databáze genderových statistik institutu EIGE. Naposledy aktualizováno dne 6. prosince 2024. [Ukazatel: ženy v rozhodovacím procesu | obchod a finance | finance | Centrální banky: Guvernéři.](#)

vydělávají polovinu svých mužských protějšků a členové výboru o 75 % méně. Mezitím se v USA a Kanadě rozdíl mezi platy mužů a žen v řídicích a dozorčích orgánech v roce 2023 zmenšil z roku 2019 na 5 % ze 7 %. Ženy také vydělávaly téměř stejně jako muži, když byly jmenovány do předsedů nebo členů správních výborů v Severní Americe.

Ženy jsou rovněž nedostatečně zastoupeny v podnikání, neboť ženy představují pouze 32 % osob samostatně výdělečně činných v EU. Tvoří pouze 31 % začínajících podnikatelů, a to i v oblasti deep tech. Konsorcium Women TechEU vyhlásilo v roce 2024 dvě výzvy na podporu žen, které stojí v čele začínajících podniků v oblasti deep tech technologií.¹⁶⁶ Každý vybraný startup obdrží grant ve výši 75 000 EUR. Program Women TechEU byl zahájen jako pilotní projekt v roce 2021 a v roce 2022 se stal plnohodnotnou iniciativou.¹⁶⁷ Program podporuje evropské začínající podniky v rané fázi deep tech po dobu nejméně šesti měsíců v době podání žádosti, které založily nebo spoluzaložily ženy a které zastávají nejvyšší vedoucí pozici (vedoucí výkonný ředitel, technologický ředitel, vědecký ředitel nebo ekvivalent). Kromě grantů mohou zakladatelky rovněž těžit z koučování, mentoringu, vytváření sítí a cílené odborné přípravy v rámci programu Evropské rady pro inovace (ERI) pro vedoucí postavení žen.¹⁶⁸

Na podporu účasti žen na inovacích v rámci ERI bylo provedeno několik opatření v souladu se zveřejněním Výboru ERI Prohlášení o rovnosti žen a mužů a rozmanitosti v ERI.¹⁶⁹ Cílem těchto opatření je podpořit inkluzivnější a rozmanitější inovační ekosystém. Rovněž je pečlivě sledována účast hlavních vyšetřovatelek a koordinátorek na projektech ERI a konsorcia vedená ženami procházejí transformací. V roce 2024 nabídl program ERI Women Leadership na podporu růstu zakladatelek v deep tech startupech příležitosti k odborné přípravě, mentoringu a vytváření sítí pro podnikatelky a výzkumné pracovníky, kteří hledají vedoucí pozice v podnikání.

Kromě těchto opatření financuje ERI GENDEX, pilotní projekt zahájený v roce 2024, jehož cílem je shromažďovat a analyzovat údaje o rovnosti žen a mužů a rozmanitosti v celém inovačním ekosystému a vytvořit index rovnosti žen a mužů a rozmanitosti.¹⁷⁰ ERI zahájila opatření v oblasti zadávání veřejných zakázek na mezery v investicích mezi ženami a muži, jehož cílem je shromažďovat, harmonizovat a sdílet údaje o rozmanitosti v celém inovačním ekosystému, a to i na úrovni ERI a EU, jakož i v odvětví rizikového kapitálu. To pomůže vypracovat výchozí hodnoty, sledovat pokrok a poskytovat informace pro cílená opatření na podporu rozmanitosti a začlenění do inovačního ekosystému.

Dále byla v roce 2024 zveřejněna výzva k podávání přihlášek do soutěže o Cenu EU pro ženy inovátorky. Tato cena oslavuje podnikatelky, které stojí za nejvíce průlomovými inovacemi v Evropě, a udělí devět cen ve třech kategoriích.¹⁷¹ Cena je udělována ženám, jejichž průlomové inovace jsou hnací silou pozitivních změn pro lidi a planetu.

Podle zprávy She Figures 2024 jsou ženy rovněž výrazně nedostatečně zastoupeny v oblasti investic, přičemž pouze 9 % investorů jsou ženy. Kromě toho ženy i nadále čelí značným překážkám v přístupu k financování, a to jak jako podnikatelky, tak jako investoři. Navzdory

¹⁶⁶ <https://womentecheuropa.eu/>

¹⁶⁷ Cílem části pracovního programu Horizont Evropa týkající se evropských inovačních ekosystémů je mimo jiné podporovat vedoucí postavení žen a talentované ženy v oblasti inovací, včetně deep-tech, s cílem vybudovat spravedlivější, inkluzivnější a více prosperující inovační ekosystémy v EU.

¹⁶⁸ https://eic.ec.europa.eu/eic-funding-opportunities/bas/eic-women-leadership-programme_en

¹⁶⁹ https://eic.ec.europa.eu/document/download/8d2b88ac-2516-4f03-bc10-f3e5641ecdf1_en?filename=EIC_Gender_Diversity%20statement_June%202021.pdf

¹⁷⁰ <https://eurogendex.org/>

¹⁷¹ https://eic.ec.europa.eu/eic-prizes/european-prize-women-innovators-powered-eic-eit_en

důkazům o tom, že začínající podniky vedené ženami přinášejí silné výnosy, investuje se v EU do společností založených nebo spoluzaložených ženami pouze zlomek rizikového kapitálu.

Strukturální předsudky, investiční modely s averzí k riziku a nedostatek různorodých činitelů s rozhodovací pravomocí ve finančním sektoru

k tomuto přetrvávajícímu rozdílu přispívají instituce a fondy rizikového kapitálu. Program InvestEU poprvé zavedl genderová kritéria, která se vztahují na kapitálové finanční zprostředkovatele. Kritéria se zaměřují na genderovou rozmanitost ve fondech rizikového kapitálu a soukromých kapitálových fondech na různých úrovních rozhodování (vrcholné vedení, investiční výbory). Nejméně 25 % finančních zprostředkovatelů podporovaných z Programu InvestEU prostřednictvím skupiny Evropské investiční banky (hlavní prováděcí partner) musí splňovat genderová kritéria.¹⁷² Podle prvních výsledků provádění byl cíl 25 % již překročen.

Poradenské centrum InvestEU navíc nadále poskytovalo poradenské služby související s rovností žen a mužů, mimo jiné prostřednictvím výroční konference o posílení vlastního kapitálu pro investory z řad žen, mentorského programu pro správce fondů,¹⁷³ nedávno zahájené studie o finančních produktech vypracované bankami a dalšími věřiteli se zaměřením na ženy a podniky vedené ženami a vzdělávacího programu pro banky zaměřeného na genderové otázky, který má být zahájen v březnu 2025.

K doplnění těchto opatření spustila Komise v roce 2024 Evropskou síť investorů zohledňujících rovnost žen a mužů WomenINvestEU.¹⁷⁴ Tato síť sdružuje přední aktéry z celého investičního dodavatelského řetězce se společným cílem zvýšit investice zaměřené na rovnost žen a mužů s cílem umožnit mnoha dalším podnikům vedeným ženami přístup k investicím v celé Evropě. Síť poskytne členům příležitosti k navazování kontaktů a vzájemnému zapojení prostřednictvím akcí zaměřených na vytváření sítí, jakož i k vytvoření nových cest pro ženy ke vstupu do tohoto odvětví a k tomu, aby se staly činiteli s rozhodovací pravomocí. Cílem projektu WomenINvestEU bude rovněž vzdělávat a zvyšovat povědomí o přínosech investic zaměřených na rovnost žen a mužů, zapojit klíčové aktéry z celé Evropy do úsilí o řešení nerovnosti a zároveň najímat více žen a posilovat jejich postavení, aby mohly vykonávat kariéru v oblasti financí.

172 V rámci Programu InvestEU se má za to, že fond splňuje genderová kritéria, pokud splňuje alespoň jednu z těchto zásad: jeho řídicí tým se skládá alespoň z jedné třetiny z partnerek, jeho vedoucí investiční tým zajišťuje alespoň 40 % zastoupení žen nebo alespoň 40 % zastoupení žen v jeho investičním výboru.

173 <https://engage.eif.org/diversity-inclusion/mentorship>

174 <https://women-invest.ec.europa.eu/>

GENDER MAINSTREAMING (HLAVNÍ ŘÍZENÍ ŽEN)

Začlenění hledisek rovnosti žen a mužů do všech politik EU, tj. začleňování hlediska rovnosti žen a mužů, má zásadní význam pro dosažení rovnosti žen a mužů. Strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025 zdůrazňuje začleňování hlediska rovnosti žen a mužů jako klíčový nástroj podpory spravedlivého přerozdělování moci, vlivu a zdrojů a zajištění rovných příležitostí pro ženy, muže, dívky a chlapce v celé jejich rozmanitosti. Kromě toho také zajišťuje, aby politiky neúmyslně neposilovaly stávající nerovnosti mezi ženami a muži.

V průběhu roku 2024 Komise nadále začleňovala rovnost žen a mužů do všech oblastí politiky EU, jako je zdraví, výzkum a inovace a vzdělávání. Sekretariát pracovní skupiny Komise pro rovnost¹⁷⁵ nadále podporoval začleňování hlediska rovnosti žen a mužů jako součást širšího začleňování hlediska rovnosti zvyšováním informovanosti, poskytováním příslušné odborné přípravy a usnadňováním práce koordinátorů pro rovnost. Tito koordinátoři pro rovnost, kteří působí v každém generálním ředitelství (GŘ) nebo útvaru Komise, jakož i v Evropské službě pro vnější činnost, se zaměřili na začlenění hledisek rovnosti do politických iniciativ Komise a do svého vnitřního fungování v souladu se svými pracovními plány pro začleňování hlediska rovnosti.

Rovnost žen a mužů v různých oblastech politiky EU

Jednou z nejnaléhavějších obav společnosti v nadcházejících letech bude nalezení způsobu, jak zvládat změnu klimatu. Jak je uvedeno ve sdělení o řízení klimatických rizik – ochrana lidí a prosperita, „klimatická rizika pociťují zejména lidé ve zranitelném postavení v důsledku řady socioekonomických faktorů, jako jsou příjmy, pohlaví, věk, zdravotní postižení, zdraví a sociální vyloučení (zejména pokud jde o migranty, etnické menšiny a původní obyvatelstvo). Již existující znevýhodnění snižují schopnost zotavit se z katastrof vyvolaných změnou klimatu.“¹⁷⁶

V říjnu 2024 zveřejnil institut EIGE zprávu, v níž uvedl 12 osvědčených postupů týkajících se začleňování hlediska rovnosti žen a mužů do politiky Zelené dohody pro Evropu.¹⁷⁷ Ačkoli tyto osvědčené postupy ukazují, že začleňování hlediska rovnosti žen a mužů je prováděno v různých oblastech politiky Zelené dohody pro Evropu, zpráva zdůrazňuje, že je zapotřebí dalšího zlepšení jak na úrovni EU, tak na úrovni členských států, aby bylo možné účinně začlenit strategie začleňování hlediska rovnosti žen a mužů a využívat příslušné nástroje.

V rámci projektu GREENA vypracoval institut EIGE soubor nástrojů¹⁷⁸ pro postupné hodnocení pokroku při plnění cílů souvisejících s rovností žen a mužů stanovených v politikách, programech a projektech pro environmentální a udržitelnou budoucnost pro všechny,¹⁷⁹ které zohledňují rovnost žen a mužů. Tento soubor nástrojů obsahuje příklady ze čtyř oblastí politiky – dopravy, energetiky, zemědělství a oběhového hospodářství – a pomáhá identifikovat genderové důsledky environmentálních otázek.

Rámcová úmluva Organizace spojených národů o změně klimatu (UNFCCC) věnuje náležitou pozornost tomu, aby opatření v oblasti klimatu zohledňovala rovnost žen a mužů. V roce 2024

175 Viz [pracovní skupina Evropské komise pro rovnost - Evropská komise](#)

176 Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Řízení klimatických rizik – ochrana lidí a prosperita, COM(2024)91 final.

177 https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/good-practices-gender-mainstreaming-european-green-deal-towards-more-gender-equal-and-greener-europe?language_content_entity=en

178 Projekt GREENA vyvíjí přístupy a praktické nástroje, které současně začleňují otázky životního prostředí a klimatu spolu s otázkami rovnosti žen a mužů do hodnocení.

179 <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/toolkits/gender-responsive-evaluation-greena>

členské státy a Evropská komise společně připravily zprávu pro závěrečný přezkum UNFCCC týkající se pokroku při provádění opatření obsažených v akčním plánu pro rovnost žen a mužů na období 2019–2024 a budoucí práce, která má být vykonána v oblasti rovnosti žen a mužů a změny klimatu. V rámci uzavřeného akčního plánu pro rovnost žen a mužů se strany Pařížské dohody dohodly, že stanoví cíle a opatření v pěti prioritních oblastech, jejichž cílem je: i) prohlubovat znalosti a porozumění opatřením v oblasti klimatu zohledňujícím rovnost žen a mužů; ii) soudržným začleňováním těchto cílů a opatření do UNFCCC a do práce stran, sekretariátu, subjektů OSN a všech zúčastněných stran na všech úrovních; a iii) zajistit plné, rovné a smysluplné zapojení žen do procesu UNFCCC.

„Posílení začleňování hlediska rovnosti žen a mužů do politik EU v oblasti klimatu“ (WomenInClimate) je nadnárodní projekt financovaný z výzvy k předkládání návrhů na zapojení a účast občanů CERV,¹⁸⁰ kterou vede Evropská ženská lobby. Projekt byl zahájen v roce 2024. Jeho cílem je předávat poselství žen a navrhovat inkluzivní řešení subjektům s rozhodovací pravomocí a poskytovat subjektům s rozhodovací pravomocí komplexní informace a údaje s cílem utvářet účinné politiky v oblasti klimatu zohledňující rovnost žen a mužů. Zapojuje organizace občanské společnosti v šesti členských státech EU: Nizozemsko, Bulharsko, Rumunsko, Česko, Portugalsko a Finsko.

Podle studie zveřejněné Evropskou komisí v roce 2024 na téma „Rovnováha žen a mužů v oblasti výzkumu a inovací s cílem zlepšit úlohu žen při transformaci energetiky“ tvoří¹⁸¹ ženy pouze 25 % pracovní síly v odvětví energetiky EU a 22 % výzkumných a inovačních úloh. Aby bylo do roku 2050 dosaženo minimální genderové vyváženosti, je podle odhadů v odvětví energetiky zapotřebí o 200 000 žen více. V tomto ohledu věnuje odvětví energetiky stále větší pozornost rovnosti. V roce 2024 se k platformě pro rovnost v odvětví energetiky připojilo 11 nových členů, čímž se celkový počet členů zvýšil na 39. Platforma, kterou v roce 2021 spustila Evropská komise, je prostorem pro zúčastněné strany v oblasti energetiky, aby mohly vytvářet sítě a sdílet osvědčené postupy na podporu rovnosti, rozmanitosti a začlenění do svých činností – v konečném důsledku s cílem vyvolat sociální změny na pracovišti. Zasedání platformy v roce 2024 se zabývala tématy, jak podporovat ženy, aby se staly podnikatelkami a podnikatelkami v oblasti udržitelné energie, a jak odpovědně a nediskriminačně využívat umělou inteligenci v odvětví energetiky.¹⁸² Členské organizace, které sídlí ve 13 různých členských státech, navrhují praktická opatření v oblasti rozmanitosti a začleňování a pravidelně podávají zprávy o jejich provádění. Během Evropského týdne udržitelné energie (EUSEW) získala cenu EUSEW Women in Energy Rita Gomesová, která v Portugalsku nově definovala solární řešení.¹⁸³ Ocenění EUSEW Women in Energy Award oceňuje ženy, které vedou vynikající činnosti, jež pomáhají pokročit v přechodu na čistou energii v Evropě. Zaměřuje se zejména na úsilí o prosazování agendy začleňování hlediska rovnosti žen a mužů a na podporu rovnosti a rovných příležitostí v odvětví energetiky.

Ve dnech 21. a 22. února 2024 uspořádaly Nizozemsko a Slovinsko v Haagu seminář o synergiích mezi rovností žen a mužů a opatřeními v oblasti klimatu. Seminář se zabýval způsoby, jak dosáhnout transformačního přístupu k zajištění zelené a genderově rovné budoucnosti. Diskuse se týkaly několika klíčových témat rovnosti žen a mužů, zejména významu údajů rozčleněných podle pohlaví a meziodvětvových údajů, posílení úlohy žen v předmětech a pracovních místech v oblasti

180 <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/cerv-2023-citizens-civ>

181 <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/feac18b5-dd44-11ee-b9d9-01aa75ed71a1/language-en>

182 https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-strategy/equality-platform-energy-sector/news-and-events_en

183 https://sustainable-energy-week.ec.europa.eu/awards/eusew-2024-awards-winners_en#:~:text=Rita%20Gomes%20won%20the%20award,clean%20energy%20transition%20in%20Europe

přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky (STEM) a podpory vedoucího postavení žen při zajišťování spravedlivé transformace zohledňující rovnost žen a mužů.¹⁸⁴

V oblasti migrace je jedním z nejdůležitějších vývojových trendů pakt EU o migraci a azylu, který se skládá z deseti právních nástrojů a byl přijat v květnu 2024.¹⁸⁵ Soubor reforem společně vytvořil nový právní základ pro spravedlivější a účinnější způsob řízení migrace při současné ochraně základních práv žadatelů o azyl a osob požívajících mezinárodní ochrany.

Pokud jde o genderový rozměr, pakt vyžaduje, aby byly zohledněny specifické potřeby zranitelných skupin, včetně žen a dívek. Stanoví přístup zohledňující rovnost žen a mužů při posuzování žádostí o azyl a při poskytování podmínek přijetí, jako je ubytování nebo zdravotní péče. Pakt dále zajišťuje, aby ženy a dívky, které čelí genderově podmíněnému násilí, jako je sexuální násilí, obchodování s lidmi a mrzačení ženských pohlavních orgánů, byly uznány za obzvláště zranitelné a byla jim poskytnuta nezbytná péče.

V srpnu 2024 zahájila Dopravní podnik hlavního města Prahy ve spolupráci s nevládní organizací Konsent a Úřadem vlády ČR osvětovou kampaň nazvanou „Obtěžování nepatří do veřejné dopravy, nebo kdekoli jinde“.¹⁸⁶ Cílem této iniciativy bylo omezit obtěžování tím, že cestující budou poučeni o tom, jak rozpoznat chování, které se rovná obtěžování, a budou povzbuzováni k tomu, aby zasáhli, pokud se o takovém chování dozvědí. Plakáty kampaně byly umístěny na 150 místech po celé Praze, včetně autobusových zastávek, autobusů a tramvají. Ze zpráv vyplývá, že kampaň zažila pětina české populace, přičemž 66 % ji považuje za užitečnou (79 % žen a 52 % mužů). Rada vlády pro rovnost žen a mužů kampaň s ohledem na její úspěch podpořila a doporučila, aby ji přijaly i další místní orgány v boji proti obtěžování v jiných českých městech.

V oblasti dopravy Komise v roce 2024 vypracovala a zveřejnila příručku pro začleňování hlediska rovnosti v dopravě.¹⁸⁷ Příručka by měla pomoci zaměstnancům i externím zúčastněným stranám začlenit rovnost do tvorby dopravní politiky. Komise nadále podporovala činnosti Evropské sítě velvyslanců pro #DiversityInTransport s cílem zvýšit povědomí a podnítit změny na místní úrovni i na úrovni podniků. Komise rovněž nadále podporovala iniciativu „Ženy v dopravě – platforma EU pro změnu“, která sdružuje zúčastněné strany v oblasti dopravy, jež se zavázaly zvýšit zaměstnanost žen v dopravě, a usnadňuje výměnu osvědčených postupů.¹⁸⁸ Tyto iniciativy jsou součástí strategie pro udržitelnou a inteligentní mobilitu¹⁸⁹ a jejich cílem je zvýšit atraktivitu odvětví dopravy a řešit nedostatek zaměstnanců ve stárnoucím odvětví, které je málo rozmanité.

Nedávný vývoj ve zdravotnictví související s pokrokem v oblasti digitálních zdravotních dat a špičkových technologií, jako je umělá inteligence a vysoce výkonné výpočetní technologie, může podpořit lepší screeningové mechanismy a standardizaci úkolů, ale musí být řádně navržen tak, aby se zabránilo možnému zkreslení. Evropská iniciativa pro onkologické zobrazování¹⁹⁰ byla založena v roce 2022 s cílem vyvinout „atlas“ snímků souvisejících s rakovinou v EU a zpřístupnit anonymizované snímky nemocnicím, výzkumným pracovníkům a inovátorům. V roce 2024 dosáhla

184 https://commission.europa.eu/publications/eu-mutual-learning-programme-gender-equality-synergies-between-gender-equality-and-climate-action_en

185 https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_en

186 <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/aktuality/tz-rada-vlady-pro-rovnost-zen-a-muzu-podporila-a-doporucila-kampan-proti-sexualnimu-obtezovani-v-doprave-dalsim-uzemnim-samospravnym-celkum-215750/>

187 <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e8600d42-31e7-11ef-a61b-01aa75ed71a1/language-en>

188 https://transport.ec.europa.eu/transport-themes/social-issues-equality-and-attractiveness-transport-sector/equality/women-transport-eu-platform-change_en

189 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/AUTO/?uri=CELEX:52020DC0789>

190 <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/cancer-imaging>

velkého úspěchu: základní kámen této iniciativy, federovaná evropská infrastruktura pro údaje o onkologických obrazech, vyvinutá projektem Evropská federace pro onkologické obrazy, dodala první verzi digitální infrastruktury v září 2024. K listopadu 2024 byl katalog naplněn 47 datovými soubory s celkem více než 35 000 subjekty.

V roce 2024 byly zahájeny pilotní studie pro několik projektů financovaných EU, které přispívají k provádění doporučení Rady o screeningu rakoviny.¹⁹¹ V rámci projektu SOLACE (posílení screeningu rakoviny plic v Evropě) byla provedena pilotní studie¹⁹² s cílem zlepšit účast žen v programech screeningu rakoviny plic, neboť jsou ve většině klinických hodnocení nedostatečně zastoupeny.¹⁹³ V průběhu roku 2024 byl na místech pilotních studií v 10 členských státech EU distribuován zvláštní osvětový materiál zaměřený na ženy a zdůrazňující, že rakovina plic je hlavní příčinou úmrtí žen na rakovinu.

Projekt EUCanScreen, který provádí programy screeningu rakoviny, byl zahájen v červnu 2024 ve 29 zemích a bude trvat čtyři roky.¹⁹⁴ Jedním z důležitých pracovních okruhů projektu bude zkoumání individuálních a systémových překážek screeningu rakoviny děložního čípku a prsu.

Dne 21. června 2024 přijala Rada doporučení Rady o nádorových onemocněních, jimž lze předcházet očkováním, a to na¹⁹⁵ základě návrhu Komise z ledna 2024. Cílem doporučení je pomoci členským státům zvýšit proočkovanosť dívek i chlapců proti lidským papilomavírům.

191 Doporučení Rady ze dne 9. prosince 2022 o posílení prevence prostřednictvím včasného odhalování: Nový přístup EU ke screeningu rakoviny, který nahrazuje doporučení Rady 2003/878/ES 2022/C 473/01, Úř. věst. C 473, 13.12.2022, s. 1.

192 https://health.ec.europa.eu/non-communicable-diseases/cancer/europes-beating-cancer-plan-eu4health-financed-projects/projects/solace_en

193 <https://europeanlung.org/solace/2024/08/23/updates-from-solace-pilots/>

194 https://hadea.ec.europa.eu/news/three-new-eu4health-joint-actions-fields-cancer-mental-health-and-medical-ionising-radiations-2024-08-09_en

195 Doporučení Rady ze dne 21. června 2024 o nádorových onemocněních, jimž lze předcházet očkováním (C/2024/4259).

Ve Švédsku zřídilo 10 vládních agentur pod vedením Švédské agentury pro veřejné zdraví, včetně Národní rady pro zdraví a sociální péči, Švédské agentury pro mládež a občanskou společnost a Švédské migrační agentury, společnou komisi, jejímž úkolem je kompenzovat rozdíly v oblasti zdraví mezi obyvatelstvem. Byly pověřeny posílením a podporou sexuálního a reprodukčního zdraví a práv se zaměřením na zeměpisné oblasti se špatnými socioekonomickými podmínkami a vysokou prevalencí například omezení sexuality jednotlivců nebo práva svobodně si vybrat partnera. Projekt probíhá od roku 2024 do roku 2027 a stojí přibližně 31 milionů SEK.¹⁹⁶

V oblasti sportu výsledky iniciativy „All In Plus: Společný projekt EU a Rady Evropy na podporu větší rovnosti žen a mužů ve sportu zdůrazňuje pokrok i přetrvávající rozdíly v rovnosti žen a mužů v evropském sportu. Zpráva vychází z údajů shromážděných ve 21 jurisdikcích a poskytuje komplexní analýzu rovnosti žen a mužů v šesti klíčových oblastech.¹⁹⁷

Byl přijat nový pracovní plán EU v oblasti sportu na období 2024–2027,¹⁹⁸ který jako prioritní oblasti uvádí „bezpečné prostředí ve sportu“ a „rovnost žen a mužů“.¹⁹⁹ Kromě toho v dubnu 2024 uspořádalo sportovní fórum EU setkání se sportovkyněmi na téma rovnosti žen a mužů. Během fóra byla dánskému Idrætsforbundet předána cena #BeEqual za projekt, jehož cílem je zahrnout dívky pocházející z etnických menšin a umožnit jim vstoupit do sportovních klubů.²⁰⁰ Toto úsilí bylo navíc doplněno projekty financovanými EU, jako je projekt „SUPPORTER“ v rámci programu Horizont Evropa.²⁰¹ S rozpočtem ve výši 1 milionu EUR tento projekt podporuje osm vysokoškolských sportovních institucí ze střední a východní Evropy při vytváření jejich vlastních meziodvětvových, inovativních, inkluzivních a účinných plánů pro rovnost žen a mužů, které se výslovně zabývají genderově podmíněným násilím a sexuálním obtěžováním. Provedla řadu školení, která jsou stále přístupná on-line, o shromažďování a analýze údajů o genderově podmíněném násilí ve sportu, inkluzivní komunikaci a také o možnostech sportu změnit genderově podmíněné násilí ve vysokoškolském vzdělávání v oblasti sportu.²⁰²

Ve Francii je cílem státní značky „Terrain d'égalité“ („Důvody rovnosti“) podporovat rovnost žen a mužů a předcházet diskriminaci a genderově podmíněnému násilí ve sportu a bojovat proti nim. Značka, která se zaměřuje na významné mezinárodní sportovní akce ve Francii, je udělována na základě kritérií, jako je jmenování referentů pro rovnost a zřízení horké linky pro genderově podmíněné násilí. Všem organizátorům sportovních akcí byla zpřístupněna zvláštní sada týkající se předcházení genderově podmíněnému násilí. V roce 2024 byla organizačnímu výboru letních olympijských a paralympijských her 2024 v Paříži udělena značka „Terrain d'Égalité“.

Evropské kosmické odvětví je na vzestupné trajektorii směrem k rovnosti žen a mužů, ale čelí mnoha výzvám, pokud jde o pracovní sílu. Komplexní analýza zjistila, že toto odvětví stárne, dominují v něm muži a potýká se s kritickým rozdílem mezi tvrdými a měkkými dovednostmi poskytovanými vzdělávacími osnovami a dovednostmi, které toto odvětví potřebuje.²⁰³

196 <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/10/satsning-for-att-starka-sexuell-och-reproduktiv-halsa-och-rattigheter-med-fokus-pa-att-na-ut-i-omraden-dar-utanforskapet-ar-stort/>

197 Zdroje - VŠECHNO IN: Směrem k vyváženému zastoupení žen a mužů ve sportu

198 <https://sport.ec.europa.eu/news/adoption-of-new-eu-work-plan-for-sport-2024-2027>

199 V části I: „Integrita a hodnoty ve sportu“.

200 <https://sport.ec.europa.eu/news/meet-the-winners-of-the-beinclusive-eu-sport-awards-2023>

201 <https://cordis.europa.eu/project/id/101094529>

202 <https://www.supporter-project.eu/capacity-building-gender-equality/>

203 OECD (2023), *Ton Space Economy in Figures: (Kosmická ekonomika v číslech: Responding to Global Challenges)*(Reakce na globální výzvy), OECD Publishing, Paříž.

Dne 7. června 2024 zveřejnila Komise politickou zprávu nazvanou „Cesta transformace pro ekosystém letectví a kosmonautiky“. ²⁰⁴ Těchto 53 opatření, která zpráva určila k provádění, se sedm konkrétně zaměřuje na zajištění spravedlnosti, rozmanitosti a začlenění v odvětví letectví a kosmonautiky, mimo jiné prostřednictvím cíleného vzdělávání od rané fáze vzdělávacího procesu. ²⁰⁵

Strukturální překážky bránící rovnosti žen a mužů přetrvávají i ve výzkumu a inovacích (R&I). V roce 2024 program Komise Horizont Evropa nadále prosazoval požadavek, aby žadatelé ze všech veřejných subjektů a vysokoškolských institucí měli zaveden plán pro rovnost žen a mužů, aby byli způsobilí pro financování. ²⁰⁶

Podle studie „Dopad plánů pro rovnost žen a mužů v celém Evropském výzkumném prostoru“, kterou Komise ²⁰⁷ zveřejnila v roce 2024, vedlo zavedení kritéria způsobilosti dobrého ekologického potenciálu do programu Horizont Evropa a vývoj politik na vnitrostátní úrovni k výrazně vyššímu počtu institucí, které přijaly komplexní politiky v oblasti rovnosti žen a mužů nebo které své plány vytvořily či aktualizovaly. ²⁰⁸ Některé soukromé organizace dokonce plány pro rovnost žen a mužů zavedly dobrovolně. Kritérium způsobilosti dobrého ekologického potenciálu v programu Horizont Evropa rovněž poskytlo jasnou definici toho, co se od dobrého ekologického potenciálu očekává, pomohlo koordinovat úsilí zúčastněných stran a usnadnilo vzájemné učení. To podpořilo inkluzivnější výzkumné prostředí a přispělo k celkovému cíli rovnosti žen a mužů v oblasti výzkumu a inovací. Jedním z klíčových ponaučení je význam průběžného monitorování a hodnocení environmentálních plánů s cílem zajistit jejich účinné provádění a dosažení zamýšlených výsledků. Rovněž je třeba učinit více pro zajištění toho, aby byly ekologické plány pro rovnost žen a mužů inkluzivní a zohledňovaly možné průniky.

Dne 15. května 2024 ²⁰⁹ obdržely tři nové akademické a výzkumné organizace, které dosáhly vynikajících výsledků při provádění svých plánů pro rovnost žen a mužů, ocenění EU pro šampiony v oblasti rovnosti žen a mužů. Tito noví vítězové se připojují ke komunitě šampionů, kteří inspirují další akademické a výzkumné organizace, aby se sami stali obhájci rovnosti žen a mužů a zvýšili povědomí veřejnosti o významu řešení rovnosti žen a mužů v akademických a výzkumných organizacích prostřednictvím institucionálních změn. Provádění inkluzivních plánů pro rovnost žen a mužů bylo dále motivováno programem Horizont Evropa WIDERA, který vyhlásil výzvu k předkládání návrhů nazvanou „Podpora provádění inkluzivních plánů pro rovnost žen a mužů“, což vedlo k financování projektů, včetně GEPINC, ²¹⁰ INCLUDE ²¹¹ a SEE-ERA. ²¹²

Horizont Evropa „Klastr 2: Kultura, kreativita a inkluzivní společnost“ zahrnovala výzvu k předkládání návrhů na téma „Role žen a mužů v extremistických hnutích a jejich dopad na demokracii“, která financovala tři projekty – EMMELO, ²¹³ MEN4DEM a YOU-DARE ²¹⁴ – s

204 https://defence-industry-space.ec.europa.eu/document/download/b0ae5705-0e5f-4c4a-bbbb-26a79f32a104_en?filename=Transition%20Pathway%20%20Aerospace%20Ecosystem%20%20EN.pdf

205 Viz například opatření 53 Cesty transformace.

206 Další informace o kritériu způsobilosti v programu Horizont Evropa:

https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/strategy-research-and-innovation/democracy-and-rights/gender-equality-research-and-innovation_cs#gender-equality-plans-as-an-eligibility-criterion-in-horizon-europe.

207 Impact plánů pro rovnost žen a mužů v celém Evropském výzkumném prostoru - Evropská komise.

208 <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7ab4a0e8-749d-11ef-a8ba-01aa75ed71a1/language-en>

209 https://research-and-innovation.ec.europa.eu/news/all-research-and-innovation-news/new-winners-announced-eu-gender-equality-champions-research-and-innovation-2024-05-15_en

210 <https://cordis.europa.eu/project/id/101187961>

211 <https://cordis.europa.eu/project/id/101188452>

212 <https://cordis.europa.eu/project/id/101188467>

213 <https://cordis.europa.eu/project/id/101177204>

214 <https://cordis.europa.eu/project/id/101178147>

celkovým rozpočtem ve výši 8,6²¹⁵ milionu EUR. Tyto projekty přispějí k rozvoji poznatků založených na důkazech a inovativních přístupů k řešení vzestupu extremistických, identitářských a nacionalistických hnutí se zaměřením na konstrukci a dopad genderových rolí v rámci těchto hnutí. Byly financovány další projekty zaměřené na řešení strukturálních nerovností prostřednictvím průřezového přístupu, například výzkum socioekonomických dopadů osamělosti. V rámci klastru 3 byla zveřejněna výzva k financování v oblasti radikalizace a rovnosti žen a mužů s rozpočtem 3 miliony EUR. V roce 2024 zahájily svou činnost čtyři projekty týkající se intersekcionality a rovnosti v poradních a participativních demokratických prostorech v celkové výši 9,5 milionu EUR: INSPIRE²¹⁶, iDEM²¹⁷, EU-CIEMBLY²¹⁸ a SINCRONY²¹⁹. Tyto projekty přispějí k oživení demokracie a posílení účasti občanů tím, že navrhnou a vyzkouší demokratické inovace, jejichž klíčovou součástí je překonání hromadění a prolínání diskriminace nebo stigmatizace.

Pokud jde o požadavek v rámci programu Horizont Evropa začlenit genderový rozměr do výzkumné a inovační činnosti, nejnovější údaje ukazují, že 81 % návrhů v oblasti výzkumu a vývoje nyní zohledňuje genderový rozměr. Došlo rovněž ke zvýšení cíle programu Horizont Evropa v oblasti vyváženého zastoupení žen a mužů, zejména pokud jde o ženy v klíčových rolích: 43,5 % členů odborných skupin tvoří ženy (oproti 42 % v rámci programu Horizont 2020) a 48,7 % v poradních skupinách (oproti 43 %). Také podíl konsorcií vedených ženami se zvýšil z 23 % na 31 %.

Pokud jde o rovnost žen a mužů v oblasti umělé inteligence, čtyři projekty v rámci programu Horizont Evropa nazvané „Řešení genderových, rasových a jiných předsudků v oblasti umělé inteligence (RIA)“ pokračovaly v roce 2024 ve významném pokroku při identifikaci a zmírňování předsudků v systémech umělé inteligence. Například projekt FINDHR,²²⁰ MAMMOth,²²¹ projekt BIAS²²² a AEQUITAS vytvořily²²³ klastr pro spravedlnost umělé inteligence,²²⁴ jehož posláním je podporovat důvěru v systémy umělé inteligence v různých oblastech, včetně zdravotní péče, financí, lidských zdrojů a vzdělávání. V tomto rámci uspořádali v roce 2024 různé semináře, včetně zahajovací konference klastru pro spravedlnost v oblasti UI a semináře o předsudcích v oblasti UI. Kromě toho se tři projekty v rámci tématu „Posílení postavení žen a mužů a posílení sociálního, hospodářského a kulturního postavení žen“²²⁵ zabývají bojem proti genderovým stereotypům a

215 <https://cordis.europa.eu/project/id/101177356>

216 <https://cordis.europa.eu/project/id/101132292>

217 <https://cordis.europa.eu/project/id/101132431>

218 <https://cordis.europa.eu/project/id/101132694>

219 <https://cordis.europa.eu/project/id/101132459>

220 <https://findhr.unipi.it/>. V rámci projektu byly vyvinuty nové metodiky pro zjišťování rizik diskriminace a dosažení méně neobjektivních výsledků. FINDHR úspěšně vytvořila nástroje a pokyny pro UI zohledňující spravedlnost při nábore zaměstnanců. Projekt také poskytl rozsáhlé školení pro HR profesionály a vývojáře o algoritmické spravedlnosti.

221 <https://mammoth-ai.eu/> vyvíjí standardizovaná řešení umělé inteligence s cílem řešit předsudky ve všech fázích vývoje systémů umělé inteligence. Projekt má pokročilé technologie pro hodnocení a zmírnění zkreslení multimodálních dat, včetně textu, obrázků a sítí.

222 <https://www.biasproject.eu/> vyvíjí standardizovaná řešení umělé inteligence s cílem řešit předsudky ve všech fázích vývoje systémů umělé inteligence. Projekt má pokročilé technologie pro vyhodnocení a zmírnění zkreslení multimodálních dat, včetně textu, obrázků a sítí.

223 <https://www.aequitas-project.eu/>. Projekt se zaměřuje na vytvoření pokynů pro spravedlivé navrhování a metodik pro vývoj systémů UI bez předpojatosti. Projekt vytvořil syntetické soubory dat a případy reálného použití, aby otestoval a ověřil svá řešení pro zmírnění zkreslení. V roce 2024 zveřejnila komplexní metodiku „fair-by-design“ a zprávu o sociálním dopadu na základě diagnózy předpojatosti.

224 <https://aifairnesscluster.eu/>

225 HORIZON-CL2-2022-TRANSFORMACE-01-05.

posilováním postavení žen v různých oblastech, včetně odvětví energetiky, migrace a veřejných institucí.²²⁶

Evropský akt o umělé inteligenci (akt o umělé inteligenci) vstoupil v platnost v srpnu 2024. Akt²²⁷ se zabývá potenciálními riziky pro zdraví, bezpečnost a základní práva jednotlivců, včetně práv na rovnost a nediskriminaci, a zároveň podporuje inovace a zavádění důvěryhodné umělé inteligence. Zakazuje některé praktiky UI představující nepřijatelné riziko (jako jsou manipulační techniky, využívání zranitelných míst nebo biometrická klasifikace za účelem odvození sexuální orientace a sexuálního života) a podrobuje systémy UI představující vysoké riziko pro základní práva a bezpečnost zvláštním požadavkům, jako je lidský dohled, správa údajů, řízení rizik a transparentnost. Akt dále stanoví požadavky na transparentnost pro některé modely systémů UI, včetně těch, které jsou určeny k přímé interakci s fyzickými osobami, generování syntetických dat (např. deepfakes) a systémů rozpoznávání emocí nebo biometrické kategorizace.

V oblasti zemědělství a politiky venkova věnuje Komise v souladu s rostoucími obavami ohledně problémů v oblasti duševního zdraví ve venkovských regionech větší pozornost specifickým faktorům ovlivňujícím duševní zdraví v rámci zemědělské komunity. Dlouhá pracovní doba, zeměpisná a sociální izolace, finanční nejistota, klimatické obavy a hospodářské problémy jsou specifickými problémy, s nimiž se potýkají zemědělci a které je třeba řešit prostřednictvím komplexní podpory duševního zdraví. Zemědělci však čelí značným překážkám v přístupu k péči o duševní zdraví, a to jak kvůli své zeměpisné izolaci, tak kvůli stigma spojenému s hledáním vnější pomoci. V roce 2024 uspořádala Komise ve spolupráci se sítí společné zemědělské politiky akci na podporu duševního zdraví zemědělců.²²⁸ Na tomto semináři byl velmi důležitý genderový rozměr, neboť zemědělkyně a zemědělci mají tendenci řešit problémy duševního zdraví jiným způsobem.²²⁹ Závěry z tohoto semináře budou předány zemědělským poradenským službám a budou podkladem pro přípravu společné zemědělské politiky po roce 2027.²³⁰

Rovnost žen a mužů je rovněž začleněna do politických iniciativ zabývajících se demografickým vývojem v regionech postižených prudkým poklesem počtu obyvatel v produktivním věku spolu s nízkým a stagnujícím podílem osob s postsekundárním vzděláním a významným odchodem

226 Aktuální informace o projektech financovaných EU naleznete na [adrese https://cordis.europa.eu/projects](https://cordis.europa.eu/projects). Cílem projektu gEneSys je posílit účast žen na přechodu na čistou energii a ukazuje, jak může uplatňování genderového hlediska na znalosti o transformaci energetiky pomoci dosáhnout spravedlivých výsledků transformace energetiky. V rámci projektu byl proveden systematický přezkum literatury o vztahu mezi rovností žen a mužů a transformací energetiky a byly zjištěny stereotypy ve vzdělávacích materiálech o transformaci energetiky a studiích STEM. <https://genesys-project.eu/about/>. Projekt ReIncluGen se zaměřuje na začleňování a posílení postavení žen a mužů se zvláštním důrazem na zkušenosti žen z přistěhovaleckého prostředí v Evropě. Projekt provedl první mapování genderových politik v různých národních kontextech a analyzoval postoje k rovnosti žen a mužů v Belgii, Polsku, Itálii, Španělsku a Rakousku. S cílem zpochybnit stereotypy týkající se migrujících žen zahájila fotografickou soutěž pro ženy z přistěhovaleckého prostředí, aby ukázala, co pro ně znamená posílení postavení žen a mužů. <https://www.uantwerpen.be/en/projects/reincludgen/about/>. Projekt RE-WIRING analyzuje základní příčiny genderových mocenských hierarchií v EU i mimo ni, včetně vzdělávání, zastoupení sdělovacích prostředků a zaměstnanosti. Vytvořil taxonomii různých pojmů mocenské hierarchie a soubor nástrojů pro lepší zastoupení žen na pracovišti. Viz <https://re-wiring.eu>.

227 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1689 ze dne 13. června 2024, kterým se stanoví harmonizovaná pravidla pro umělou inteligenci a mění nařízení (ES) č. 300/2008, (EU) č. 167/2013, (EU) č. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 a (EU) 2019/2144 a směrnice 2014/90/EU, (EU) 2016/797 a (EU) 2020/1828 (akt o umělé inteligenci, Úř. věst. L 2024/1689, 12.7.2024).

228 https://eu-cap-network.ec.europa.eu/supporting-mental-health-farmers-and-farming-communities_en

229 <https://app.farmres.eu/summary-report>

230 Více informací o ženách v zemědělství: v rámci programu Horizont Evropa jsou financovány dva projekty týkající se žen v zemědělství: <https://fliara.eu/> a <https://www.grassceiling.eu/>.

mladých lidí na regionální úrovni. Sdělení „Využití talentů v evropských regionech“²³¹ a související „mechanismus na podporu talentů“²³² zahrnují různé činnosti, včetně technické pomoci regionům, pracovních skupin souvisejících s demografickými změnami a podpory zmenšujících se měst prostřednictvím Evropské městské iniciativy.²³³ Druhá výzva k předkládání projektů v rámci iniciativy „Využívání talentů ve zmenšujících se městech“ se zaměřila na řešení otázek rovnosti, zejména podnikání žen a rovného přístupu ke kvalifikacím a zaměstnání.²³⁴ V květnu 2024 byly vybrány čtyři projekty, které se zaměřují na testování inovativních a kreativních řešení s cílem přilákat a využít talenty ve zmenšujících se městech. Tato města navíc naváží partnerství v oblasti transferu s dalšími 12 městy, která mají zájem o tento druh inovací.²³⁵

Genderové aspekty jsou často přehlíženy v urbanistickém plánování a designu. Dne 10. října 2024 uspořádaly Evropský výbor regionů a Evropská komise během Týdne regionů a měst 2024 seminář na téma „Města pro všechny: plánování a projektování měst zohledňující rovnost žen a mužů“.²³⁶ Seminář se zabýval tím, jak lze města a regiony přetvořit tak, aby lépe vyhovovaly potřebám žen a nebinárních jednotlivců, a v důsledku toho zlepšit dostupnost a inkluzivnost pro všechny.

Ministerstvo školství, kultury a vědy Nizozemska pověřilo výzkumný institut (Movisie) výzkumem postupů začleňování hlediska rovnosti žen a mužů v Nizozemsku i mimo něj. Konečným produktem zveřejněným v září 2024 je dokumentární studie a zpráva založená na rozhovorech s vládními úředníky z různých ministerstev.²³⁷ Výzkum věnoval zvláštní pozornost podpurným a překážkovým faktorům, s nimiž se státní úředníci setkávají v oblasti začleňování hlediska rovnosti žen a mužů. Na základě zjištění Movisie doporučuje: 1) větší angažovanost vedení, 2) zlepšení genderového testu v ústřední metodě tvorby politik (Beleidskompas) a 3) zlepšení znalostí a dovedností úředníků odpovědných za politiku a dalších osob zapojených do tvorby politik.

Malta aktivně pracuje na odstranění systémových předsudků a zajištění spravedlivějšího právního rámce. V roce 2024 najalo ředitelství pro lidská práva nezávislého právního posuzovatele, aby přezkoumal všechny maltské právní předpisy s cílem určit ustanovení, která vytvářejí zbytečné rozlišování mezi muži a ženami, a předložit možnosti, jak toto rozlišování odstranit. Analýza se provádí za pomoci meziresortního výboru zřízeného na podporu provádění strategie a akčního plánu pro rovnost žen a mužů a začleňování hlediska rovnosti žen a mužů (GEMSAP).

Důležitou, ale často přehlíženou oblastí pro začleňování hlediska rovnosti žen a mužů je stanovení technických norem na evropské (a mezinárodní) úrovni. Dodnes se v mnoha normách bere za referenční průměrné mužské tělo, včetně evropských harmonizovaných norem. Výsledkem je, že výrobky jsou méně bezpečné pro ženy než pro muže. V důsledku pandemie se nejvíce pozornosti dostalo problému špatně padnoucích obličejových masek. Stejný problém se však vyskytuje ve všech druzích odvětví a produktů. U žen je pravděpodobnější, že budou vážně zraněny nebo zemřou při autonehodě, a je méně pravděpodobné, že budou mít potřebnou přílnavost, aby mohly bezpečně obsluhovat stroje a zařízení. Tento problém se však neomezuje pouze na ženskou populaci. Existují

231 Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, Využití talentů v evropských regionech, COM(2023) 32 final.

232 https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/communities-and-networks/harnessing-talent-platform/talent-booster-mechanism_en

233 <https://www.urban-initiative.eu/>

234 <https://www.urban-initiative.eu/innovative-actions-harnessing-talent>

235 <https://www.urban-initiative.eu/calls-proposals/second-call-proposals-innovative-actions>

236 <https://regions-and-cities.europa.eu/programme/2023/sessions/31619>

237 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/09/30/gendermainstreaming-bij-de-rijksoverheid-een-gedragwetenschappelijk-onderzoek>

také velké rozdíly mezi mužskou populací v Evropské unii. Je nezbytné zvážit, jaký dopad má pohlaví (a další faktory, jako je etnický původ) na technické požadavky a uplatňování norem, aby bylo účinně zajištěno bezpečné používání výrobku nebo zařízení. Prospěje to i ženám v celé jejich rozmanitosti. Relevantní aspekty zahrnují fyzické rozdíly, jako je průměrná velikost a hmotnost nebo síla přilnavosti.

Na začátku roku 2024 zveřejnila Komise studii²³⁸ o inkluzivnosti antropometrických ustanovení v harmonizovaných evropských normách.²³⁹ Jedním z důležitých zjištění studie je, že organizace stanovující normy (jako CEN a CENELEC) postrádají antropometrické údaje o evropské populaci v celé její rozmanitosti. Relevantní aspekty zahrnují fyzické rozdíly, jako je průměrná velikost a hmotnost nebo síla přilnavosti. Dostupné údaje nejsou statisticky reprezentativní a/nebo neúplné, tj. nezahrnují všechny členské státy EU a/nebo nezbytné antropometrické parametry a jsou často zastaralé. Studie dospěla k závěru, že je nezbytné provést soupis, aktualizovat a doplnit dostupné antropometrické údaje tak, aby statisticky spolehlivým způsobem pokrývaly všechny členské státy EU a nezbytné antropometrické rozměry. Za tímto účelem Komise udělila CEN-CENELEC grant na normalizační akci na provedení analýzy nedostatků a vypracování možností pro shromažďování chybějících údajů z velkého reprezentativního vzorku obyvatelstva EU.

Automobily jsou v současné době testovány v nárazovém testu s mužskou figurínou, která je 176 cm vysoká a váží 70 kg. V důsledku toho technický pokrok v oblasti reaktivních opěrek hlavy vedl k 70 % snížení podílu trvalého zdravotního postižení u řidičů mužského pohlaví a 13 % zvýšení u řidiček ženského pohlaví.²⁴⁰ V rámci práce EHK OSN na předpisech týkajících se vozidel zahájila neformální pracovní skupina pro rovnocennou ochranu cestujících práci v rámci evropského vedení s cílem řešit tyto druhy otázek.

V roce 2024 vstoupilo v platnost několik legislativních iniciativ, které se týkají rovnosti žen a mužů. Dne 25. července 2024 vstoupila v platnost směrnice o náležitě péči podniků v oblasti udržitelnosti.²⁴¹ Rada pokynů, které Komise vydá před vstupem směrnice v platnost, pomůže společně provádět náležitou péči, například pokud jde o sdílení zdrojů a informací a zapojení zúčastněných stran. Směrnice mimo jiné stanoví požadavky, aby velké evropské společnosti a mimoevropské

238 Evropská komise: Generální ředitelství pro vnitřní trh, průmysl, podnikání a malé a střední podniky, Study on the inclusiveness of anthropometrics in European harmonised standards – Final report (Studie o inkluzivnosti antropometrie v evropských harmonizovaných normách – závěrečná zpráva), Úřad pro publikace Evropské unie, 2024, [k dispozici online](#). Studie posuzovala harmonizované normy pro 22 právních předpisů EU v oblasti politiky týkající se strojů a zařízení. Jeho cílem bylo určit, zda normy, které mají antropometrický rozměr, dostatečně zohledňují rozmanitost evropské populace, včetně faktorů, jako je pohlaví a věk, a různá antropometrická měření (např. výška, hmotnost a síla).

239 Normy jsou technické specifikace stanovující požadavky na výrobky, výrobní procesy, služby nebo zkušební metody. Vyvíjejí je průmysl a účastníci trhu podle některých základních zásad, jako je konsenzus, otevřenost, transparentnost a nediskriminace. Normy zajišťují interoperabilitu a bezpečnost, snižují náklady a usnadňují začlenění společností do hodnotového řetězce a obchodu. Viz také: https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/european-standards_cs Harmonizovaná norma je evropská norma vypracovaná uznanou evropskou normalizační organizací: CEN (Comité Européen de Normalisation), CENELEC (Comité Européen de Normalisation Électrotechnique) nebo ETSI (Evropský ústav pro telekomunikační normy) na žádost Evropské komise. Použití těchto norem je dobrovolné. Výrobci, jiné hospodářské subjekty a subjekty posuzování shody mohou používat harmonizované normy k prokázání toho, že výrobky, služby nebo postupy jsou v souladu s příslušnými právními předpisy EU. Viz také: https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/european-standards/harmonised-standards_cs

240 Kullgren, A., & Krafft, M. (2010, září). Genderová analýza účinnosti sedadel whiplash: Vyplývá to z reálných havárií. V *Proc. IRCOBI Conf., Hannover (Německo)* (s. 17–28).

241 Členské státy EU ji musí do července 2026 provést do svých vnitrostátních právních předpisů a o rok později (26. července 2027) začne platit pro první skupinu společností (největší), a to na základě rozloženého přístupu (s plným uplatňováním po pěti letech od vstupu v platnost, tj. července 2029).

společnosti s významným obratem v EU identifikovaly nepříznivé dopady na lidská práva a životní prostředí ve své vlastní činnosti, v činnosti svých dceřiných společností a v případech, že souvisejí s jejich řetězcem (řetězci) činností, v činnosti jejich obchodních partnerů v EU i v celosvětovém měřítku a aby těmto dopadům předcházely, zmírňovaly je nebo je odstranily. Podle nových pravidel bude třeba řešit jakoukoli formu diskriminace. Směrnice ve své příloze odkazuje zejména na zákaz nerovného zacházení v zaměstnání, pokud to není odůvodněno požadavky daného zaměstnání v souladu s úmluvami Mezinárodní organizace práce. To zahrnuje zejména: a) nerovné odměňování za rovnocennou práci; a b) diskriminace na základě národnostního původu nebo sociálního původu, rasy, barvy pleti, pohlaví, náboženského vyznání nebo politických názorů. Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen je v 33. bodě odůvodnění uvedena jako další mezinárodní nástroj, který mohou společnosti při zjišťování a řešení případů porušování lidských práv zohlednit. V zájmu lepší podpory odpovědných obchodních postupů přijala Komise v únoru 2025 souhrnný balíček s ²⁴² cílem zjednodušit požadavky náležité péče a snížit regulační zátěž a zároveň zachovat původní politické cíle. Podle návrhu budou muset členské státy směrnici provést ve vnitrostátním právu a příslušné texty sdělit Komisi do 26. července 2027. O rok později se pravidla začnou uplatňovat na první skupinu společností na základě odstupňovaného přístupu (s plným uplatňováním dne 26. července 2029).

Nové nařízení o obecné bezpečnosti výrobků ²⁴³ se použije ode dne 13. prosince 2024. Zpřísňuje bezpečnostní pravidla pro výrobky prodávané off-line i on-line a stanoví, že při posuzování rizik výrobků a normalizačních činnostech musí být zohledněny rozdíly mezi ženami a muži. Komise podporuje všechny zúčastněné strany při provádění tohoto nového nařízení.

Směrnice (EU) 2024/869 vstoupila v platnost dne 9. dubna 2024, kterou se mění směrnice o karcinogenech, mutagenech a reprotoxických látkách (směrnice 2004/37/ES) a směrnice o chemických činitelích (směrnice 98/24/ES), pokud jde o limitní hodnoty pro olovo a jeho anorganické sloučeniny (významná látka toxická pro reprodukci při práci) a pro diisokyanáty. ²⁴⁴ Směrnice (2024/869) reviduje 40 let staré stávající limitní hodnoty ²⁴⁵ pro olovo a jeho sloučeniny podle směrnice o karcinogenech, mutagenech a reprotoxických látkách. Směrnice rovněž zlepšuje ochranu zaměstnankyň v reprodukčním věku prostřednictvím konkrétních doporučení týkajících se hladiny olova v krvi.

Začleňování hlediska rovnosti žen a mužů do rozpočtu EU

V souladu se strategií pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025 poskytuje nástroj NextGenerationEU a víceletý finanční rámec (VFR) na období 2021–2027 širokou škálu nástrojů financování a rozpočtových záruk EU na podporu iniciativ prosazujících rovnost žen a mužů. Finanční prostředky EU jsou poskytovány zejména na zlepšení situace žen hledajících nebo pracujících, včetně rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem. To zahrnuje investice do pečovatelských zařízení, podporu podnikání žen, boj proti genderové segregaci v některých profesích a řešení nevyváženého zastoupení dívek a chlapců v některých odvětvích vzdělávání a

242 https://commission.europa.eu/business-economy-euro/doing-business-eu/sustainability-due-diligence-responsible-business/corporate-sustainability-due-diligence_en

243 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/988 ze dne 10. května 2023 o obecné bezpečnosti výrobků, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1025/2012 a směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1828 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/95/ES a směrnice Rady 87/357/EHS (Úř. věst. L 135, 23.5.2023, s. 1).

244 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/869 ze dne 13. března 2024, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/37/ES a směrnice Rady 98/24/ES, pokud jde o mezní hodnoty pro olovo a jeho anorganické sloučeniny a pro diisokyanáty (Úř. věst. L 2024/869, 19.3.2024).

245 Limitní hodnota expozice na pracovišti (OEL) a biologická limitní hodnota.

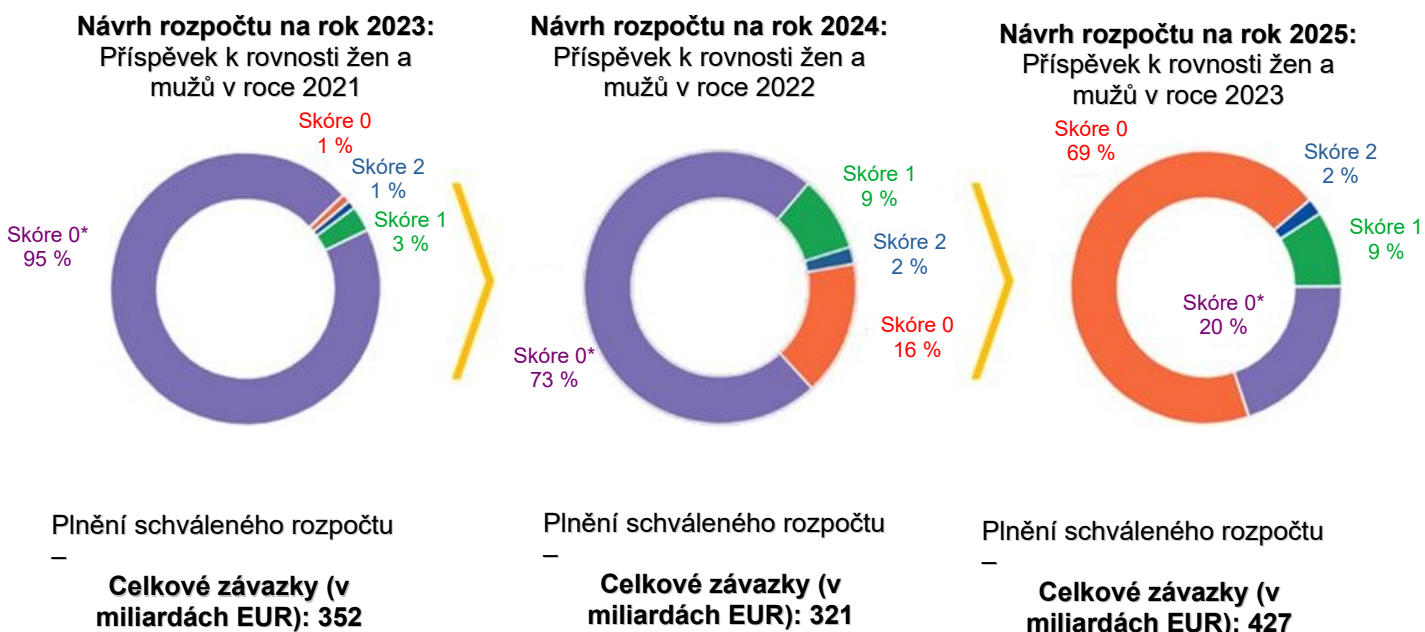
odborné přípravy. Kromě toho jsou vyčleněny finanční prostředky na projekty ve prospěch organizací občanské společnosti a veřejných institucí, které provádějí konkrétní iniciativy, včetně předcházení genderově podmíněnému násilí a boje proti němu.

Komise vypracovala metodiku pro měření výdajů na programové úrovni rozpočtu EU na podporu rovnosti žen a mužů ve VFR na období 2021–2027.²⁴⁶ V tomto úsilí Komise těžila z plodných výměn s institutem EIGE a konstruktivní spolupráce s Evropským účetním dvorem při zveřejňování jeho zvláštní zprávy o začleňování hlediska rovnosti žen a mužů do rozpočtu EU (květen 2021). Tato metodika byla poprvé použita ve všech výdajových programech na rozpočtový rok 2021 v souvislosti s návrhem rozpočtu na rok 2023. To předcházelo závazkům v rámci interinstitucionální dohody připojené k víceletému finančnímu rámci na období 2021–2027, a to jak z hlediska harmonogramu, tak z hlediska oblasti působnosti. Pro rozpočtový rok 2023 byla v souvislosti s návrhem rozpočtu na rok 2025 posílena metodika a monitorování výdajů na rovnost žen a mužů tím, že do „výkazů výkonnosti programu“ byly zahrnuty údaje rozčleněné podle²⁴⁷ pohlaví, které jsou k dispozici pro jednotlivé programy, a to v mezích programových nařízení a prováděcích dohod. To zahrnuje širokou škálu údajů rozčleněných podle pohlaví, jejichž cílem je zlepšit monitorování výkonnosti programu ve vztahu k rovnosti žen a mužů.

246 https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/performance-and-reporting/horizontal-priorities/gender-equality-mainstreaming_cs. Viz rovněž bod 16 písm. f) interinstitucionální dohody o rozpočtové kázi, spolupráci v rozpočtových záležitostech a řádném finančním řízení, jakož i o nových vlastních zdrojích dostupných na portálu [EUR-Lex – 32020Q1222\(01\) – CS – EUR-Lex](#)

247 [Prohlášení o výkonnosti programu - Evropská komise](#)

V souladu s metodikou musí být každé konkrétní intervenci v rámci programu přiděleno bodové hodnocení podle pohlaví. ²⁴⁸V roce 2023 přispělo 11 % rozpočtu EU v praxi na podporu rovnosti žen a mužů (skóre 2 a 1), což představuje 48 miliard EUR, zatímco 20 % má potenciál přispět k tomuto cíli (skóre 0*). Tento procentní podíl se od počátečního použití této metodiky trvale snižoval z 95 %.

Jak je uvedeno ve výroční zprávě o Nástroji pro oživení a odolnost za rok 2024, ²⁴⁹ členské státy provádějí ve svých národních plánech pro oživení a odolnost opatření, která konkrétně přispívají k rovnosti žen a mužů nebo k rovným příležitostem obecně. Komise po konzultaci s členskými státy určila celkem 136 opatření se zaměřením na rovnost žen a mužů. Jako tematická analýza zpráv o rovnosti může mít mnohem více opatření v plánech pro oživení a odolnost (jako jsou opatření týkající se reformy zdravotní a dlouhodobé péče), i když nejsou jako taková identifikována, rovněž pozitivní dopad na rovnost žen a mužů, například zlepšením pracovních podmínek v odvětvích, v nichž převládají ženy, nebo omezením neformálních pečovatelských povinností.

Během posledního ročního vykazovaného období Nástroje pro oživení a odolnost (do září 2024) vykazují opatření zaměřená na rovnost žen a mužů významný pokrok v provádění. Z 253 milníků a cílů souvisejících s těmito opatřeními vykázaly členské státy 102, tj. 40 %, jako splněné nebo je

248 Skóre 2: intervence, jejichž hlavním cílem je zlepšit rovnost žen a mužů, odpovídaly 2 % rozpočtu EU provedeného v roce 2023 a byly zahrnuty do 13 programů. Skóre

1: intervence, jejichž důležitým a záměrným cílem je rovnost žen a mužů (nikoli však hlavním důvodem intervence), odpovídaly 9 % rozpočtu EU realizovaného v roce 2023 a byly zahrnuty do 16 programů. Bodové hodnocení 0*: intervence, které mají potenciál přispět k rovnosti žen a mužů, odpovídaly 20 % rozpočtu EU realizovaného v roce 2023 a byly zahrnuty do 30 programů.

intervence, které nemají významný vliv na rovnost žen a mužů, odpovídaly 69 % rozpočtu EU provedeného v roce 2023 a byly zahrnuty do 29 programů.

249 Zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě o provádění Nástroje pro oživení a odolnost, COM(2024) 474 final.

Komise posoudila jako splněné; 22 % bylo rovněž kladně hodnoceno v žádostech o platbu. Estonsko například vyvinulo prototyp digitálního nástroje pro rozdíly v odměňování žen a mužů pro zaměstnavatele (viz také kapitola 2). Ve Španělsku sociální plán pro sport předpokládá renovaci veřejné sportovní infrastruktury a zároveň financování opatření, která podporují účast žen ve sportu.

Komise spolupracuje s členskými státy na zajištění toho, aby opatření plánů pro oživení a odolnost přispívala k rovnosti žen a mužů a rovným příležitostem pro všechny. Například prostřednictvím neformální skupiny odborníků pro provádění Nástroje pro oživení a odolnost (fóra pro Komisi a vlády členských států k diskusi o průřezových aspektech provádění Nástroje pro oživení a odolnost) pomohly výměny osvědčených postupů členskými státem začlenit a začlenit hlediska (genderové) rovnosti do kapitoly REPowerEU a do revidovaných plánů pro oživení a odolnost a způsobu jejich provádění (například prostřednictvím genderově citlivého sestavování rozpočtu a zadávání veřejných zakázek).

Od roku 2024 přidělily členské státy více než 30 % (110 miliard EUR) všech investic v rámci politiky soudržnosti (včetně Fondu pro spravedlivou transformaci) na opatření na podporu rovnosti žen a mužů v období 2021–2027. Evropský sociální fond plus (ESF+) je i nadále fondem politiky soudržnosti s největšími přiděly na opatření na podporu rovnosti žen a mužů (4,3 miliardy EUR) a začleňování hlediska rovnosti žen a mužů (80,8 miliardy EUR). Opatření zaměřená na začleňování hlediska rovnosti žen a mužů v rámci EFRR činí přibližně 20 miliard EUR a opatření zaměřená na rovnost žen a mužů v rámci FST 6 miliard EUR.²⁵⁰ Genderový rozměr ESF+ rovněž zahrnuje rovnost žen a mužů jako horizontální průřezovou zásadu. Všechny členské státy a regiony musí mít zavedeny účinné mechanismy k zajištění souladu s Listinou základních práv EU, včetně rovnosti žen a mužů a vnitrostátních strategických rámců pro rovnost žen a mužů, na podporu příslušné podpory politiky soudržnosti.

Kromě toho musí členské státy a Komise zajistit, aby byla v průběhu přípravy, provádění, monitorování, podávání zpráv a hodnocení programů zohledňována a prosazována rovnost žen a mužů, začleňování hlediska rovnosti žen a mužů a začleňování hlediska rovnosti žen a mužů.

V roce 2024 byla rovnost žen a mužů a začleňování i nadále průřezovou otázkou pro opatření programu Kreativní Evropa. Všichni příjemci museli zvážit rovnost při navrhování a provádění svého projektu a na tento aspekt se zaměřili při hodnocení projektových žádostí²⁵¹. V roce 2024 zahájil program nové kolo víceletých akcí pro evropské sítě kulturních a kreativních organizací a pro evropské platformy začínajících umělců. Oba slouží k šíření osvědčených postupů mezi svými členy a umělci, které školí, zejména v oblasti rovnosti žen a mužů.

Programy Erasmus+ i Evropský sbor solidarity zdůrazňují začleňování a rozmanitost jako jednu ze svých hlavních priorit s cílem prosazovat rovné příležitosti a přístup, začlenění, rozmanitost a spravedlnost ve všech svých činnostech. Provádění této priority bylo posíleno po vypracování rámce pro opatření v oblasti začleňování²⁵² a strategie pro začleňování a rozmanitost²⁵³ v roce 2021 s cílem podpořit organizace při lepším řešení překážek, jimž mohou čelit různé cílové skupiny,

250 Začleňování hlediska rovnosti žen a mužů odráží jeden ze systémů kategorizace v politice soudržnosti:

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/Cohesion-policy-supporting-gender-equality/gkxm-7hxd>

251 <https://culture.ec.europa.eu/news/creative-europe-in-2025-focus-on-green-and-digital-transitions-on-strengthening-social-and-economic-resilience>

252 Prováděcí rozhodnutí Komise – rámec opatření pro začleňování v rámci programů Erasmus+ a Evropský sbor solidarity na období 2021–2027: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/document/commission-decision-framework-inclusion-2021-27>

253 Prováděcí pokyny – strategie pro začleňování a rozmanitost v rámci programu Erasmus+ a Evropského sboru solidarity: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/document/implementation-guidelines-erasmus-and-european-solidarity-corps-inclusion-and-diversity-strategy>

včetně překážek souvisejících s diskriminací na základě pohlaví. Například zpráva Evropského sboru solidarity za období 2021–2023 zdůrazňuje podporu, kterou program poskytuje rovnosti žen a mužů, a povzbuzování všech pohlaví k účasti na jeho činnostech. Program má stálý průměr 63 % nabízených příležitostí, které využívají ženy, a to i ve vykazovaném období této zprávy.

V listopadu 2024 přijal Řídící výbor InvestEU nový klíčový ukazatel výkonnosti měřící dopad investic podporujících rovnost žen a mužů, který byl nyní doplněn do metodiky KPI/KMI. To prováděcím partnerům InvestEU umožňuje podávat při vynaložení maximálního úsilí zprávy o dopadu svých operací ve všech oblastech politiky na rovnost žen a mužů. Kromě toho díky financování prostřednictvím Poradenského centra InvestEU zahájila skupina Evropské investiční banky dvě zakázky: nedávná studie o finančních produktech a genderových politikách bank; a vzdělávací program pro banky, které chtějí poskytovat podporu (finanční či jinou) podnikatelkám. Program odborné přípravy bude k dispozici všem zainteresovaným finančním institucím od března 2025.

Komise rovněž pomáhá členským státům podporovat veřejné činitele při začleňování hlediska rovnosti žen a mužů do veřejných politik a rozpočtových procesů na mnoha správních úrovních. To by mělo pomoci zajistit, aby byly veřejné prostředky využívány na podporu rovnosti žen a mužů.²⁵⁴ Stěžejní projekt začleňování hlediska rovnosti žen a mužů do veřejných politik a rozpočtových procesů pomáhá přijímajícím správním orgánům analyzovat politiky a rozpočtové procesy z hlediska začleňování hlediska rovnosti žen a mužů. Podpora financovaná prostřednictvím Nástroje pro technickou podporu je poskytována na odbornou přípravu a zavádění osvědčených postupů, metodik a nástrojů pro začleňování hlediska rovnosti žen a mužů (rovnosti) do celého procesu tvorby politik. Projekt rovněž usnadňuje možnosti vzájemného učení mezi zúčastněnými orgány členských států. V roce 2024 se připojily další čtyři správní orgány, čímž se celkový počet správních orgánů v 9 zemích²⁵⁵ zvýšil na 13.

Pokud jde o víceletý finanční rámec na období po roce 2027, nové finanční nařízení EU (přepřacované znění) zveřejněné dne 29. září 2024²⁵⁶ nyní obsahuje ustanovení,²⁵⁷ které vyžaduje, aby všechny rozpočtové programy a činnosti EU, je-li to proveditelné a vhodné v souladu s příslušnými odvětvovými pravidly, byly prováděny s přihlédnutím k zásadě rovnosti žen a mužů a v souladu s vhodnou metodikou začleňování hlediska rovnosti žen a mužů. Kromě toho by všechny údaje shromážděné v souvislosti s ukazateli výkonnosti výdajových programů měly být případně rozčleněny podle pohlaví.²⁵⁸

Intersekcionalita při provádění politiky rovnosti žen a mužů

Ženy představují různorodou skupinu, která je vystavena různým formám diskriminace z důvodu příslušnosti ke dvěma či více skupinám vyplývajícím z vícenásobných situací. Pro účinné řešení těchto rozdílů je důležité zvážit prolínání pohlaví s dalšími klíčovými faktory diskriminace, jako je

254 https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/revenue-administration-and-public-financial-management/gender-mainstreaming-public-policy-and-budget-processes_en

255 Kypr, Francie, Německo, Řecko, Irsko, Itálie, Portugalsko, Rumunsko a Španělsko v současné době dostávají technickou pomoc s cílem začlenit hledisko rovnosti žen a mužů do veřejných politik prostřednictvím nástroje pro technickou podporu.

256 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2024/2509 ze dne 23. září 2024, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie (přepřacované znění). [K dispozici on-line.](#)

257 Ustanovení čl. 33 odst. 2 písm. f) nařízení (EU, Euratom) 2024/2509.

258 Ustanovení čl. 33 odst. 3 nařízení (EU, Euratom) 2024/2509.

socioekonomická situace, etnický původ, náboženské vyznání nebo přesvědčení, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientace.

V současné době je v EU více než 100 milionů osob se zdravotním postižením. Při vyšším počtu žen se zdravotním postižením lze u všech věkových skupin pozorovat rozdíly mezi ženami a muži v oblasti zdravotního postižení v rozmezí od 1,4 do 2,0 bodu u osob ve věku od 16 do 44 do 6,3 bodu vyšší u osob ve věku 85 let a více. Rozdíl mezi ženami a muži byl však relativně malý, pokud se vztahoval pouze na závažná zdravotní postižení, a to na úrovni 1,4 bodu ve všech věkových skupinách. Osoby se zdravotním postižením se potýkají s vyšší prevalencí násilí a diskriminace a čelí vyššímu riziku, že budou vystaveny škodlivým praktikám (jako je nucená sterilizace), než osoby bez zdravotního postižení. Jak bylo oznámeno ve strategii pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025, Komise pracuje na předložení doporučení o prevenci škodlivých praktik, včetně potřeby účinných preventivních opatření a uznání významu vzdělávání. Plánuje se, že budoucí doporučení určí konkrétní opatření, která by členské státy měly přijmout, aby těmto praktikám v praxi co nejúčinněji předcházely a bojovaly proti nim; doporučení proto bude částečně doplňovat směrnici o boji proti násilí páchanému na ženách a domácímu násilí.

Ženy se zdravotním postižením čelí vyššímu riziku chudoby a sociálního vyloučení než muži se zdravotním postižením (29,8 % oproti 27,6 %). Rozdíl v zaměstnanosti mezi osobami se zdravotním postižením a bez zdravotního postižení činí 23 procentních bodů. Pouze přibližně 20 % žen se zdravotním postižením v EU pracuje na plný úvazek ve srovnání s 29 % mužů se zdravotním postižením a 48 % žen bez zdravotního postižení. Podle indexu rovnosti žen a mužů institutu EIGE vydělávají ženy se zdravotním postižením pouze 16 822 standardní kupní síly (PPS), zatímco ženy bez zdravotního postižení vydělávají v průměru 20 100 PPS. Cílem balíčku opatření týkajících se zaměstnanosti osob se zdravotním postižením je zlepšit míru zaměstnanosti osob se zdravotním postižením.

Perspektiva žen a dívek se zdravotním postižením je rovněž důležitá v politikách, které mají urychlit přechod od ústavní péče ke komunitním službám a nezávislému životu osob se zdravotním postižením. To je zdůrazněno ve sdělení Komise Pokyny k nezávislému životu a začlenění osob se zdravotním postižením do komunity v souvislosti s financováním EU, které zohledňuje rozmanitost zdravotního postižení, jakož i intersekcionalitu diskriminace, již mohou jednotlivci čelit.²⁵⁹

Dne 25. září 2024 přijala Komise zprávu o provádění vnitrostátního strategického rámce pro Romy.²⁶⁰ Zpráva zdůrazňuje slibné iniciativy zaměřené na romské ženy, jako je maďarský program „Rostoucí příležitosti“, který poskytuje odbornou přípravu v oblasti sociální péče a zdravotní péče především romským ženám, a španělský program Calí, který prosazuje rovné příležitosti a sociální a pracovní začlenění romských žen a bojuje proti vícenásobným formám diskriminace. Strategický rámec EU pro Romy zdůrazňuje význam posílení postavení romských žen. Stanoví několik cílů na úrovni EU, kterých má EU a členské státy dosáhnout do roku 2030, včetně cíle snížit rozdíl v zaměstnanosti žen a mužů mezi romskými muži a romskými ženami alespoň o polovinu.

Ve dnech 7. a 14. května 2024 byly přijaty dvě směrnice o normách pro orgány pro rovné zacházení.²⁶¹ Společně se týkají šesti důvodů diskriminace chráněných Smlouvou o fungování Evropské unie a

259 Sdělení Komise, Pokyny k nezávislému životu a začlenění osob se zdravotním postižením do společnosti v souvislosti s financováním EU, Úř. věst. L 2024, 29.11.2024.

260 Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o provádění vnitrostátního strategického rámce pro Romy s ohledem na strategický rámec EU pro rovnost, začlenění a účast Romů a doporučení Rady o rovnosti, začlenění a účasti Romů, COM(2024) 422 final.

261 Směrnice Rady (EU) 2024/1499 ze dne 7. května 2024 o normách pro orgány pro rovné zacházení v oblasti rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ, rovného zacházení v oblasti zaměstnání a povolání s osobami bez ohledu na jejich náboženské vyznání nebo víru, zdravotní postižení, věk nebo sexuální

obsahují odkazy na intersekcionalitu.²⁶² Nové normy se vztahují na mandát, nezávislost, zdroje, úkoly a pravomoci orgánů pro rovné zacházení s cílem zajistit, aby mohly plnit svou úlohu při prosazování rovnosti a pomoci obětem diskriminace v celé Evropě ze všech důvodů a v oblastech chráněných právními předpisy EU v oblasti rovnosti v celé EU. Členské státy jsou povinny provést směrnice do 19. června 2026. Ke stejnému datu přijme Komise prováděcí akt, kterým stanoví seznam společných ukazatelů fungování orgánů pro rovné zacházení.

orientaci, rovného zacházení s ženami a muži v oblasti sociálního zabezpečení a v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování a o změně směrnic 2000/43/ES a 2004/113/ES (Úř. věst. L 2024/1499, 29.5.2024) a směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1500 ze dne 14. května 2024 o normách pro orgány pro rovné zacházení v oblasti rovného zacházení a rovných příležitostí pro ženy a muže v oblasti zaměstnání a povolání a o změně směrnic 2006/54/ES a 2010/41/EU (Úř. věst. L 2024/1500, 29.5.2024).

²⁶² Viz 15. bod odůvodnění a čl. 5 odst. 2 směrnice (EU) 2024/1500.

Podpora rovnosti žen a mužů a posílení postavení žen na celém světě

V roce 2024 zuřily konflikty po celém světě, které ohrozily životy žen a dívek v místech od Súdánu po Gazu a nepřiměřeně je vystavily genderově podmíněnému násilí. Došlo také k závažným politickým překážkám, které ohrožovaly práva žen. V červnu byl zrušen argentinský Národní institut proti diskriminaci, xenofobii a rasismu, jakož i podsekretariát pro ochranu před genderově podmíněným násilím, který nahradil zrušené ministerstvo pro ženy, rovnost žen a mužů a rozmanitost. Afghánský genderový apartheid dosáhl tragických nových výšin, kdy faktická vláda Tálibánu přijala opatření, která sahají až k zákazu ženských hlasů na veřejnosti, čímž ženy fakticky vymazala z veřejného života. Iráčtí zákonodárci navrhli změny iráckého zákona o osobním stavu, které by mohly snížit věk způsobilosti k pohlavnímu styku a umožnit sňatky dívkám ve věku od devíti let. Bylo zabráněno dalším možným překážkám, což poskytlo půdu pro opatrnou naději: Gambijský parlament v červenci zamítl návrh zákona, který by zrušil zákaz mrzačení ženských pohlavních orgánů, který v zemi platí od roku 2015. V této problematické situaci je více než kdy jindy důležité pokračující mezinárodní vedení EU v oblasti rovnosti žen a mužů a podpory práv žen a organizací občanské společnosti vedených ženami.

Ruská útočná válka proti Ukrajině

listopadu 2024 uplynulo 1 000 dní od začátku totální války Ruska proti Ukrajině.²⁶³ OSN odhaduje, že v roce 2024 bude humanitární pomoc potřebovat 14,6 milionu Ukrajinců, což je téměř 40 % obyvatelstva země. Vzhledem k tomu, že ze země, která je v současné době v EU,²⁶⁴ uprchlo více než 6 milionů Ukrajinců, zůstává pro EU prioritou pokračující podpora Ukrajiny.

V červenci 2024 uložila EU omezující opatření vůči čtyřem osobám a dvěma subjektům v rámci globálního režimu sankcí Evropské unie v oblasti lidských práv za závažné porušování lidských práv na celém světě, včetně mučení a systematického a rozšířeného sexuálního a genderově podmíněného násilí.²⁶⁵ Označení zahrnovala vedoucího tzv. „trestní služby“, kterou Moskva instalovala v dočasně okupované Chersonské oblasti na Ukrajině. Pod jeho velením byl zdokumentován rozsáhlý a systematický vzorec porušování lidských práv ve vazebních zařízeních v oblastech pod kontrolou ruských okupačních orgánů, od mučení až po jiné kruté, nelidské či ponižující zacházení, jakož i tresty a sexuální a genderově podmíněné násilí.

Mandát poradní mise Evropské unie na Ukrajině (EUAM Ukraine), civilní mise v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky EU (SBOP), byl obnoven v květnu 2024 a zahrnuje odborníka na rovnost žen a mužů a odborníka na sexuální násilí související s konfliktem.²⁶⁶ Mandát plánuje zlepšit schopnost ukrajinských agentur a institucí vyšetřovat a stíhat mezinárodní zločiny, jako jsou válečné zločiny, včetně sexuálního násilí souvisejícího s konfliktem. Mise EUAM spolupracuje s vládními orgány i občanskou společností na řešení mezinárodních trestných činů²⁶⁷ a ve svém úsilí o posílení odpovědnosti za sexuální a genderově podmíněné násilí související s konflikty uplatňuje přístup zaměřený na oběti. Mise EUAM nadále úzce spolupracuje s Ukrajinou na podpoře provádění ukrajinského národního akčního plánu pro ženy, mír a bezpečnost a začleňování hlediska

263 https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/news-stories/stories/1000-days-russias-full-scale-war-ukraine-5-facts-you-need-know_en. V případě Ukrajinců začal konflikt ještě dříve – v roce 2014 v ukrajinském regionu Donbas, zatímco v roce 2022 byla humanitární situace na Ukrajině již považována za „zapomenutou krizi“.

264 <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>

265 <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/07/22/sexual-and-gender-based-violence-council-lists-four-individuals-and-two-entities-under-the-eu-s-global-human-rights-sanctions-regime/>

266 <https://www.euam-ukraine.eu/>

267 <https://www.euam-ukraine.eu/news/war-crimes-documentation-in-ukraine-building-a-network-for-justice/>

rovnosti žen a mužů v rámci zastřešující strategie Ukrajiny pro reformu celého odvětví vymáhání práva.²⁶⁸ Pokrok v oblasti rovnosti žen a mužů byl rovněž projednán s Ukrajinou během dialogu o lidských právech dne 25. dubna 2024.

Rovnost žen a mužů je plně začleněna do veškeré podpory EU Ukrajině. EU je odhodlána zajistit plnou odpovědnost za sexuální násilí související s konfliktem, k němuž došlo během totální ruské invaze, a usiluje o to, aby byl při veškerém úsilí o reakci na útočnou válku Ruska proti Ukrajině a její dopad na ženy a dívky uplatňován přístup zohledňující rovnost žen a mužů, zaměřený na oběti a zohledňující traumata. Prostřednictvím programu EU4Recovery, který provádí UN Women, podporuje EU opatření k předcházení genderově podmíněnému násilí a poskytuje podporu obětem a přeživším.²⁶⁹ Program rovněž usiluje o posílení přístupu ke spravedlnosti prostřednictvím právního posílení postavení obětí a přeživších a posílení kapacit subjektů působících v oblasti soudnictví.

Vzhledem k bezprecedentně vysokému počtu zranitelných osob, většinou žen a dětí, přicházejících do EU v důsledku útočné války Ruska proti Ukrajině, zintenzivnila EU své úsilí o řešení rizik obchodování s lidmi posílením operačního akčního plánu platformy EMPACT pro obchodování s lidmi. EMPACT (evropská multidisciplinární platforma pro boj proti hrozbám vyplývajícím z trestné činnosti) je bezpečnostní iniciativa řízená členskými státy EU s cílem identifikovat hrozby, které představuje organizovaná a závažná mezinárodní trestná činnost, stanovit jejich priority a řešit je.²⁷⁰ Za koordinace Europolu byla vypracována zvláštní operativní akce v rámci platformy EMPACT proti obchodování s lidmi s cílem řešit obchodování s lidmi související se zeměmi Východního partnerství, zejména s Ukrajinou a Moldavskem, se zvláštním zaměřením na riziko vykořisťování dočasně vysídlených osob z Ukrajiny. V Moldavsku podporuje projekt reakce na krizi zohledňující rovnost žen a mužů zranitelné komunity tím, že zlepšuje přístup k základním službám.

Rovnost žen a mužů je rovněž náležitě zohledněna v podpoře duševního zdraví, kterou EU poskytuje ukrajinským vysídleným osobám, z nichž většinu tvoří ženy a děti. Program „EU pro zdraví“ vyčlenil více než 3 miliony EUR na financování projektů nevládních organizací zaměřených na zlepšení duševního zdraví a psychické pohody vysídlených osob z Ukrajiny, a to jak v samotné zemi, tak v EU. Program také financuje poskytování psychologické první pomoci a traumatické podpory pro násilně vysídlené osoby ve 28 zemích²⁷¹ ve spolupráci s Mezinárodní federací společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce. Projekt má rozpočet ve výši 31,2 milionu EUR a jeho cílem je poskytnout podporu obětem a zlepšit schopnosti zásahových složek v situaci, kdy nucené vysídlení vedlo k nárůstu genderově podmíněného násilí s vážným negativním dopadem na duševní zdraví obětí. Vzhledem k tomu, že 62 % vysídlených osob z Ukrajiny v zemích zapojených do projektu tvoří ženy, klade projekt velký důraz na rovnost žen a mužů. Ženy rovněž hrají klíčovou úlohu jako osoby reagující v první linii, neboť tvoří 73,5 % osob reagujících v první linii vyškolených v oblasti psychologické první pomoci a psychosociální podpory. Do října 2024 bylo proškoleno celkem 23 680 zdravotnických pracovníků, dobrovolníků, osob reagujících na první pomoc a dalších odborníků, aby poskytovali psychologickou první pomoc a podporu v oblasti duševního zdraví a psychosociální podporu, přičemž podporu získalo přibližně 500 000 vysídlených osob.

268 <https://www.euam-ukraine.eu/news/ukraine-endorses-strategic-law-enforcement-reform-plan-to-align-with-eu-standards/>

269 <https://www.undp.org/ukraine/projects/eu4recovery-empowering-communities-ukraine-eu4recovery#:~:text=EU4Recovery%20is%20employing%20an%20area,of%20individuals%20at%20community%20level>

270 https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/law-enforcement-cooperation/empact-fighting-crime-together_en

271 23 členských států EU a dále Norsko, Island, Moldavsko, Černá Hora a Ukrajina.

Začleňování hlediska rovnosti žen a mužů do vnější činnosti EU

EU podporuje rovnost žen a mužů a posílení postavení žen ve svých mezinárodních partnerstvích, politických dialozích a dialozích o lidských právech se zeměmi mimo EU, v obchodní politice EU, jakož i v politikách sousedství a rozšíření EU. Úsilí o to, aby se rovnost žen a mužů dostala do popředí vnější činnosti EU, se i nadále řídí akčním plánem EU pro rovnost žen a mužů a posílení postavení žen ve vnějších vztazích (akční plán pro rovnost žen a mužů GAP III), který byl přijat v roce 2021 a prodloužen do roku 2027. ²⁷²Zajišťuje začleňování hlediska rovnosti žen a mužů do všech vnějších politik a odvětví, od humanitární pomoci financované EU po civilní mise SBOP, ale také do investic Evropského fondu pro udržitelný rozvoj plus nebo do spolupráce EU s jejím sousedním regionem, včetně kandidátských zemí a potenciálních kandidátů. Akční plán GAP III stanoví ambiciózní cíl, že do roku 2025 musí alespoň 85 % nových vnějších činností EU přispívat k rovnosti žen a mužů a k posílení postavení žen a dívek. Kumulativní údaje za období 2021–2023 ukazují, že 78,4 % všech vnějších akcí zohledňuje rovnost žen a mužů nebo je na ně zaměřeno, ²⁷³ což představuje významný nárůst oproti 64,7 % v roce 2019.

Přístup „tým Evropa“, který spojuje EU, její členské státy s jejich diplomatickou sítí, finančními institucemi a prováděcími organizacemi, jakož i EIB a EBRD, s cílem zlepšit koordinaci a posílit evropský dopad na mezinárodní scéně, je jádrem přístupu EU v oblasti vnější činnosti. Umožnilo plné začlenění úsilí o rovnost žen a mužů do strategie Global Gateway ve výši 300 miliard EUR – v oblasti vzdělávání, zdravotnictví, digitálních technologií, energetiky a změny klimatu – a přispělo k inkluzivnější spravedlivé, ekologické a digitální transformaci. Nedávno zahájená cílená opatření podporují mimo jiné důstojnou práci a boj proti genderově podmíněnému násilí v Bangladéši, sociální ochranu zohledňující rovnost žen a mužů v Malawi, rovnost žen a mužů, mír a sociální soudržnost v regionech zasažených konfliktem v Kamerunu, ekologickou transformaci vedenou ženami ve Vietnamu a začleňování a sociální soudržnost v Latinské Americe a Karibiku.

V úzké spolupráci s mezinárodními a rozvojovými finančními institucemi si EU klade za cíl zvýšit dopad inovativního financování a dále začleňovat genderové hledisko do investic EFSD+, mimo jiné s cílem podpořit přístup žen k financování, podnikání a účast na trhu práce. 72 % všech vykázaných operací EFSD+ v roce 2023 je zohledňováno z hlediska rovnosti žen a mužů.

EU nadále usiluje o to, aby humanitární pomoc, kterou financuje, byla citlivější vůči diferencovaným potřebám a kapacitám žen, dívek, mužů a chlapců, mimo jiné tím, že vyžaduje, aby partneři prováděli analýzy rizik zohledňující rovnost žen ²⁷⁴ a mužů, a používáním ukazatele genderového věku ke sledování a měření toho, do jaké míry humanitární opatření financovaná EU zohledňují genderové a věkové aspekty. ²⁷⁵Tento nástroj se používá nepřetržitě od roku 2014 a jeho cílem je zlepšit kvalitu humanitární pomoci tím, že se zajistí, aby každé opatření zohledňovalo rovnost žen a mužů a věk. EU rovněž důsledně financuje boj proti genderově podmíněnému násilí a

272 Společné sdělení Evropskému parlamentu a Radě, Akční plán EU pro rovnost žen a mužů III – Ambiciózní agenda pro rovnost žen a mužů a posílení postavení žen v rámci vnější činnosti EU, JOIN(2020) 17 final.

273 85 % opatření v rámci Nástroje pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci – Globální Evropa, 75 % v rámci nástroje předvstupní pomoci na období 2021–2027 a 28 % v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky, 88 % operací humanitární pomoci v roce 2022 a 87 % v roce 2023.

274 Analýzy rizik zohledňující rovnost žen a mužů pomáhají získat lepší přehled o úlohách, přístupu ke zdrojům, stávajících nerovnostech a podpůrných místních strukturách, specifických potřebách, zranitelnosti, rizicích, strategiích a kapacitách žen, dívek, chlapců a mužů.

275 Gender-Age Marker Toolkit, https://ec.europa.eu/echo/files/policies/sectoral/gender_age_marker_toolkit.pdf.

podporu sexuálního a reprodukčního zdraví a práv žen a dívek v humanitárních situacích. Dvě zasedání Fóra civilní ochrany v roce 2024 byla zaměřena na začleňování žen a mužů – v týmech civilní ochrany a v inkluzivních nouzových přístřeších. V rámci sítě znalostí Unie v oblasti civilní ochrany byla rovněž vytvořena stránka věnovaná začleňování.²⁷⁶

Rovnost žen a mužů je rovněž klíčovým prvkem spolupráce EU s kandidátskými a potenciálními kandidátskými zeměmi. Evropská komise ve svém každoročním balíčku týkajícím se rozšíření podrobně hodnotí aktuální stav v každé kandidátské zemi a potenciálních kandidátských zemích a stanoví pokyny k reformním prioritám. Balíček vždy zahrnuje posouzení rovnosti žen a mužů a práv žen. V souvislosti s přístupovými jednáními Evropská komise rovněž průběžně sleduje vývoj v oblasti rovnosti žen a mužů a úsilí jednotlivých zemí v boji proti genderově podmíněnému násilí. V červnu 2024 zahájila Evropská unie přístupová jednání s Ukrajinou a Moldavskem, což znamená, že Evropská komise má v úmyslu provést posouzení stavu rovnosti žen a mužů a práv žen v obou zemích.

Po zahájení činnosti pracovní skupiny Východního partnerství pro rovnost žen a mužů v říjnu 2023 – platformy pro posílení provádění rovnosti žen a mužů ve všech pěti dlouhodobých politických prioritách Východního partnerství – se v únoru, květnu a prosinci 2024 konaly tři úspěšné akce, které účastníkům umožnily diskutovat o výzvách, osvědčených postupech a poznatcích získaných v souvislosti s politikou a programy v oblasti rovnosti žen a mužů.

Globální partnerství EU a mnohostranné úsilí v oblasti rovnosti žen a mužů

EU i nadále využívala všech příležitostí k prosazování a prosazování plného požívání všech lidských práv ženami a dívkami prostřednictvím svých globálních a mnohostranných závazků. Úzce spolupracovala se systémem OSN, včetně UN Women, Populačního fondu OSN, UNICEF, Rady pro lidská práva a Třetího výboru Valného shromáždění OSN. EU nadále podporovala plné provádění Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW) a prosazovala práci obránkyň lidských práv, ženských (právních) organizací a organizací vedených mládeží na různých mnohostranných fórech. EU rovněž monitoruje a podporuje realizaci cíle udržitelného rozvoje č. 5 týkajícího se rovnosti žen a mužů na všech úrovních správy prostřednictvím výzkumu, jehož cílem je umožnit místním samosprávám přizpůsobit globální cíle jejich specifickému kontextu v rámci projektu místních cílů udržitelného rozvoje.²⁷⁷

EU se zúčastnila 68. zasedání Komise pro postavení žen (CSW68), které se konalo v březnu 2024 v sídle OSN v New Yorku. EU pozvala zástupce občanské společnosti jako součást své delegace vedené bývalou komisařkou EU pro rovnost Helenou Dalliovou. V rámci své informační činnosti uspořádala EU rovněž čtyři doprovodné akce, včetně mezigeneračního dialogu pořádaného a moderovaného delegáty EU pro mládež s názvem „HerPower: síla vzdělávání pro rovnost žen a mužů“, ve spolupráci s UNICEF. EU na 68. zasedání Komise pro postavení žen upevnila svou

²⁷⁶ <https://civil-protection-knowledge-network.europa.eu/about-knowledge-network>

²⁷⁷ Projekt Společného výzkumného střediska „Místní cíle udržitelného rozvoje“ odráží závazek EU začleňovat rovnost žen a mužů do všech cílů udržitelného rozvoje a úrovní správy. Brožura Not Another SDG 5 shrnuje výzvy, osvědčené postupy a doporučení pro rovnost žen a mužů v EU se zaměřením na posílení místních samospráv, aby mohly přizpůsobit globální cíle svému jedinečnému kontextu. Cílem dalšího výzkumu, který je v současné době předmětem přezkumu, je posílit rámce pro monitorování cíle udržitelného rozvoje č. 5 podporou údajů rozčleněných podle pohlaví, participativních přístupů a intersekcionalní analýzy, a tím podpořit transformační politiky, které překlenou propast mezi globálními ambicemi a místní realitou.

úlohu dobře koordinovaného progresivního regionálního bloku. Výsledný dokument je jedinečný svým uplatňováním genderového hlediska na vymýcení chudoby, sociální politiky a hlavní otázky mezinárodního financování, jako je dluh, zdanění, mezinárodní obchod a reforma mezinárodní finanční architektury. Znění obsahuje pevné závazky týkající se způsobilosti žen k právním úkonům, ekonomické autonomie a nezávislosti, které se opírají o jejich právo na práci a jsou založeny na rovném sdílení pečovatelských a domácích povinností mezi ženami a muži v domácnosti. Zavazuje se také investovat do pečovatelské ekonomiky.

Jako spoluvedoucí akční koalice pro genderově podmíněné násilí byla Evropská komise i nadále podporovatelem a partnerem Fóra generace pro rovnost, globální mnohostranné iniciativy zahájené v roce 2021 s cílem prosazovat práva žen a rovnost žen a mužů na celém světě. Komise²⁷⁸ proto podpořila lepší koordinaci s různými zúčastněnými stranami, včetně občanské společnosti, s cílem prosazovat rovnost žen a mužů v rámci globálního digitálního paktu, Paktu pro budoucnost a 79.²⁷⁹ zasedání Valného shromáždění OSN. Zpráva o odpovědnosti za rok 2024 zdůrazňuje hmatatelný pokrok při plnění cílů v oblasti rovnosti žen a mužů, který fórum Generation Equality Forum a jeho oddaní činitelé úspěšně zajistili.²⁸⁰

V rámci 29. konference OSN o změně klimatu, která se konala v listopadu 2024 v Baku, uspořádala EU panelovou diskusi na téma „Investice do rovnosti žen a mužů pro spravedlivou a ekologickou transformaci“ společně se švédskou Agenturou pro mezinárodní rozvojovou spolupráci a ve spolupráci s UN Women. Diskuse zdůraznila genderový dopad klimatické krize: ženy a dívky zažívají největší dopad změny klimatu, zatímco nerovnosti mezi ženami a muži se prohlubují jako důsledky změny klimatu. Organizace pro práva žen však mohou hrát klíčovou úlohu v rozhodovacích procesech souvisejících s financováním opatření v oblasti klimatu.

EU nadále prosazovala a prosazovala rovnost žen a mužů v rámci klíčových mnohostranných fór, jako jsou skupiny G7 a G20. EU hrála klíčovou úlohu v pracovní skupině skupiny G7 pro rovnost žen a mužů a posílení postavení žen. Přispěla k diskusím o boji proti genderově podmíněnému násilí a posílení hospodářského postavení žen ve společnostech skupiny G7 i na celém světě, mimo jiné během ministerského zasedání skupiny G7 věnovaného rovnosti žen a mužů a posílení postavení žen, které se konalo v říjnu 2024 v Mateře. V červnu 2024, před summitem vedoucích představitelů skupiny G7, bylo zveřejněno třetí vydání přehledu²⁸¹ genderových rozdílů, což je každoroční výstup pro sledování pokroku v oblasti rovnosti žen a mužů v zemích skupiny G7 a v EU od roku 2022.

Rok 2024 byl rovněž prvním rokem existence specializované pracovní skupiny pro posílení postavení žen v rámci skupiny G20, jak bylo oznámeno v Dillíském prohlášení vedoucích představitelů z roku 2023. Pod záštitou brazilského předsednictví se jednání zaměřila na rovnost, včetně autonomie a pečovatelské ekonomiky, na boj proti misogynii a násilí a na změnu klimatu. V říjnu 2024 se v Brasílii konalo ministerské zasedání skupiny G20 věnované posílení postavení žen. To poskytlo zemím skupiny G20 a EU příležitost znovu potvrdit svůj závazek dosáhnout rovnosti žen a mužů a posílení postavení žen a urychlit pokrok při plnění cílů udržitelného rozvoje, jak je uvedeno ve zvláštním prohlášení předsedy.²⁸²

278 <https://commitments.generationequality.org/>

279 <https://www.un.org/techenvoy/global-digital-compact>; <https://www.un.org/en/summit-of-the-future/pact-for-the-future>

280 <https://commitments.generationequality.org/accountability-report-2024>

281 <https://www.pariopportunita.gov.it/it/news-e-media/news/2024/g7-dashboard-on-gender-gaps-2024-eng/#::~:~:text=The%20Dashboard%20on%20Gender%20Gaps.opportunities%20between%20men%20and%20women>

282 <https://www.g20.utoronto.ca/2024/241011-women-chair-statement.html>

Rovnost žen a mužů je i nadále ústředním bodem partnerství EU s různými organizacemi a regiony po celém světě. EU nadále podporuje Unii pro Středomoří při provádění 5. ministerského prohlášení Unie pro Středomoří o posílení úlohy žen ve společnostech, které bylo přijato v Madridu v říjnu 2022, se zaměřením na posílení právních rámců, zlepšení přístupu žen k vedení, zvýšení účasti žen na hospodářském životě a boj proti násilí páchanému na ženách a dívkách. EU rovněž podporuje opatření vedená mládeží, která řídí Unie pro Středomoří, jakož i Nadace Anny²⁸³ Lindhové.

Ukončení genderově podmíněného násilí

Závazek EU ukončit genderově podmíněné násilí se v posledních několika letech neustále promítá do praktických opatření a financování. V letech 2023 a 2024 vyčlenila EU ze svého rozpočtu na humanitární pomoc přibližně 50 milionů EUR na cílená opatření k prevenci, zmírnění a reakci na genderově podmíněné násilí v mimořádných situacích – oproti 41,3 milionu EUR v roce 2022 a 33,1 milionu EUR v roce 2021.

EU nadále podporuje iniciativu Spotlight, největší celosvětovou iniciativu zaměřenou na odstranění všech forem násilí páchaného na ženách a dívkách do roku 2030, kterou EU zahájila v roce 2017 spolu s Organizací spojených národů. Šest let po svém zahájení byla iniciativa Spotlight plně provedena v pěti regionech prostřednictvím 26 programů pro jednotlivé země, 5 regionálních programů a dvou programů se svěřenskými fondy OSN. Díky svému úspěchu byla vybrána jako jedna z 12 iniciativ s velkým dopadem v rámci cílů udržitelného rozvoje. Vzhledem k tomu, že iniciativa Spotlight vstupuje do fáze 2.0, EU a OSN pracují na zachování úspěchů a znalostí získaných v rámci této iniciativy prostřednictvím programu Spotlight s vysokým dopadem ve výši 16,5 milionu EUR pro odstranění násilí do roku 2030 a pokračujícími investicemi do nových programů pro jednotlivé země a regiony. Na úrovni jednotlivých zemí Evropská komise dosud poskytla 36 milionů EUR na program Spotlight 2.0 v Ugandě, Sieře Leone a Ekvádoru, zatímco 20 milionů EUR se připravuje na druhou fázi regionálního programu pro Afriku.

Stěžejní kampaň společnosti Spotlight zaměřená na digitální angažovanost #WithHer je jádrem úsilí EU v boji proti genderovým stereotypům a škodlivým sociálním normám, které jsou jednou z hlavních příčin genderově podmíněného násilí. #WithHer se zaměřuje na kurátorství online konverzací mezi kulturními influencery a poskytuje platformu pro příběhy aktivistů a přeživších. Kampaň oslovila od roku 2021 více než 224 milionů uživatelů na platformách X (dříve Twitter), Facebook a Instagram a prostřednictvím pečlivě navržených zpráv významně přispívá ke zpochybnění škodlivých genderových norem a stereotypů. Úspěch kampaně #WithHer vedl ke spuštění fondu WithHer, který má poskytnout zdroje přímo skupině šesti místních ženských organizací usilujících o ukončení násilí páchaného na ženách a dívkách. Přibližně 70 % finančních prostředků (500 000 USD) bylo poskytnuto přímo organizacím příjemců grantů jako flexibilní neomezené granty, což příjemcům grantů umožnilo pokrýt základní organizační náklady, které jsou zřídka pokryty projektovým financováním.

Prostřednictvím akčního plánu EU GAP III pro rovnost žen a mužů se EU zavázala zvýšit finanční a politickou podporu práv žen a feministických organizací v partnerských zemích a bojovat proti zmenšujícímu se prostoru pro občanskou společnost, který zhoršuje odpor vůči lidským právům žen a omezuje schopnost lidí činit své vlády odpovědnými. Organizace pro práva žen a feministická

²⁸³ Například Fórum mládeže Unie pro Středomoří, Laboratoř mládeže Unie pro Středomoří v roce 2024, workshopy a setkání Unie pro Středomoří týkající se posílení postavení žen, program vedení mladé občanské společnosti nadace Anny Lindhové nebo středomořský program Mládež v akci.

hnutí hrají zásadní úlohu při podpoře dlouhodobého pokroku a řešení strukturálních příčin genderové nerovnosti, jako jsou patriarchální systémy, škodlivé společenské normy a kulturní praktiky, které udržují genderově podmíněné násilí a diskriminaci. Dalším praktickým výstupem závazku EU ukončit násilí páchané na ženách a dívkách je program „Advocacy, Coalition Building and Transformative Feminist Action to End Violence against Women“ v hodnotě 22 milionů EUR, který byl zahájen v rámci summitu OSN o budoucnosti v roce 2024.

Souběžně s tím EU využila všech nástrojů, které má k dispozici, k boji proti tíživé situaci genderově podmíněného násilí v mimořádných situacích a sexuálního násilí souvisejícího s konflikty. EU přispěla částkou 2 miliony EUR do Globálního fondu pro pomoc obětem, který financuje odškodnění a odškodnění obětí sexuálního násilí souvisejícího s konfliktem. V několika zemích po celém světě vedla činnost Globálního fondu pro pomoc obětem k tomu, že vlády podnikly první kroky k vypracování souvisejících právních předpisů a konceptualizaci reparačních programů. Doposud více než 3 000 přeživších obdrželo nebo začalo přijímat komplexní prozatímní nápravná opatření prostřednictvím projektů v Guineji, Demokratické republice Kongo, Iráku a Turecku (včetně přeživších ze Sýrie). V září 2024 EU rovněž svolala první dialog na vysoké úrovni mezi Generálním ředitelstvím Evropské komise pro evropskou civilní ochranu a operaci humanitární pomoci a Populačním fondem OSN. EU úzce spolupracovala se zvláštním zástupcem generálního tajemníka OSN pro otázky sexuálního násilí v konfliktech a usnadnila výměnu názorů s Politickým a bezpečnostním výborem. U příležitosti Mezinárodního dne za odstranění sexuálního násilí v konfliktech vydali dne 19. června vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Josep Borrell a zvláštní zástupkyně OSN pro sexuální násilí v konfliktech Pramila Pattenová společně prohlášení.

Omezující opatření (sankce) jsou dalším klíčovým nástrojem EU k posílení odpovědnosti za genderově podmíněné sexuální násilí související s konflikty. V dubnu 2024 uložila EU omezující opatření vůči třem subjektům v rámci svých globálních sankcí v oblasti lidských práv kvůli rozsáhlému sexuálnímu a genderově podmíněnému násilí vzhledem k jejich odpovědnosti za brutální a nerozlišující teroristické útoky, k nimž došlo v celém Izraeli dne 7. října 2023. Souběžně²⁸⁴ s tím EU neustále vyzývá k okamžitému příměří, ukončení útoků na civilní obyvatelstvo a ničení klíčové civilní infrastruktury a k ochraně vysídlených osob. EU aktivně podporovala mezinárodní partnery a spolupracovala s nimi na hmatatelných nezvratných krocích směrem k řešení v podobě dvou států, mimo jiné tím, že v září 2024 zahájila činnost Globální aliance pro provádění řešení v podobě dvou států. Iniciativa, kterou společně vede EU, zahrnuje 100 zúčastněných států a mezinárodních organizací a poskytuje platformu pro spolupráci s regionálními a mezinárodními partnery s cílem zabezpečit a pokročit v politickém urovnání izraelsko-palestinského konfliktu. EU rovněž v roce 2024 výrazně navýšila svou humanitární pomoc, přičemž Palestině bylo přiděleno 237 milionů EUR,²⁸⁵ a usilovala o podporu žen a dívek v Palestině prostřednictvím iniciativ, které se zabývají genderově podmíněným násilím a ochrannými činnostmi. Dne 18. ledna 2025 vydal vysoký představitel jménem EU prohlášení, v němž vřele uvítal dohodu o příměří v Gaze, která stanoví postupné propuštění rukojmích, ukončení

284 Rozhodnutí Rady (SZBP) 2024/1074. Subjekty uvedenými na seznamu jsou brigády Al-Quds, ozbrojené křídlo Palestinského islámského džihádu, které EU označila za teroristickou organizaci; síly Nukhba, což je jednotka zvláštních sil teroristické organizace Hamás, kterou EU označila za teroristickou; a brigády Qassam, vojenské křídlo Hamásu.

285 Toto označení nelze vykládat jako uznání Státu Palestina a nejsou jím dotčeny individuální postoje členských států k této otázce.

nepřátelských akcí a zmírnění humanitárního utrpení v Gaze. ²⁸⁶Po skončení první fáze dohody o příměří v březnu 2025 vyzvala EU k rychlému obnovení jednání o druhé fázi.

EU rovněž podporuje specializované projekty zaměřené na boj proti genderově podmíněnému násilí. Ty sahají od poskytování podpory obětem genderově podmíněného násilí a pomoci dokumentovat a oznamovat porušování lidských práv žen a dívek v Etiopii ²⁸⁷ až po zpochybňování genderových stereotypů ve Východním partnerství ²⁸⁸ a posílení systémů předávání obětí a přeživších a podporu navrhování právních předpisů o kybernetickém násilí na západním Balkáně zohledňujících rovnost žen a mužů. ²⁸⁹

Ženy, mír a bezpečnost

EU pokračovala v práci na provádění strategického přístupu EU k ženám, míru a bezpečnosti a svého akčního plánu a usilovala o další začlenění hlediska rovnosti žen a mužů do diplomacie, politického dialogu a politických rozhodnutí EU. Časový rámec akčního plánu EU pro ženy, mír a bezpečnost byl prodloužen do roku 2027, aby byl v souladu s víceletým finančním rámcem a akčním plánem GAP III. Na otevřené diskusi Rady bezpečnosti OSN o ženách, míru a bezpečnosti dne 25. října 2024 vydal velvyslanec EU pro rovnost žen a mužů a rozmanitost Ronner-Grubacic prohlášení o „účasti žen na mezinárodním míru a bezpečnosti od teorie po praxi“.

EU přispěla k agendě pro ženy, mír a bezpečnost tím, že:

- podpora projektů v oblasti rovnosti žen a mužů a bezpečnosti a udržování míru v Moldavsku, jakož i v Mongolsku, Indonésii a dalších asijských zemích prostřednictvím podpory Sdružení národů jihovýchodní Asie (ASEAN);
- podpora úsilí o odminování, aby se vnitřně vysídlené osoby v Ázerbájdžánu mohly bezpečně vrátit;
- podpora vedoucího postavení žen v mechanismech včasného varování a civilní ochrany v Myanmaru;
- přijetí národního akčního plánu týkajícího se žen, míru a bezpečnosti ve Vietnamu;
- podpora vytvoření formálních komunitních systémů včasného varování a včasné reakce v Somálsku; a
- podpora institucionalizace a lokalizace agendy žen, míru a bezpečnosti na Filipínách.

EU rovněž využila své diplomatické pravomoci k tomu, aby

286 <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/01/18/israelpalestine-statement-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-eu-welcoming-the-ceasefire-and-hostage-deal-in-gaza/>

287 „Posílení odpovědí zaměřených na přeživší: Holistické, komplexní genderově podmíněné násilí zaměřené na oběti při plánování mimořádných událostí v Tigraji (5 milionů EUR, 12/2021–08/2024) a „Posílení přístupu ke spravedlnosti pro oběti genderově podmíněného násilí prostřednictvím místní angažovanosti v regionech Afar a Amhara v Etiopii“ (1 milion EUR, 12/2023–06/2025).

288 „Rovnost žen a mužů v rámci EU 4: Program „Společně proti genderovým stereotypům a genderově podmíněnému násilí II“, který provádějí UNFPA a UN Women.

289 „EU4 Gender Equality – Women’s Economic Empowerment and Ending Violence Against Women“ (Rovnost žen a mužů – posílení hospodářského postavení žen a ukončení násilí páchaného na ženách) prováděná v zemích západního Balkánu (Albánie, Bosna a Hercegovina, Kosovo*, Černá Hora, Severní Makedonie, Srbsko). *Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244/1999 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.

- uspořádat diplomatické brífinky o ženách, míru a bezpečnosti v Indonésii a pro ASEAN;
- zorganizovat hostitelskou dárcovskou skupinu pro rovnost žen a mužů v Turkmenistáně;
- zařadila práva žen na pořad jednání dialogů o lidských právech mezi EU a Indonésií, Turkmenistánem, Uzbekistánem, Laosem, Kazachstánem a Uzbekistánem; a
- pořádat různá setkání s obrádkyněmi lidských práv a přímo je podporovat, například v Pákistánu.

Mise a operace společné bezpečnosti a obranné politiky (SBOP) v rámci tematického programu nástroje pro sousedství a rozvoje a mezinárodní spolupráci „Mír, stabilita a předcházení konfliktům“ hrály i nadále klíčovou úlohu při plnění agendy žen, míru a bezpečnosti. V souladu s operačními pokyny velitele civilních operací pro začleňování hlediska rovnosti žen a mužů provádějí mise ve svých činnostech v oblasti monitorování, odborného vedení, poradenství a odborné přípravy širokou škálu opatření pro začleňování hlediska rovnosti žen a mužů. Prevence a ochrana jsou základními aspekty mandátů misí, jimiž se řídí jejich činnost při prevenci a ochraně žen a dívek před sexuálním a genderově podmíněným násilím souvisejícím s konflikty. Jejich cílem je rovněž zvýšit účast žen na reformě sektoru civilní bezpečnosti podporou příslušných sdružení žen, rozšířením možností žen pokročit ve své kariéře a reformou politik v oblasti lidských zdrojů způsobem zohledňujícím rovnost žen a mužů.

EU se rovněž nadále setkávala se zástupci ženských nevládních organizací z různých částí světa a podporovala plnou, rovnou a smysluplnou účast a vedoucí postavení žen a dívek při předcházení konfliktům a jejich řešení. Zvláštní důraz byl i nadále kladen na posílení úlohy mediátorek ve všech oblastech mediace, a to s pomocí poradce pro otázky rovnosti žen a mužů, který podporuje mediační nástroj EU s cílem zajistit přístup zohledňující rovnost žen a mužů ve všech mediačních úkolech. EU poskytovala podporu ženám jakožto „zasvěceným mediátorkám“²⁹⁰ v různých konfliktních kontextech prostřednictvím prováděcích partnerů a zadala vypracování studie o regionálních sítích mediátorek. EU rovněž uspořádala pravidelné výměny názorů o úloze regionálních sítí mediátorek a zprostředkovala komunitě EU pro praxi v oblasti zprostředkování míru a seminář o mediaci a přechodném soudnictví (obě v říjnu 2024).

EU poskytla cílenou podporu na zvýšení účasti žen v mírovém procesu na Blízkém východě. Projekt poradního výboru pro ženy ve výši 1 milionu EUR, který je v současné době ve druhé fázi, podporuje účast žen v syrském mírovém procesu. Poradní výbor pro ženy je prvním mechanismem začleňování žen a mužů vytvořeným pro zvláštní politickou misi OSN. Rada je skupina 15 žen ze Sýrie vytvořená v roce 2016, jejímž úkolem je radit zvláštnímu vyslanci OSN ve všech aspektech politického procesu. Jejím cílem je zajistit podstatné zastoupení žen v mírových rozhovorech při jednáních s místními, celostátními, regionálními a mezinárodními politickými subjekty. Skupině se podařilo shromáždit hlasy ze všech volebních obvodů, a to i ve spornějších otázkách, jako je příprava návrhu ústavy.

V Súdánu poskytla EU podporu inkluzivnímu politickému procesu s důrazem na úlohu (mladých) súdánských žen prostřednictvím tří kol konzultací s civilními zúčastněnými stranami a specializovaného dialogu s mládeží, a to vedle podpory obětí násilí souvisejícího se sexuálním konfliktem. V Etiopii se plánuje další podpora v oblasti duševního zdraví a psychosociální podpora a podpora pro oběti násilí souvisejícího se sexuálním konfliktem, která doplní stávající politické dialogy. Ve Středoafričské republice a Mosambiku financovala EU projekt zaměřený na zvýšení účinné účasti žen v ozbrojených silách a v interakcích mezi vojenským a civilním obyvatelstvem. V

²⁹⁰ Insider Mediation je transformační, základní přístup k budování míru, ve kterém důvěryhodní členové komunity, známí jako Insider Mediators, řeší místní konflikty prostřednictvím dialogu.

Bangsaramu, autonomní oblasti Filipín, program pomoci při transformaci táborů prostřednictvím začlenění, prevence násilí a posílení hospodářského postavení začleňuje genderové hledisko do svého úsilí o přeměnu šesti hlavních vyhlášených táborů Fronty islámského osvobození Moro na mírové a produktivní komunity.

Na začátku roku 2024 byla rovněž definována nová metodika EU pro analýzu konfliktů zohledňující genderové aspekty, jak je stanoveno ve Strategickém kompasu EU, a to na základě společné analýzy konfliktů zohledňující genderové aspekty, která proběhla mezi květnem a zářím 2024. Při tomto cvičení byla vyzkoušena jak společná metodika (zahrnující rozvojový program OSN a metodiky EU), tak společný partnerský přístup EU a OSN.

Situace v oblasti lidských práv žen a dívek v Afghánistánu se v roce 2024 nadále zhoršovala. Kodifikací „zákonu o morálce“ v srpnu 2024 Tálibán institucionalizoval formální systém diskriminace, který omezuje schopnost žen účastnit se nejen politiky, ale také sociálních, hospodářských a vzdělávacích činností. Zákaz středoškolského vzdělávání přetrvává a Tálibán nadále systematicky omezuje přístup k formálnímu vzdělávacímu systému, omezuje výběr možností vzdělávání a dokonce omezuje vzdělávání v zahraničí. Výjimky v některých odvětvích, které byly původně ušetřeny, jako je zdravotnictví, byly od té doby zrušeny (ženám bylo v prosinci 2024 zakázáno navštěvovat lékařskou přípravu). Zákazy týkající se zaměstnankyň v nevládních organizacích (prosinec 2022) a agenturách OSN (duben 2023) nebyly zrušeny. Prevence neřesti, podpora ctnosti (PVPV) de facto ministerstvo získalo další donucovací pravomoci a nadále prosazuje ekonomická, sociální, soukromá a politická omezení vůči ženám. Ženy jsou pravidelně vystavovány tělesným trestům (i na veřejnosti) soudy šaría.

EU je i nadále odhodlána podporovat afghánské ženy a udržuje pravidelný dialog s aktivistkami bojujícími za práva žen, které jsou stále v Afghánistánu, a zároveň usnadňuje bezpečný odchod obránců lidských práv z Afghánistánu. Od července 2024 působí delegace EU v Afghánistánu rovněž jako spolupředsedkyně technické pracovní skupiny pro rovnost žen a mužů a lidská práva v rámci koordinační skupiny pro Afghánistán. Prostřednictvím projektu iniciativy inkluzivního dialogu s Afghánistánem ve výši 6 milionů EUR podporuje EU začlenění žen do formátů dialogu prostřednictvím odborné přípravy a rozvoje odbornic v Afghánistánu (v odvětví sdělovacích prostředků, zdravotnictví a podnikání, kde mají ženy stále možnost pracovat podle právních předpisů Tálibánu). Kromě toho EU prostřednictvím partnerství s Rozvojovým programem OSN ve výši 15 milionů EUR aktivně podporuje posílení ekonomického postavení žen v soukromém sektoru.

EU provádí a rovněž pozorně sleduje principiální poskytování pomoci v souladu se zásadou „pro ženy ženami“, která byla dohodnuta s dalšími významnými mezinárodními dárci. V rámci tohoto úsilí EU prostřednictvím partnerství s UN Women ve výši 15 milionů EUR financovala genderový profil Afghánistánu pro rok 2024 s cílem pomoci kvantifikovat a kvalifikovat rozsah, v jakém nové zákony zavedené Tálibánem omezují a způsobují ženám sociální škody, jakož i doporučení, jak lze tato omezení řešit.

Rovná účast a posílení hospodářského postavení

EU se zavázala k rovnému, plnému a smysluplnému zapojení žen do společnosti, a to i v politické a hospodářské oblasti. Cílem EU je podporovat politické vedení žen, jakož i jejich účast v klíčových mezinárodních odvětvích, v nichž jsou nedostatečně zastoupeny, jako je boj proti terorismu. Pokud jde o posílení hospodářského postavení, EU podporuje účast žen na souběžné digitální a ekologické

transformaci prostřednictvím investic zohledňujících rovnost žen a mužů a prosazuje rovnost žen a mužů prostřednictvím obchodní politiky.

V březnu 2024 zahájila EU novou složku své iniciativy pro demokratickou angažovanost žen a mládeže,²⁹¹ což je společné úsilí, jehož cílem je podpořit plné a účinné zapojení žen do politiky a rozhodování na celém světě. Tento program financovaný částkou 11,5 milionu EUR na období tří let se zabývá přetrvávajícími překážkami, které brání zastoupení žen ve veřejném životě, včetně zakořeněných genderových stereotypů a diskriminačních praktik.

EU rovněž podporuje studii o politické účasti a vedoucím postavení žen v ASEAN ve spolupráci s Výborem ASEAN pro ženy. Cílem studie je poskytnout do roku 2025 doporučení k institucionalizaci mechanismu pro sledování regionálního pokroku v oblasti politické účasti a vedení žen.

Již v roce 2022 Rada Evropské unie uznala, že celosvětové úsilí o předcházení terorismu a násilnému extremismu a boj proti nim by mělo mít silný genderový rozměr. Úsilí EU o provádění této vize zahrnuje podporu začleňování hlediska rovnosti žen a mužů do činnosti Globálního fóra pro boj proti terorismu, jakož i nový projekt „Ženy v boji proti terorismu“ (3,5 milionu EUR), který má být zahájen v roce 2025 a jehož cílem bude zvýšit aktivní a smysluplnou účast a zastoupení žen v oblasti bezpečnosti a boje proti terorismu na celém světě. V rámci programu CT JUST si Evropská komise klade za cíl zvýšit přítomnost žen v donucovacích orgánech s cílem zlepšit schopnosti orgánů v celém protiteroristickém zločineckém řetězci. V jižním Středomoří posiluje začleňování hlediska rovnosti žen a mužů do donucovacích orgánů regionální projekt „Momentum“ financovaný EU, který spolupracuje s Interpolem. Nástroj pro investiční reformu v oblasti klimatu spolufinancovaný EU posílil svou práci na reformách podnikatelského prostředí usnadňujících účast žen v hospodářství. EU nadále podporovala podnikání žen a jejich přístup k práci prostřednictvím genderového nástroje pro Afriku, Karibik a Tichomoří (AKT), v jehož rámci Evropská komise podporuje Evropskou investiční banku v poskytování úvěrů africkým místním a regionálním bankám s cílem zlepšit přístup žen k financování a podnikání, a iniciativy týmu Evropa „Investice do mladých podniků v Africe“ (IYBA). V roce 2024 byla schválena nová platforma pro vytváření trhu v rámci programu IYBA na podporu mladých a rostoucích podniků, zejména podniků vedených ženami.

EU rovněž prosazovala a podporovala posílení hospodářského postavení žen ve svém sousedním regionu, například prostřednictvím regionální iniciativy týmu Evropa pro pracovní místa prostřednictvím obchodu a investic v jižním sousedství, první regionální akce plně věnované zlepšení přístupu podnikatelek v jižním Středomoří k financování a finančnímu začlenění, a prostřednictvím regionálního programu „EU 4 Gender Equality – Women’s Economic Empowerment and Ending Violence Against Women“, jehož cílem je podpořit účast žen a dívek ve společnosti a posílit hospodářský potenciál žen.

EU byla i nadále aktivním členem neformální pracovní skupiny Světové obchodní organizace pro obchod a rovnost žen a mužů. Na 13. ministerské konferenci v roce 2024 zahájila neformální pracovní skupina společně s pracovní skupinou pro mikropodniky a malé a střední podniky kompendium iniciativ v oblasti finančního začleňování pro podnikatelky. EU rovněž spolupracovala s Mezinárodní organizací práce (MOP) na projektu Obchod za důstojnou práci, jehož cílem je zlepšit uplatňování základních úmluv MOP ve vybraných zemích, které s EU obchodují, mimo jiné zlepšením pracovních podmínek žen a zajištěním souladu se základními úmluvami č. 100 a 111 o

291 https://international-partnerships.ec.europa.eu/news-and-events/news/eu-and-partners-launch-wyde-womens-leadership-initiative-2024-03-14_en

rovném odměňování a nediskriminaci. EU poskytla na tento projekt v letech 2019 až 2024 finanční prostředky ve výši více než 9 milionů EUR.

Nedílnou součástí obchodních a investičních dohod EU jsou cíle v oblasti obchodu a rovnosti žen a mužů. V roce 2024 a počátkem roku 2025 vstoupily v platnost dohody s Angolou, Chile, Keňou a Novým Zélandem obsahující právně závazné a vymahatelné závazky v oblasti rovnosti žen a mužů. V prosinci 2024 dosáhly EU a Mercosur politické dohody o obchodní dohodě, která obsahuje podobná ustanovení. V rámci činnosti v rámci doporučení týkajících se obchodu a rovnosti žen a mužů v rámci Komplexní hospodářské a obchodní dohody (CETA) mezi EU a Kanadou uspořádaly EU a Kanada v roce 2024 dva pracovní semináře o obchodu a rovnosti žen a mužů. V rámci všeobecného systému preferencí EU sleduje, zda přijímající země dodržují zásady základních mezinárodních úmluv o prosazování práv žen a rovnosti žen a mužů.

Pro lepší pochopení dopadu obchodu na ženy obsahují všechna hodnocení obchodních dohod ex ante a ex post provedená Komisí zvláštní genderovou analýzu. V roce 2024 bylo uzavřeno hodnocení ex post dohody o hospodářském partnerství mezi EU a zeměmi Jihoafrického společenství pro rozvoj. Kromě toho Komise v roce 2024 zahájila následná hodnocení obchodních dohod mezi EU a Kanadou a mezi EU a Japonskem, která rovněž zahrnují specializované genderové analýzy, přičemž výsledky se očekávají v roce 2025.

Závěr

Jak se blížíme ke konci strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025, vidíme, že cesta k dosažení plné rovnosti žen a mužů je i nadále dlouhá a náročná. Po volbách do Evropského parlamentu v roce 2024 jsme poprvé v historii Evropského parlamentu zaznamenali pokles podílu poslankyň. Titulky v uplynulém roce od zákazu účasti žen na veřejném životě v Afghánistánu až po trýznivý případ Gisèle Pelicotové ve Francii důrazně připomínají, že pokrok v oblasti rovnosti žen a mužů je křehký a že boj za práva žen stále vyžaduje mimořádnou odolnost.

Ženy jsou navíc i nadále nedostatečně zastoupeny na rozhodovacích pozicích a nesou hlavní nápor pečovatelských a domácích úkolů. Tyto přetrvávající výzvy je však třeba srovnat s pokrokem v posledních letech, který by byl před několika desetiletími nemyšlitelný. První mandát předsedkyně von der Leyenové (2019–2024) byl významný z hlediska právních předpisů EU týkajících se rovnosti žen a mužů, což přineslo významný vývoj v oblasti rovného odměňování, genderově vyvážených řídicích a dozorčích orgánů společností, rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem a boje proti násilí páchanému na ženách. Nyní je zapotřebí koordinovaného společného úsilí k zajištění řádného provádění těchto právních předpisů, aby práva a důstojnost žen a dívek byly konečně a důsledně prosazovány, chráněny a prosazovány.

Je jasné, že musíme udělat mnohem více. Index rovnosti žen a mužů institutu EIGE ukazuje, že Evropa jde správným směrem, ale pokrok se v jednotlivých členských státech značně liší, přičemž mezi členskými státy s nejvyšším a nejnižším bodovým hodnocením je velký rozdíl. Kromě toho pokračující boje žen v některých členských státech i mimo EU proti omezením a zhoršování situace v oblasti práv žen, například v Íránu, kde ženy odolávají povinnému zahalování, podtrhují potřebu pokračující činnosti a ostražitosti. Když změna nepřichází přirozeně, je naší kolektivní odpovědností jednat.

S ohledem na tyto výzvy bude úsilí o rovnost pro všechny a rovnost ve všech jejích smyslech i v příštích pěti letech ústředním prvkem činnosti Komise. Nadcházející plán pro práva žen znovu potvrdí základní právo na rovnost žen a mužů ve všech oblastech života. Nabídne zásadní příležitost k zamyšlení se nad dlouhodobými cíli Unie rovnosti, které chceme nakonec společně vybudovat, a k vypracování strategie pro tyto cíle.

Připomínky

(Pierre Dieumegardová)

Odkazy na internet byly zkopírovány doslovně, bez ověření. Některé jsou nesprávné, protože text byl zkopírován z pracovního dokumentu, kde byl odkaz přenesen na interní server Evropské komise. Některé odkazy jsou například označeny jako „Dostupné online“, ale dokument se nachází na adrese <https://europea.eu.sharepoint.com/>, která je pro běžného čtenáře nepřístupná.

Aby si Evropané navzájem rozuměli, připomínáme význam jazyků. Poznámka 57 jasně ukazuje, že překlady jsou obtížné: „V případě Litvy činí tento procentní podíl 55 %, ale byl vyloučen z výpočtu průměru jako odlehle hodnoty. Výsledkem může být problém s překladem slova „praskání“, které nemá přesný překlad do litevštiny a mohlo by být vykládáno jako méně závažná forma fyzické agrese.“